

KOMUNA DAJÇ

PLANI STRATEGJIK I ZHVILLIMIT TË KOMUNËS DAJÇ

KOMUNA DAJÇ

PLANI STRATEGJIK I ZHVILLIMIT TË KOMUNËS DAJÇ

Përgatitur nga:

KOMUNA DAJÇ

Mbështetur nga:

**Intercooperation Albania, Programi për Decentralizimin dhe Zhvillimin Vendor (dldp)
Co-PLAN, Instituti për Zhvillimin e Habitatit, Shqipëri
URBAPLAN, Zvicer**

Financuar nga:

SDC – Agjencia Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim

Dajç - 2008

Schweizerische Eidgenossenschaft Swiss Cooperation Office Albania
Confédération suisse
Condeferazione Svizzera
Confederaziun svizra

Tabela e Përmbajtjes

FJALA E PËRSHËNDETJES	5
MIRËNJOHJE	7
HYRJE	9
KAPITULLI I	
Struktura e Përgjithshme	13
1.1. Çfarë është dhe çfarë përfaqëson Planit Strategjik i Zhvillimit për Komunën Dajç?	13
1.2. Nevoja për një Plan Strategjik në Dajç	13
1.3. Parimet dhe Objektivat mbi të cilat mbështetet Planit Strategjik i Zhvillimit për Komunën Dajç	14
1.4. Struktura e Dokumentit të Planit Strategjik	15
1.5. Zbatimi i Planit Strategjik të Zhvillimit	16
KAPITULLI II	
Përmbledhje e Profilit - Komuna Dajç	19
2.1. Të dhëna të përgjithshme	20
2.2. Të dhëna Historike	21
2.3. Drejtimet dhe Zhvillimet Rajonale	21
2.4. Demografia dhe Parashikimet e Popullsisë	22
2.5. Zhvillimi Ekonomik	24
2.6. Financat Lokale	26
2.7. Shërbimet Publike	28
2.8. Furnizimi me ujë, Kanalizimet e ujërave të zeza, të bardha dhe sistemi i ujitjes së tokave	29
2.9. Infrastruktura rrugore	31
2.10. Transporti Publik	32
2.11. Grumbullimi dhe Depozitimi i Mbeturinave	32
2.12. Arsimi	33
2.13. Shëndeti Publik	34
2.14. Mjedisi	35
2.15. Struktura Hapësinore Urbano-Rurale	36
2.16. Strehimi	39
2.17. Qeverisja e mirë	40
2.18. Çështjet Gjinore	40
2.19. Transparenca	40
2.20. Pjesëmarrja e Publikut në Vendimmarrje	40
2.21. Decentralizimi	41

KAPITULLI III

Zhvillimi i Ardhshëm i Propozuar për Komunën Dajç	45
3.1. Vizioni i Zhvillimit të Komunës Dajç	45
3.2. Drejtimet Kryesore të Zhvillimit	46
3.3. Objektivat e Përgjithshëm të Zhvillimit të Ardhshëm të Komunës Dajç	46
3.4. Analiza e Detajuar e Objektivave të Zhvillimit në Komunën Dajç	47
3.4.1. Objektivi A - Zhvillimi Ekonomik i Komunës	47
3.4.2. Objektivi B - a. Menaxhimi i Tokës Bujqësore në Komunë	48
3.4.3. Objektivi B - b. Orientimi dhe Menaxhimi i Zhvillimeve Urbane	49
3.4.4. Objektivi C - Përmirësimi i Infrastrukturave dhe Shërbimeve	58
3.4.5. Objektivi D - Forcimi i Qeverisjes së Mirë	61
3.4.6. Objektivi F - Mobilizimi i Burimeve Financiare dhe Rritja e të Ardhurave	62

KAPITULLI IV

Zbatimi i Planit Strategjik të Zhvillimi të Komunës Dajç	67
4.1. Ndërhyrjet Institucionale dhe Ligjore të Propozuara:	67
4.2. PLANI I VEPRIMIT për Zbatimin e Planit Strategjik në Komunën Dajç 2009	68
4.3. PLANI I VEPRIMIT për Zbatimin e Planit Strategjik në Komunën Dajç 2010	70
4.4. PLANI I VEPRIMIT për Zbatimin e Planit Strategjik në Komunën Dajç 2011	73
4.5. PLANI I VEPRIMIT për Zbatimin e Planit Strategjik në Komunën Dajç 2012	75
4.6. PLANI I VEPRIMIT për Zbatimin e Planit Strategjik në Komunën Dajç 2013	76
4.7. Skema e Monitorimit dhe Indikatorët	78

Fjala e Përshëndetjes

Të nderuar banorë të Komunës Dajç

Me një kënaqësi të veçantë konstatoj finalizimin e Planit Strategjik të Zhvillimit të Komunës Dajç, si një element me vlerë dhe tepër të rëndësishëm për të ardhmen tonë të përbashkët. Për më se një vit, administrata e Komunës, e mbështetur nga qeveria zvicerane si dhe nga bashkëpunimi i frytshëm i komunitetit në zonën tonë, bënë të mundur krijimin e këtij dokumenti të rëndësishëm, të nevojshëm për zhvillimin e përbashkët, ecurinë dhe progresin. Në këtë proces të gjatë patëm kënaqësinë të bashkëpunojmë me një pjesë të madhe të komunitetit lokal të Komunës si dhe me shumë specialistë apo ekspertë të ndryshëm.

Qëllimi i këtij procesi ishte konkretizimi në mënyrë të përbashkët i një plani pune, i cili do të mund të eksplorojë në mënyrë eficiente mundësitë dhe kapacitetet ekzistuese të Komunës drejt një vizioni të përbashkët zhvillimi dhe progresi. Tashmë mbetet që së bashku të gjejmë forca dhe mundësi që të konkretizojmë dhe vëmë në zbatim atë që bashkë planifikuam dhe detajuar.

Në këtë proces, shpreh gatishmërinë e administratës së Komunës Dajç për t'u angazhuar seriozisht në zbatimin e detyrimeve të identifikuar në këtë Plan. Në këtë aspekt, unë si kryetar i Komunës do të bëj përpjekjet e mia maksimale që të garantoj këtë angazhim, duke respektuar kështu nevojat dhe aspiratat e të gjithë banorëve të Komunës, dhe në mënyrë të veçantë ata që u angazhuan në këtë proces.

Duke përfunduar, gjej rastin të falënderoj të gjithë ata që bënë të mundur përgatitjen e këtij materiali. Në mënyrë të veçantë falënderimet i adresohen banorëve të Komunës, Intercooperation Albania si dhe Co-PLAN Instituti për Zhvillimin e Habitatit, të cilët bashkërisht bënë realitet këtë dokument që ne marrim sot përpara.

Me respekt!

ARBEN GJURAJ

Kryetar i Komunës Dajç

Mirënjohje

Ky dokument është një produkt që ka dalë si rezultat i punës së përbashkët mes Komunës Dajç, dhe grupit të saj të punës, ekspertëve të Intercooperation Albania që operojnë në rajonin e Shkodrës, në Veri të Shqipërisë dhe ekspertëve të Co-PLAN (Instituti për Zhvillimin e Habitatit) e pa dyshim i ndihmësës së ekspertëve nga UrbanPlan, Zvicër.

Për punën e kryer për hartimin e këtij dokumenti falënderime të veçanta shkojnë për kryetarin e Komunës Dajç, Z. Arben Gjuraj i cili, falë këmbënguljes së tij dhe gjykimit vizionar për të ardhmen lehtësoi dhe mbështeti procesin për hartimin e Planit Strategjik të Zhvillimit për Komunën.

Gjithashtu mirënjohje i dedikohet në këtë dokument komunitetit të Komunës Dajç dhe përkatësisht anëtarëve të grupit të përfaqësimit qytetar të cilët në mënyrë dinjitoze dhanë ndihmesën e çmuar për hartimin dhe finalizimin e këtij plani nëpërmjet pjesëmarrjes së tyre në këtë proces si dhe sugjerimeve, komenteve apo kritikave të vlefshme.

Së fundmi, grupi i përbashkët i punës shpreh mirënjohjen ndaj Intercooperation Albania për mbështetjen e saj në këtë nismë si dhe ofrimin e eksperiencës së saj unike.

Grupi i Punës në Komunën Dajç:

Znj. Rajmonda Gjuraj, përgjegjëse e Zyrës së Urbanistikës; Ernest Luka, përgjegjës i Zyrës së Shërbimeve; Bledar Shanj, përgjegjës i Zyrës Juridike, Ernest Shullaj, përgjegjës i Zyrës së Financës.

Grupi i Qytetarëve në Komunën Dajç:

midis përfaqësuesve, Z. Valentin Palaj, Z. Ernest Mehilli, Z. Fatmir Mehmetaj, Z. Ruzhdi Hetaja, Znj. Rexhina Frashi, Znj. Shpresa Mustafa, Znj. Ardiana Mazia, Z. Fatjon Kraja, Znj. Miranda Tafa etj.

Ekipi Co-PLAN:

Enton Derraj, Darina Kokona, Dritan Shutina, Florian Ravoniku, Elona Saro, Indrit Faja.

Intercooperation Albania:

Z. Pascal Arnold, Drejtues i Programit PDZhL në Rajonin e Shkodrës, Z. Aljon Koçkiq, ekspert pranë Intercooperation Albania, Znj. Valbona Karakaçi, eksperte në Intercooperation Albania.

Hyrje

Plani Strategjik i Komunës Dajç i paraqitur në këtë dokument, është përgatitur në kuadër të **Programit për Decentralizimin dhe Zhvillimin Lokal (dldp)** në Qarkun e Shkodrës.

Komuna Dajç është një ndër tetë njësitë partnere të qeverisjes vendore përfituese të këtij programi, krahas Bashkive Shkodër, Vau i Dejës, Pukë, Fushë-Arrëz, Koplik si dhe Komunave Velipojë e Guri i Zi.

Synimi kryesor i Programit është përmirësimi i qeverisjes qendrore në Rajonin e Shkodrës, duke u fokusuar në përmirësimin e të gjithë komponentëve të qeverisjes, menaxhimit dhe administrimit të infrastrukturave, shërbimeve, transparencën me publikun, duke mbështetur procesin e decentralizimit si dhe zhvillimit të qëndrueshëm.

Hartimi i Planeve Strategjike të Zhvillimit, nëpërmjet proceseve të hapura me pjesëmarrjen e qytetarëve, përbën boshtin kryesor të Programit. Qëllimi kryesor i Planeve është pajisja e autoriteteve vendore me dokumentet bazë strategjike, të cilat identifikojnë prioritetet kyçe të zhvillimit duke u orientuar drejt zhvillimit ekonomik, përmirësimit të infrastrukturave fizike dhe sociale, shpërndarjes së drejtë dhe të plotë të shërbimeve publike, planifikimit dhe menaxhimit të balancuar të territorit etj.

Pikërisht në këtë logjikë, Plani Strategjik i Zhvillimit i Komunës Dajç është përshtatur, pasuruar dhe pjekur përgjatë një procesi të gjerë pjesëmarrjeje, në të cilin u përfshinë strukturat vendore të Komunës dhe përfaqësues të qytetarëve të përfshirë në cikle të hapura seminaresh debatush dhe konsultative në çdo fazë të hartimit të planit.

Në këtë proces u përfshinë përfaqësues të administratës vendore, Këshillit Vendor, grupeve të ndryshme të interesit (biznese, emigrantë, fermerë etj), përfaqësues të Qarkut të Shkodrës si një partner i rëndësishëm në zbatimin e mëtejshëm të strategjisë, përfaqësues të organizatave jofitimprurëse (OJF), organizatave me bazë komunitare (OBK) si dhe partnerë të tjerë që janë duke ushtruar veprimtarinë e tyre si shoqëri civile në këtë zonë.

Nxitja e pjesëmarrjes së komunitetit, bazuar në forma jodiskriminuese dhe paanshmëri në lidhje me moshën, gjininë, racën, etninë, përkatësinë fetare apo bindjet politike, i ka shërbyer qëllimit për të siguruar legjitimitet dhe konsensus ndërmjet palëve lidhur me Planin, afrimin e komunitetit në vendimmarrje dhe rritjen e nivelit të transparencës së autoriteteve vendore gjatë ushtrimit të detyrave të tyre administrative dhe të shkallës së ndërgjegjësimit mbi gamën e shqetësimeve dhe pritshmërive që mbart komuniteti vendas, të gjitha këto si elemente të rëndësishëm për një qeverisje të mirë.

Programi për Decentralizim dhe Zhvillim Lokal në Rajonin e Shkodrës, i cili është në fazën e parë të zbatimit të tij (2006 – 2009) është financuar nga Agjencia Zvicerane për Zhvillim dhe Bashkëpunim dhe zbatuar nga **InterCooperation** Albania (organizatë zvicerane jofitimprurëse që operon në rajonin e Shkodrës). **Co-PLAN**, Instituti për Zhvillimin e Habitatit, me qendër në Tiranë, u kontraktua me cilësinë e ekspertit vendas për të asistuar gjashtë njësitë e qeverisjes vendore për përgatitjen e Planeve Strategjike të Zhvillimit si dhe Planet e Përgjithshëm Rregullues të qyteteve Vau i Dejës e Koplik në përputhje me termat e referencës për secilën prej tyre.

Kapitulli I

Struktura e Përgjithshme

1.1. Çfarë është dhe çfarë përfaqëson Plani Strategjik i Zhvillimit për Komunën Dajç?

Një plan novator: për të parën herë në Komunën Dajç hartohet një Plan Strategjik duke hapur kështu rrugën për një përjasje më të organizuar dhe të planifikuar drejt zhvillimit të saj në të ardhmen.

Një plan produkt dhe proces: ky Plan Strategjik, si një mekanizëm institucional, mbështet synimin për rritjen e mirëqenies së banorëve të Komunës Dajç. Ajo çka e bën të veçantë është se ky plan nuk është thjesht një produkt; mbi të gjitha ai është një proces në të cilin kombinohen pandërprerë nevojat dhe potencialet e banorëve si dhe të vetë Komunës për të arritur qëllimet e tyre.

Një plan vizionar: Plani Strategjik i Komunës Dajç i përgjigjet ndjesisë vizionare të komunitetit të tij në lidhje me zhvillimin. Ai i bashkëngjitet në një mënyrë më të plotë kontekstit të zhvillimit rajonal të Qarkut Shkodër, duke trajtuar elementet e zhvillimit në të gjitha fushat përkatëse. Të gjitha veprimet e propozuara në këtë Plan Strategjik orientohen sipas Vizionit të zhvillimit të Komunës Dajç si një qendër shumë e rëndësishme bujqësore për Rajonin e Shkodrës.

Një plan pragmatist: Plani Strategjik është konceptuar si një kontratë midis autoriteteve të Komunës dhe qytetarëve të saj, e cila identifikon vizionin e përbashkët, specifikon llojin, sasinë dhe cilësinë e zhvillimeve të nevojshme për përmbushjen e vizionit duke mbrojtur me çdo kusht mjedisin dhe vlerat lokale në Komunë. Ndërkohë Plani është i fokusuar në ndërtimin e një kuadri pune specifik si për të filluar ashtu edhe për të influencuar procesin e ndryshimeve në Komunë, me qëllim mbështetjen e objektivave të gjera ekonomike, sociale dhe mjedisore të komunitetit të Dajçit.

Një plan i përditësuar dhe realist: ky dokument është i pajisur me disa materiale hartografike të cilat do të shërbejnë për të lehtësuar procesin e menaxhimit të territorit si edhe me foto-imazhe të ndryshme që pasqyrojnë kushtet aktuale në vend dhe zhvillimin.

1.2. Nevoja për një Plan Strategjik të Zhvillimit në Dajç

Qëllimi i Planit Strategjik të Zhvillimit të Komunës Dajç është të adresojë nevojat emergjente të evidentuara nga autoritetet e reja vendore të zgjedhura në vitin 2007 në mënyrë që ato të performojnë një qeverisje të mirë urbane dhe të ndjekin një linjë strategjike për zhvillim.

Si pjesë e grupit prej 8 Njësish të Qeverisjes Vendore, partnere të IC Albania në kuadër të programit PDZHL të ndërmarrë në Rajonin e Veriut të Shqipërisë,

Komuna Dajç iu nënshtrua paraprakisht një vlerësimi teknik të detajuar, i cili u krye para fillimit të ndërhyrjeve konkrete. Gjetjet e këtij vlerësimi teknik u paraqitën në një seminar pune në të cilin u qartësuan nevojat, kërkesat dhe disa nga prioritetet e mundshme të zhvillimit të Komunës Dajç.

Kuadri i përgjithshëm ligjor për përgatitjen e këtij Plani Strategjik të Zhvillimit është Ligji Organik i pushtetit vendor në Republikën e Shqipërisë, i cili

përcakton, relativisht në vija të përgjithshme, se prej vitit 2001 Komunitat dhe Bashkitë janë tërësisht përgjegjëse për kryerjen e funksioneve të veta dhe konkretisht në (i) përgatitjen e programeve të zhvillimit ekonomik - vendor dhe (ii) organizimin dhe ofrimin e shërbimeve, informacionit dhe infrastrukturave përkatëse në mbështetje të zhvillimit vendor¹.

Një evidentim dhe analizim i këtyre ndikimeve të mundshme dhe dokumenteve përkatëse rajonale bëhet në Kapitullin e Dytë të dokumentit, në nëntitullin Konteksti Rajonal.

1.3. Parimet dhe Objektivat mbi të cilat mbështetet Plani Strategjik i Zhvillimit për Komunën Dajç

Dokumenti i Planit Strategjik të Zhvillimit të Komunës Dajç mbështetet dhe ndjek parimet dhe objektivat si më poshtë vijon:

- **Strategjik**, Planipërcaktonfushateveprimet afatgjatë si dhe ndërhyrjet konkrete të cilat adresojnë nevojat emergjente të popullsisë apo grupeve të ndryshme të interesit, duke i kombinuar ato me tendencat e zhvillimit në të ardhmen të Rajonit të Shkodrës dhe të Komunës.
- **I thjeshtë dhe i kuptueshëm/lexueshëm**, duke prezantuar propozime konkrete dhe të mundshme për administratën vendore dhe në tërësi për nivelin e vendimmarrjes vendore. Po ashtu ky plan do të jetë i aksesueshëm nga banorët vendas, grupet e ndryshme të interesit, e sipërmarrjet private vendase me qëllimin për të mundësuar njohjen dhe praktikën e propozimeve të dala në të gjitha fushat e veprimtari që mbulohen nga administrata e Komunës Dajç.
- **Fleksibël**, Plani krijon hapësira për ndryshime të mundshme të bazuara në nevojat dhe situatat e ndryshme të paparashikuara në nivelin e administrimit dhe qeverisjes vendore. Në të njëjtën kohë ai konsideron zhvillimet e reja dhe përmirësimet e vazhdueshme që do të jenë të nevojshme në punën e pushtetit vendor përgjatë zbatimit të këtij Plani. Pa dyshim, këto ndryshime do të realizohen duke iu referuar edhe kërkesave apo nevojave specifike sipas grupeve përkatëse të interesit.
- **I mundshëm/arritshëm**, Plani Strategjik është hartuar duke u bazuar në mundësitë ekzistuese të Komunës Dajç, si në aspektin e burimeve njerëzore ashtu edhe atë financiar apo institucional. Në të njëjtën kohë, nuk mungojnë apo shmangen ato ndërhyrje të rëndësishme strategjike zbatimi i të cilave mund të kërkojë burime përtej kapaciteteve apo mundësive reale të Komunës.
- **Transparent**, Përmbajtja e këtij dokumenti dhe procesi i zbatimit të tij është i hapur ndaj propozimeve që mund të vijnë nga vetë komuniteti, biznesi apo grupe të tjera të cilat kanë një rol dhe ndikim të rëndësishëm në jetën dhe funksionimin e Komunës Dajç. Në këtë mënyrë, Plani ndikon në rritjen e besimit të qytetarëve dhe aktorëve kryesorë përkundrejt përgjegjshmërisë së pushtetit vendor.

¹ Ligji Nr. 8652, datë 31.7.2000, *Për Organizimin dhe Funksionimin e Qeverisjes Vendore*.

1.4. Struktura e Dokumentit të Planit Strategjik të Zhvillimit

Mënyra me të cilën është përgatitur Plani Strategjik është bazuar në krijimin e një strukture të thjeshtë dhe të kuptueshme, në mënyrë që të përfshijë të gjithë grupet e synuara duke filluar nga administrata vendore e Komunës, Këshilli i Komunës, grupet qytetare këshillimore, partnerë të ndryshëm që veprojnë në zonë, Qarku i Shkodrës si njësi rajonale koordinuese etj. Në mënyrë të veçantë, përmbajtja e Planit të Zhvillimit është konceptuar që të jetë në shërbim të Komunës gjatë adresimit të donatorëve apo investitorëve kombëtarë dhe ndërkombëtarë.

I gjithë dokumenti i Planit Strategjik të Zhvillimit është organizuar në katër kapituj kryesorë duke i referuar si më poshtë vijon:

KAPITULLI I PARË na jep një përmbledhje të kontekstit, formës së dokumentit dhe koncepteve kryesore mbi të cilat është bazuar përgatitja e tij.

KAPITULLI I DYTË është një pasqyrë e përmbledhur e situatës aktuale dhe profilit të Komunës Dajç duke u bazuar në analizën dhe vlerësimin e të dhënave në aspektin territorial, urban, social-ekonomik si dhe mjedisor. Qëllimi kryesor është të evidentojë kuadrin e përgjithshëm të potencialeve, sfidave dhe tendencave para dhe pas viteve '90.

KAPITULLI I TRETË vazhdon me përcaktimin e vizionit dhe drejtimeve strategjike të zhvillimit të Komunës, të propozuara sipas 5 fushave prioritare. Të gjitha këto fusha ndiqen nga një zbatim analitik i detajuar në nivel nismash dhe ndërhyrjesh konkrete me fokus zhvillimin ekonomik dhe social, menaxhimin e territorit, shërbimet publike dhe infrastrukturën përkatëse, qeverisjen e mirë me pjesëmarrje dhe, së fundmi, por jo për nga rëndësia, rritjen e burimeve të nevojshme financiare për zbatimin e Planit.

KAPITULLI I KATËRT detajon përcaktimet që burojnë nga kapitulli i tretë duke i përkthyer ato në plane konkrete veprimi të cilat do të zbatohen sipas viteve të ndryshme, duke u bazuar në vlerën dhe rëndësinë e ndikimit të secilës prej tyre. Në

këto plane veprimi përfshihen gjithashtu edhe propozimet mbi rregullimet e nevojshme ligjore dhe institucionale si edhe afatet kohore të proceseve periodike të monitorim-vlerësimit.

1.5. Zbatimi i Planit Strategjik të Zhvillimit

Rëndësia e dhënë në raport me marrjen në pronësi të Planit nga të zgjedhurit lokalë si edhe nga publiku i gjerë është konceptuar si kushti themelor për të mundësuar zbatimin me efektivitet të tij.

Që në fillimet e konceptimit të metodologjisë së përgatitjes së dokumentit, të bazuar në një proces

me pjesëmarrje, si dhe në konceptimin e përmbajtjes së tij si një dokument udhërrëfyes për zhvillimin, u angazhuan të gjithë aktorët kryesorë lokalë për të ndjekur hap pas hapi procesin e përgatitjes si dhe të zbatimit të tij në Komunën Dajç, duke rritur në të njëjtën kohë shanset për transparencë dhe eficiencë.

Pamje të procesit të përgatitjes së Planit

Pa dyshim që administrata lokale e Komunës mbetet aktori përgjegjës për zbatimin e këtij Plani në vijim, duke marrë në konsideratë faktin që përgatitja e tij filloi në një moment të rëndësishëm administrativ që përkon me fillimin e periudhës legjislativ pas zgjedhjeve vendore që u mbajtën në fillim të vitit 2007.

Ndërkohë që Vizioni apo drejtimet strategjike të zhvillimit i përkasin afateve kohore në terma më të gjata, plani i veprimeve të përshkruara në fund të dokumentit është menduar të jetë më konciz dhe

t'i referohet një periudhe më të shkurtër kohore në një mundësi për shtrirje në të ardhmen.

Nga ana tjetër, ndryshimet e shpejta që po ndodhin si dhe pritjet të ndodhin në Shqipëri, në Rajonin e Shkodrës, e rrjedhimisht edhe në Komunën Dajç, e bëjnë rishikimin e Planit Strategjik një subjekt reflektimi të vazhdueshëm. Çka do të thotë se edhe udhëzimet mbi të do të duhet të konsolidohen apo rregullohen për t'iu përgjigjur kushteve të reja të zhvillimit që mund të pasojnë në periudhat në vazhdim.

Kapitulli II

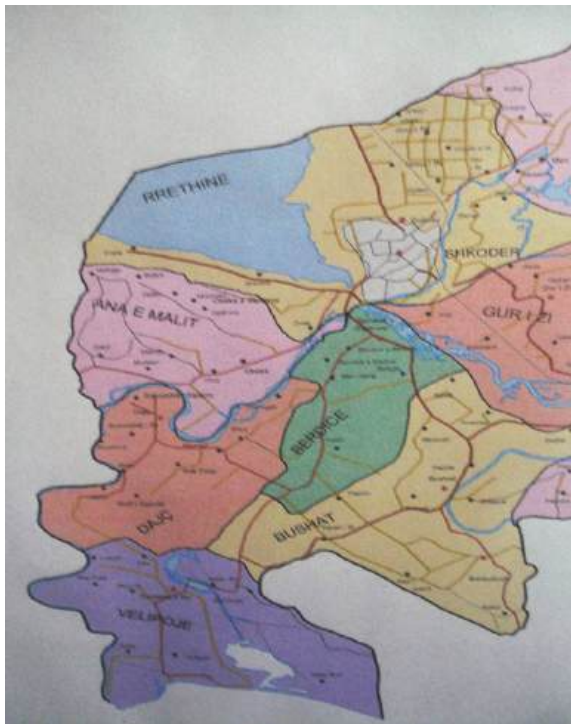
Përmbledhje e Profilit – Komuna Dajç

Nr.	Emri	Vlera / karakteristika
1	Statusi Ligjor dhe Administrativ	Komunë
2	Vendndodhja	Qarku Shkodër
3	Sipërfaqja totale	37 km ²
4	Numri i qyteteve	
5	Numri i fshatrave	11
6	Numri i banorëve	8566
7	Numri i familjeve	2139
8	Popullsia në gjendje fizike pune	4835 (18-60 vjeç)
9	Buxheti Vjetor - 2008	19 500 000 (granti)
10	Të Ardhurat Lokale të Pritshme – 2008	4 000 000
11	Numri i Bizneseve Private	68
12	Niveli i Papunësisë	10%
13	Numri i të punësuarve në shtet	56
14	Numri i të punësuarve në sektorin privat	82
15	Niveli i emigracionit	30%
16	Gjatësia totale e rrugëve	39km (rrugë urbane)
17	Numri i Ndërmarrjeve Publike	0
18	Numri i rrjeteve të Ujësjellës-Kanalizimeve	5 (4+1)
19	Numri i të punësuarve në Bashki	18
20	Numri i institucioneve parashkollore	4
21	Numri i shkollave fillore - nëntëvjeçare	4
22	Numri i shkollave të mesme	1
23	Numri total i nxënësve	785
24	Numri i qendrave shëndetësore	3
25	Numri i spitaleve	0
26	Numri i qendrave të këshillimit	0
27	Numri i qendrave për të moshuar	0
28	Aktivitetet kryesore ekonomike	Bujqësor, blegtoral, tregti pemësh dekorative
29	Dokumente zhvillimi dhe strategji	Një dokument Strategjik i FAO për bujqësi-blegtori. Në proces 'Green Agenda' një dokument për mjedisin
30	Nevojat kryesore në Infrastrukturë	Rehabilitim ujësjellësish e rrugësh. Mbrotja e brigjeve të lumit Buna

Profili i Gjendjes Aktuale të Komunës Dajç

2.1. Të dhëna të përgjithshme

Komuna Dajç ndodhet në Qarkun e Shkodrës dhe shtrihet në jugperëndim të qytetit të Shkodrës, në një distancë rrugore prej 22 km larg qendrës së saj. Në pjesën veriore dhe veriperëndimore të territorit të vet kufizohet me Lumin Buna dhe përtej saj me Komunën Ana e Malit, ndërsa një pjesë e saj është në kufi shtetëror me Republikën e Malit të Zi. Në pjesën lindore dhe juglindore kufizohet me Komunën e Bërdicës dhe atë të Bushatit ndërsa në jug kufizohet me Komunën e Velipojës. Komuna ka një sipërfaqe totale prej 36.5 km².

Pozicioni Gjeografik i Komunës Dajç

Komuna Dajç ka një popullsi të përgjithshme prej mbi 8,600 banorësh, e cila është e shpërndarë në 11 fshatrat që përbëjnë komunën, konkretisht, Dajç, Samrish i Ri, Samrish i Sipërm, Suka Dajç, Pentar, Belaj, Rrushkull, Shirq, Darragjat, Mali i Gjymtit, Mushan.

Aktiviteti kryesor në këtë zonë është bujqësia, ku pjesën më të madhe e zë blegtoaria; këto përbëjnë edhe aktivitetet kryesore ekonomike të viteve të fundit në këtë komunë. Para viteve '90, Dajçi ka qenë një nga kooperativat bujqësore më të përparuara në nivel kombëtar, e favorizuar nga kushtet klimatike, toka pjellore si dhe traditat e banorëve të zonës. Zona e Dajçit disponon burime natyrore, ujore e mjedisore të konsiderueshme. Komuna ka një shtrirje relativisht të madhe, prej 3,652 hektarësh, dhe thuajse e gjithë kjo sipërfaqe është tokë bujqësore me vlera të mira prodhuese. Komuna administron 79 Ha tokë urbane, 3,383 Ha tokë rurale dhe 190 Ha kullota. Lumi Buna përbën një ndër

HARTA E QARKUT SHKODER

elementet me vlera të mëdha natyrore që gjenden në Komunën Dajç. Larmia e llojeve të kafshëve ujore, sidomos e llojeve të ndryshme të peshqve dhe larmia e popullatës së shpendëve, plotësojnë ekosistemin natyror dhe janë premisa për zhvillimin e turizmit dhe peshkimit në Lumin Buna.

2.2. Të dhëna Historike

Të dhëna të shkruara për Komunën Dajç datojnë që në shekullin e XIII. Banorët e saj bëjnë pjesë në krahinën etnografike të Bregut të Bunës megjithëse gjatë shekujve XIX-XX ka pasur ardhje të banorëve nga krahinat përreth.

Karakteristikë e zonës së bregut të Bunës ka qenë organizimi në vendbanime relativisht të mëdha (fshatra) si dhe në bërthama të mëdha familjare. Në këto vendbanime evidentohet tipi i banesës njëkatëshe me ndarje të brendshme. Vendbanimi më i vjetër i kësaj treve gjendet në Shirq. Abacia e Shirqit ka qenë një ndër manastiret mesjetare më të rëndësishme e me potencial ekonomik të madh në rajon. Skela në lumin Bunë mundësonte komunikimin e anijeve tregtare që vinin nga deti, të cilat nuk mund të komunikonin me Liqenin e Shkodrës. Taksat e ankorimit, të tregut e të doganës i sillnin abacisë të ardhura të mëdha. Përveç kësaj,

kjo e fundit kishte në zotërimin e vet shumë fshatra në Bregun e Bunës dhe ishte e çliruar me privilegj të veçantë nga detyrimet e kryezotit. Më 1396 Shirqi kaloi nga zotërimi i Balshajve, bashkë me Shkodrën, nën zotërimin e Venedikut. Më 1417 fshati i Shirqit kishte 98 shtëpi dhe disa taverna. Skela kishte një funksion ekonomik deri në shek. XVIII. Shirqi e ka marrë emrin nga kisha e Shën Sergjit e Bakut, një nga ndërtimet më të rëndësishme të stilit romanik në Shqipëri, gërmadhat e së cilës bien në sy për përmasat dhe për elementet arkitektonike dhe dekorative. Dy mbishkrime latinisht dëshmojnë për rindërtimin e saj dhe të një kisha të dytë, në fund të shek. XIII me kujdesin e abatit Pjetër Dohna, në kohën e zotërimit të Helenës nga Franca, sunduese e Zetës. Ka qenë një bazilikë me tri anijata. Si stil i përket arkitekturës romanike-gotike të shkollës së bregdetit dalmatin dhe të Shqipërisë së Veriut.

2.3. Drejtimet dhe Zhvillimet Rajonale

Aktualisht, Qarku i Shkodrës ka finalizuar Strategjinë e Zhvillimit për Rajonin e Shkodrës dhe të Lezhës. Ky është dokumenti themelor në të cilin përcaktohen principet dhe orientimet kryesore të zhvillimit të territoreve të gjithë këtij rajoni duke përfshirë këtu edhe Komunën Dajç. Parimet e tij themelore i referohen forcimit dhe zhvillimit të territoreve fushore, në përfundim të këtij rajoni duke u bazuar në shfrytëzimin e qëndrueshëm të burimeve ekzistuese natyrore dhe njerëzore. Strategjia përcakton kriteret kryesore për konsolidimin e rajonit multicentrik të Shkodrës, duke analizuar format e përdorimit të tokës, konsolidimit të rrjetit të qarkullimit rrugor, përmirësimit të infrastrukturave dhe shërbimeve etj.

Për sa i përket zhvillimit të rrjetit rrugor, Strategjia e Zhvillimit të Rajonit të Shkodrës identifikon rëndësinë e korridorit Autostradë Bushat – Velipojë Ulqin. Praktikisht Komuna Dajç gjendet e shpangur nga korridoret kryesore të qarkullimit të cilat krijojnë

natyrshëm potenciale të ndryshme zhvillimi për zonat ku ato kalojnë. Ky aspekt thekson nevojën për t'u fokusuar në potencialet lokale ekzistuese që ka Komuna si bujqësia, blegtoria, agroturizmi etj, me qëllim rritjen e parametrave të zhvillimit të saj në të ardhmen.

Zhvillimi i sektorëve të bujqësisë dhe blegtorisë, që përbëjnë bazën e ekonomisë së Komunës, do të duhet të paraprihet nga një komunikim dhe

infrastrukturë e përmirësuar në lidhje me Rajonin. Afërsia e Komunës Dajç me qytetin e Shkodrës, i cili përbën edhe tregun më të madh në rajonin verior të Shqipërisë, është një përparësi tjetër dhe një potencial orientues në zhvillimin ekonomik të Dajçit si një zonë e rëndësishme e prodhimit të produkteve bujqësore.

Nga pikëpamja mjedisore, Liqeni i Shkodrës, Lumi Buna dhe territoret ligatinore përgjatë saj janë shpallur nga UNEP, në vitin 2006 si zona RAMSAR.

2.4. Demografia dhe Parashikimet e Popullsisë

Situata aktuale

Në vitin 2007, sipas regjistrit të gjendjes civile, Komuna Dajç kishte një popullsi mbi 8,600 banorë. Ndërkohë, të dhënat e paraqitura në tabelën e mëposhtme dëshmojnë për një rritje konstante të popullsisë pas vitit 1990. Rritja e popullsisë gjatë kësaj periudhe është rezultat pothuajse tërësisht i rritjes natyrore, ndërsa faktori i rritjes mekanike që identifikohet me diferencën ndërmjet numrit

të të ardhurve në Komunë dhe të larguarve është i vogël ose i pandjeshëm. Për më tepër, Komuna nuk disponon të dhëna të plota lidhur me numrin e familjeve apo personave që kanë ardhur apo janë larguar. Në të njëjtën kohë, lëvizjet demografike në pjesë të tjera të rajonit të Shkodrës, sidomos përgjatë korridorit rrugor kryesor kanë qenë më të vrullshme.

Viti	1990	1997	2001	2004	2005	2007
Nr. i popullsisë (banorë)	7885	8350	8517	8566	8579	8636
Nr. i familjeve	1984	2096	2122	2131	2133	2151

Tabela 1: Ecuria e rritjes së popullsisë pas vitit 1990 (1990-2007)
Burimi: Komuna Dajç, 2007

Për sa i përket statistikave mbi popullsinë ekzistojnë mospërputhje jo të vogla ndërmjet të dhënave zyrtare dhe situatës në terren. Kështu, për shembull, nga të dhënat e marra nga zyrat e Komunës në vitin 2005, raportohet për një numër prej 6,543 banorësh, nga 8,579 banorë sipas regjistrit të gjendjes civile.

Një fenomen më i ndjeshëm në Dajç është emigracioni pas vitit 1990, si një strategji e nevojshme e banorëve për të përballuar varfërinë e trashëguar nga periudha e monizmit. Nga vlerësimet e përafërta rezulton se rreth deri në 33 për qind ose 2,900 banorë kanë emigruar. Ashtu si edhe në shumë zona të tjera të vendit, emigrimi sezonal në Komunë është mbizotërues. Afërsisht 36 për qind e familjeve në zonën rurale kanë të paktën një prej familjarëve ose në emigrim të përhershëm ose sezonal².

Popullsia e Dajçit ka një shpërndarje të gjerë në të gjithë territorin e saj. Në disa fshatra të Dajçit vihet re një tendencë shpopullimi, e cila është pasojë e shkaqeve natyrore të tillë si tërmeti i vitit 1979 në Shkodër. Banorët e fshatrave Samrish, Belaj e Rrushkull u detyruan të shpërnguleshin nga fshatrat përgjatë Lumit të Bunës në drejtim të zonave kodrinore të Komunës. Pas viteve '90, popullsia e këtyre fshatrave "të reja" po rikthehet tani sërish në tokat e mëparshme. Lëvizje të tilla të brendshme është e domosdoshme të drejtohen nëpërmjet një plani të menduar me kujdes që i jep përparësi rilokalizimit të popullsisë, duke konsumuar sa më pak sipërfaqe nga fondi i tokës bujqësore apo duke mbrojtur në maksimum territoret me ndjeshmëri mjedisore.

Në tabelën më poshtë jepet ndarja e popullsisë sipas grupmoshave në Komunën Dajç:

Grupmoshat	0-3 vjeç	0-18 vjeç	18-60 vjeç	60 + vjeç
Nr. i popullsisë (banorë)	153	2431	4835	1300
Në përqindje (%)		28	56	16

Tabela 2

Parashikimet e popullsisë

Po t'i referohemi rritjes së popullsisë në Tabelën 1, evidentohet një rritje konstante e popullsisë e cila vjen si pasojë e rritjes natyrore të popullsisë, ndërkohë që nuk ka të dhëna për rritje mekanike.

Sipas Tabelës 1, midis viteve 1990-2007, numri i popullsisë është rritur nga 7885-8636, pra vetëm me 751 banorë. Duhet marrë parasysh edhe problemi

i mospërputhjes së madhe të numrit të popullsisë që ekziston nga gjendja civile dhe numrit faktik të banorëve, i cili për vitin 2005 lëviz me 2,000 banorë. Duke marrë të mirëqena të dhënat e Komunës Dajç, ku kjo diferencë banorësh i dedikohet emigracionit, llogaritet që numri i popullsisë së Komunës (përfshirë numrin e emigrantëve) deri në vitin 2015 do të arrijë një shifër prej **8900** banorësh.

² RDS SHKODRA 2003

2.5. Zhvillimi Ekonomik

Situata aktuale

Komuna Dajç ka një ekonomi të bazuar kryesisht në bujqësi, e favorizuar kjo edhe nga sipërfaqja e madhe e tokës bujqësore të saj e cila mundëson pjellori dhe cilësi të lartë të produkteve bujqësore. Përveç bujqësisë, veprojnë aktualisht edhe 60 biznese të vogla private, nga 62 dhe 75 biznese që kishte përkatësisht në vitet 2002 dhe 2005. Shumica e aktiviteteve janë të natyrës tregti me pakicë ndërkohë që ka dhe pak biznese të vogla prodhuese si dhe 10 njësi përpunimi të produkteve të qumështit (baxho) të vogla. Ndërkohë, listës së aktiviteteve ekonomike i shtohen edhe 5 njësi për prodhimin dhe tregtimin e bimëve dekorative si dhe linja të transportit të pasagjerëve.

Tendencat e bujqësisë vitet e fundit në Komunën Dajç nuk janë më në ato nivele që kanë qenë në të kaluarën. Amortizimi i rrjetit ujitës dhe kullues, zënia me ndërtime e një pjese të mirë të tokës prodhuese, moszbatimi i cikleve bujqësore, mungesa e një tregu të sigurt, kanë bërë që prodhimet bujqësore të bien dukshëm dhe aktiviteti i Komunës t'i drejtohet prodhimeve blegtorale³. Në sektorin e blegtorisë, rritja e numrit të gjedhëve vitet e fundit në 4000 krerë, ka rezultuar në krijimin e fermave të vogla me deri në 30 krerë, duke rritur prodhimin e qumështit që përpunohet në baxhot e ngritura për këtë qëllim. Shumica e produkteve bujqësore shiten në tregun e Shkodrës, ndërsa qumështi shitet pjesërisht në Shkodër dhe pjesërisht u shitet fermave të përpunimit të bulmetit (baxhove). Shqetësimet e ngritura nga banorët e zonës lidhen me çmimet tepër të ulëta të grumbullimit të qumështit nga baxhot lokale, e kushtëzuar nga çmimi i ulët dhe cilësia jo e kënaqshme e produkteve që këto të fundit nxjerrin. Kjo çështje evidenton nevojën për riorganizimin e sistemit të prodhimit të bulmetrave në këto zona, në funksion të rritjes së cilësisë dhe të të ardhurave për banorët.

Ecuria e zhvillimit të Komunës Dajç është e lidhur dhe ndikohet gjithashtu edhe nga ecuria e përgjithshme e zhvillimit të Rajonit të Shkodrës ku bën pjesë, e cila përgjithësisht është vlerësuar me ritme më të ngadalta se në rajonet e tjera të vendit. Megjithatë, në mënyrë pozitive, Dajçi renditet në zonat me të ardhurat më të mëdha të popullsisë në rajonin e Shkodrës, të cilat shtrihen të gjitha në brezin e komunave më në perëndim, menjëherë pas kufirit me Malin e Zi, ndërsa në pjesën lindore të Rajonit evidentohet një rënie e konsiderueshme e të ardhurave për frymë⁴.

Burimet kryesore të të ardhurave për popullsinë që jeton në Dajç sigurohen nga bujqësia dhe blegtoria. Sipas vlerësimeve në nivel rajonal për Qarkun e Shkodrës⁵, vlerat e të ardhurave të popullsisë arrijnë në 301-467 lekë/ditë për frymë⁶; të ardhurat mesatare nga ferma janë 301-400 lekë/ditë për frymë⁷. Gjithashtu, Dajçi bën pjesë në grupin me

³ Raporti Agro-ekologjik për Komunën Dajç, Rrethi Shkodër (2005). Instituti i Studimit të Tokave, Tiranë.

⁴ Eptiza 2006

⁵ RDS SHKODRA 2003

⁶ Po aty: të ardhurat mesatare për frymë për secilën komunë janë llogaritur duke marrë për bazë të ardhurat nga fermat në vitin 2003, nivelin e përafërt të dërgesave të emigrantëve dhe pagesat nga fondi i ndihmës sociale.

⁷ Po aty: Llogaritja e të ardhurave nga ferma për vitin 2003 është llogaritur duke marrë për bazë prodhimin e përafërt bujqësor dhe blegtoral, prodhimin drufrutor si dhe produkte të tjera specifike të komunës.

përqindje më të ulët të popullsisë me asistencë sociale; 0-10 për qind⁸ dhe konkretisht një numër prej 50 familjesh përfitojnë ndihmë ekonomike nga shteti. Për vitin 2002 dhe 2003 numri i familjeve që merrnin ndihmë ekonomike nga shteti ishte përkatësisht 60 dhe 54.

Të ardhurat e fituara nga emigracioni kanë qenë një burim tjetër që ka ndikuar ndjeshëm në rritjen e nivelit të jetesës në zonë. Megjithatë, me kalimin e viteve, shumica e emigranteve kanë tërhequr familjet e tyre, gjë që ka çuar në rënien graduale të dërgesave të tyre monetare.

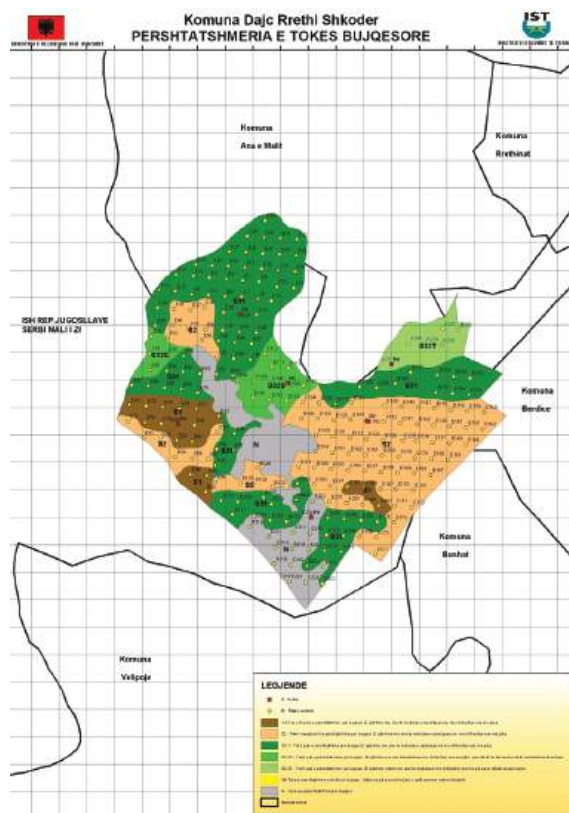
Norma e papunësisë prej 16% në Dajç mund të konsiderohet e moderuar në krahasim me njësi të tjera fqinje të këtij niveli⁹, me numër mjaft të lartë të të papunëve në rajonin e Shkodrës, ku norma e papunësisë arrin një kuotë prej 26.65% në zonat rurale dhe 37% në ato urbane. Ndërkohë është e rëndësishme të evidentohet mungesa e korrelacionit midis të dhënave të zyrës së punës dhe përqindjes së papunësisë. Sipas kësaj zyre, numri i të papunëve në Dajç për vitin 2003, ishte vetëm 30 vetë! Në vitin 2003, numri i të punësuarve në sektorin privat ishte 1,000 vetë, ndërsa në sektorin shtetëror 130 vetë!

Tendencat e Zhvillimit Ekonomik

Orientimi kryesor i zhvillimit për administratën e Komunës Dajç, duke u bazuar në historikun dhe kushtet e saj aktuale, është rigjallërimi dhe zhvillimi i mëtejshëm i degëve tradicionale të ekonomisë që janë bujqësia dhe blegtoria. Ndërkohë, duhet përmendur fakti që blegtoria ka qenë dhe është aktiviteti kryesor ekonomik gjatë dhjetë viteve të fundit. Dajçi është një zonë rurale me potenciale shumë të mira për zhvillimin e agrikulturës, të cilat duhet të eksploroehen më tej në mënyrë strategjike. Ndër këto potenciale, në mënyrë të veçantë mund të përmenden kultivimi i bimëve dekorative¹⁰.

përfshirë këtu kultura të kërkuara kryesisht për eksport, dhe pemëtaria, e cila ka një traditë të hershme në këtë zonë.

Ashtu si edhe në shumë zona të tjera bujqësore dhe blegtorale, zhvillimi në Komunën Dajç pas vitit 1990 është ndikuar negativisht nga një sërë ndryshimesh dhe dinamikash të reja. Këto kanë të bëjnë në radhë të parë me riorganizimin total të sektorit të bujqësisë dhe blegtorisë në Shqipëri, shpërbërjen e ish-kooperativave bujqësore dhe përshtatjen e tyre ndaj kushteve të ekonomisë së tregut si dhe kalimin e pronësisë së tokës bujqësore nga shtetërore në private. Tashmë, zhvillimi i bujqësisë funksionon mbi bazën e fermave të vogla individuale, ndërkohë

⁸ Po aty: Sipas Ligjit Nr. 7710, datë 05/18/1993, shteti i jep ndihmë sociale familjeve që nuk kanë asnjë të ardhur ose mjet jetese ose i kanë ato të pamjaftueshme. Familjet në këtë kategori janë ato që nuk kanë kapital dhe të ardhura ose që nuk kanë burime materiale jetese nga ndonjë aktivitet ekonomik, sigurime shoqërore ose sistem tjetër sigurimesh. Këshilli Komunal ose Bashkiak përcakton personat që kanë të drejtë të përfitojnë nga skema e ndihmës sociale si dhe nivelet e tyre përkatëse të përfitimit financiar.

⁹ Ato të përfshira në këtë Program.

¹⁰ Zbulivimi i bimëve dekorative në Komunën Dajç ka filluar rreth vitit 1998; ato u sollën fillimisht nga emigrantët që punonin në Itali për zbulurimin e oborreve rreth shtëpive. Raporti Agro-ekonomologjik për Komunën Dajç, Rrethi Shkodër (2005). Instituti i Studimit të Tokave, Tiranë.

që kooperativat apo bashkimet e tjera të ngjashme të cilat mund të rigjallëronin ekonominë e shkallës mungojnë. Fragmentarizimi i skajshëm i tokës bujqësore përbën tashmë një nga pengesat më serioze në kthimin e këtij sektori në një sektor fitimprurës me rëndësi për individët dhe ekonominë në përgjithësi. Sipas të dhënave të Strategjisë Sektoriale të Bujqësisë dhe Ushqimit, bujqësia është e sunduar nga ferma me sipërfaqe të vogël (mesatarisht 1.13 hektarë) dhe të copëzuara në mesatarisht 3.9 parcela për fermë, me një madhësi mesatare prej 0.25 hektarësh.

Si rrjedhim, edhe zhvillimi i synuar i bujqësisë në Komunën Dajç lidhet ngushtë me riorganizimin e fermave të mëdha bujqësore si mënyra e vetme dhe më e mirë për të rritur prodhimet agrokulturore dhe të ardhurat e banorëve të Komunës.

Strategjia Sektoriale për Zhvillimin e Bujqësisë dhe Ushqimit për periudhën 2007-2013, e përgatitur dhe e miratuar nga Ministria e Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrojtjes së Konsumatorit, identifikon këta sektorë strategjikë të zhvillimit:

1. Prodhimi i pemëve frutore, ullirit dhe rrushit
2. Prodhimi i perimeve
3. Prodhimi i produkteve blegtorale
4. Përpunimi industrial i frutave dhe perimeve
5. Përpunimi industrial i rrushit
6. Përpunimi industrial i qumështit dhe mishit

Në kuadër të kësaj Strategjie, ministria përkatëse po identifikon masat e nevojshme mbështetëse dhe teknike për të mundësuar rritjen e prodhimit si dhe konsolidimin e ekonomive bujqësore të qëndrueshme.

Megjithatë, parakushti kryesor për të realizuar potencialet dhe zhvillimin e sektorit të bujqësisë është konsolidimi dhe përmirësimi i menaxhimit të tokës bujqësore për të pasur ferma apo biznese dhe ekonomi bujqësore ekonomikisht më frytdhënëse. Bashkimi (në përdorim) i tokave bujqësore synon krijimin e fermave prej 10 deri 50 hektarësh që të funksionojnë ekonomikisht si një biznes i vetëm¹¹.

2.6. Financat Lokale

Situata aktuale

Gjatë viteve të fundit, buxheti i Komunës Dajç ka treguar nivele të paqëndrueshme, sikurse tregohet nga të dhënat për buxhetin e disagreguar në tabelën e mëposhtme. Në mënyrë thelbësore, analizimi i buxhetit të Komunës në vitet e fundit nxjerr në pah një raport mjaft të shpërpjesëtuar ndërmjet të ardhurave nga qeveria qendrore dhe të ardhurave të asaj vetë.

Efektet e një varësie të tillë negative dhe të një mungese të autonomisë financiare pasqyrohen drejtpërdrejt në kufizimet në parashikimin e të ardhurave dhe marrjen e investimeve kapitale nga ana e Komunës. Në vitin 2006, për shembull,

vërehet një përkeqësim i menjëhershëm i buxhetit, si pasojë e rënies së menjëhershme në minimum të transferimeve nga qeveria qendrore, që ndikoi në tkurrjen e buxhetit të Komunës deri në përgjysmimin e tij.

Megjithatë, në tabelën e mëposhtëm vihet re se burimet e të ardhurave të Komunës janë rritur nga viti në vit, deri në pothuajse dyfishimin e tyre në vitin 2006. Megjithatë, të ardhurat e veta mbeten ende shumë më të vogla në krahasim me transfertat nga qeveria qendrore duke krijuar kështu një varësi të vazhdueshme me efekte negative për menaxhimin e Komunës.

¹¹ EPTIZA 2006

Tabela 3: Buxheti i Komunës Dajç ndër vite (2002-2006) (në 000 Lekë)

Nr.	Burimet e të ardhurave	2002	2003	2004	2005	2006
1	Buxheti i shtetit	39,146	39,262	42,182	46,870	13,675
2	Të ardhurat e veta	936	2,132	3,896	4,510	8,054
3	Buxheti total	40,082	41,394	49,257	54,453	24,397

Burimi i të dhënave: Komuna Dajç, Bregu i Bunës

* për vitin 2004, 2005 dhe 2006 jepet buxheti i planifikuar.

Ndërkohë, të dhënat për buxhetin e agreguar nga tabela e mëposhtme tregojnë se, në krahasim me disa njësi të tjera vendore në rajon, Komuna Dajç për vitin 2006 renditej e fundit për sa i përket

treguesve dhe parametrave të buxhetit: deri në këtë vit, kjo Komunë kishte buxhetin më të vogël të përgjithshëm, të ardhurat më të vogla vendore dhe buxhetin më të vogël për frymë.

Tabela 4: Buxheti i agreguar për vitin 2006 (në /000 Lekë)

Nr.	Qytetet	Buxheti i përgjithshëm	Të ardhura vendore	Buxheti i shtetit	Popullsia	Buxheti për frymë*
1	Shkodër	1,509,313	252,400	1,509,313	112,440	13,423
2	Dajç, Bregu i Bunës	24,397	8,054	13,675	8,579	2,843
3	Vau i Dejës	65,534	20,249	35,399	12,332	5,314
4	Koplik	27,480	11,780	15,700	13,500	2,035
5	Pukë	43,342	14,000	28,623	5,450	8,026
6	Fushë-Arrëz	35,368	9,637	25,731	5,400	6,549
7	Velipojë	29,076	9,000	14,768	8,327	3,492
8	Gur i Zi	34,688	8,130	26,558	11,800	2,940

* Buxheti për frymë është përlogaritur duke pjesëtuar buxhetin e përgjithshëm me numrin e popullsisë.

Pamundësia financiare e Komunës për të plotësuar nevojat e komunitetit të saj, të cilat janë vazhdimisht në rritje, përbën një nga problemet kryesore të evidentuara në këtë zonë. Të ardhurat e saj janë të pamjaftueshme si dhe të paqëndrueshme duke penguar kështu një planifikim të kujdesshëm dhe zbatim të investimeve publike të nevojshme në këtë Komunë.

Tendencat

Në bazë të Ligjit për Organizimin dhe Funksionimin e Pushtetit Vendor, Komuna Dajç është përgjegjëse për menaxhimin e financave të veta si dhe për grumbullimin e taksave dhe të tarifave vendore. I gjithë procesi bazohet në Ligjin "Për Sistemin e Taksave Vendore", Nr. 9632, datë 30 Tetor 2006.

Lidhur me këtë pikë, një punë e mirë është bërë në Komunë lidhur me evidentimin e saktë të të gjithë subjekteve tatimpaguese në zonë si dhe llogaritjen

Si përfundim, duke ju referuar të dhënave dhe duke përgjithësuar mbi to, arrihet në përfundimin se në stadin aktual gjendja financiare e Komunës Dajç ka një përmirësim të ngadaltë, ndërkohë që nevojitet një autonomi më e madhe financiare e saj.

e vlerës së taksave vendore, sensibilizimin e publikut dhe njoftimin me shkrim për detyrimin që ka për pagesën e taksave etj..

Gjithashtu është bashkëpunuar dhe vazhdon bashkëpunimi me organet e tatim-taksave për subjektet që ushtrojnë biznesin e vogël dhe me D.R.SH.M automjetet; transparenca e administratës në afishimin periodik në çdo fshat të personave që kanë shlyer detyrimet lokale; kompjuterizimi i të dhënave të ZRPP për sipërfaqen e ndërtesave dhe të

listave të tatimpaguesve nga zyra e tatim taksave. Realizimi i plotë i të ardhurave është i kushtëzuar edhe nga aftësia taksambledhëse e autoriteteve të Komunës dhe eliminimi i informalitetit. Në përgjithësi, grumbullimi i taksave lokale është bërë në bazë të arkëtimit vullnetar dhe mungesa e përvojës së mëparshme apo shkalla e ulët e gatishmërisë së banorëve për të paguar taksat vullnetarisht kanë pasur ndikimin e tyre. Sipas të dhënave të Komunës, taksat mbledhen në nivelin 60-70 për qind. Ndërkohë, problematike mbeten bizneset që nuk janë të licencuara dhe që nuk paguajnë taksa, siç është rasti i furgonave (8+1 vende) të palicencuar që operojnë në transportin publik.

Grumbullimi efikas i taksave vendore është evidentuar nga Komuna si një hallkë relativisht e dobët, e stimuluar kryesisht nga mungesa e policisë komunale, si strukturë direkte për zbatimin e vendimeve të këshillit vendor për mbledhjen e detyruar të taksave lokale. Këtë situatë e rëndon edhe mungesa e dokumentacionit të plotë hartografik lidhur me sipërfaqen e tokës bujqësore. Në këtë mënyrë është e mundur të bëhet llogaritja e plotë e taksës së pronësisë mbi tokën bujqësore, e cila do të përbëjë edhe një nga burimet më të konsiderueshme të të ardhurave lokale në Komunë.

2.7. Shërbimet Publike

Në bazë të ligjit për funksionimin dhe organizimin e pushteteve lokale në Shqipëri, Komuna Dajç është përgjegjëse për:

- arsimin parashkollor – administrimin dhe mirëmbajtjen e kopshteve dhe çerdheve në territorin e Komunës;
- kujdesin shëndetësor parësor – mirëmbajtjen e ndërtesave;
- furnizimin me ujë, mirëmbajtjen e kanalizimeve të ujërave të zeza dhe kanaleve mbrojtëse të zonave të banuara;
- administrimin dhe planifikimin e territorit;
- ndërtimin dhe mirëmbajtjen e rrugëve të brendshme të fshatrave të Komunës;
- transportin publik – licencimin dhe monitorimin e shërbimit;
- grumbullimi dhe trajtimi i mbeturinave urbane;
- mirëmbajtja e zonave të gjelbra të Komunës;
- kultura – organizimi i aktiviteteve kulturore dhe promovimi i vlerave lokale dhe traditave të Komunës Dajç;
- administrimi dhe mirëmbajtja e ndriçimit publik;
- dekorimi;
- varrezat publike të Komunës;

- administrimi dhe mirëmbajtja e ambienteve sportive;
- shërbimet sociale, çerdhet, kopshtet dhe shtëpitë e fëmijëve

Në të njëjtën kohë disa prej këtyre funksioneve janë të përbashkëta si p.sh.:

- arsimit parashkollor dhe parauniversitar – qeverisja qendrore është përgjegjëse për administrimin dhe mirëmbajtjen e ambienteve, ndërkohë që sistemi i mësimdhënies është nën përgjegjësinë e ministrisë dhe drejtorisë rajonale të arsimit në Shkodër;
- Shërbimi shëndetësor dhe shëndeti publik;
- Shërbimet sociale dhe këshillimi;
- Mbrojtja e mjedisit
- Rendi publik

Përgatitja e Planit Strategjik të Zhvillimit të Komunës hyn në pjesën e përgjegjësisë të saj lidhur me zhvillimin e profilit ekonomik. Administrata vendore e Komunës Dajç është e vetëdijshme për rolin dhe përgjegjësinë e saj në përmbushjen në mënyrë sa më korrekte të shërbimeve ndaj komunitetit. Mundësitë ekzistojnë për realizimin e një pjesë të shërbimeve, por janë të pamjaftueshme për realizimin e disa të tjerave.

2.8. Furnizimi me ujë, Kanalizimet e ujërave të zeza, ujërave të bardha dhe sistemi i ujitjes së tokave

Ashtusiçupërmendfurnizimi me ujë të pijshëm është një nga përgjegjësitë kryesore të Komunës Dajç. Në kuadër të decentralizimit të plotë të shërbimeve në Shqipëri, se fundmi është ndërmarrë për herë të parë hapi ligjor për transferimin e pronësisë së Ndërmarrjeve të Ujësjellës-Kanalizimeve nësive administrative vendore.

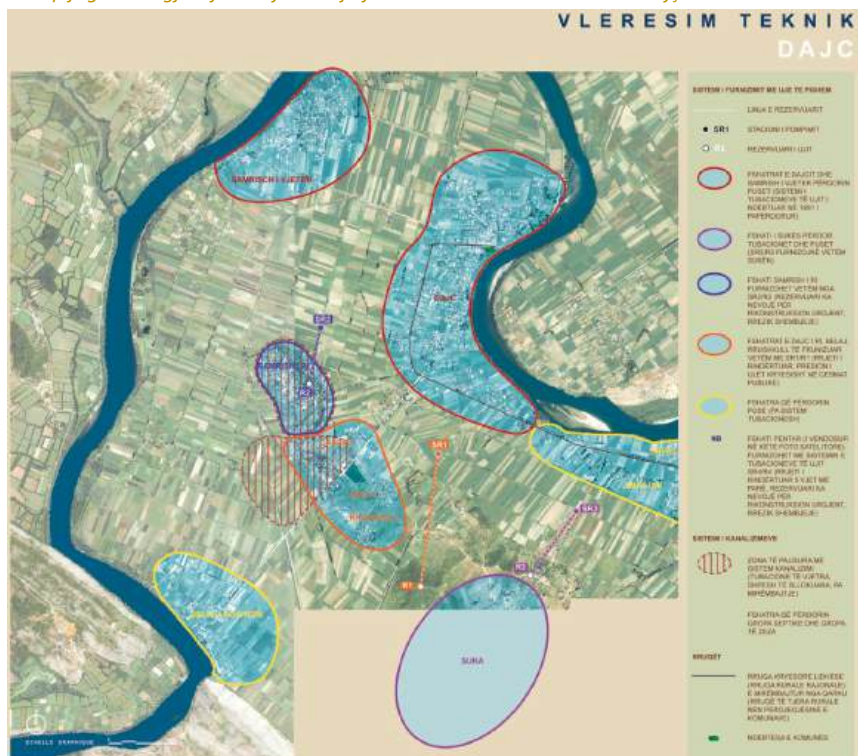
Në territorin e Komunës Dajç gjenden 6 rrjete ujësjellësish të cilët nuk janë akoma plotësisht në administrim të plotë të Komunës dhe jo të gjithë në funksionim. Në fakt, sipas të dhënave të marra, sistemi i furnizimit me ujë në Komunën Dajç është shpallur si tërësisht i amortizuar nga Ndërmarrja e Ujësjellësit të Fshatit me qendër në Shkodër.

Në periudhën pas vitit 1990 administrimi i ujësjellësave është bërë nga ndërmarrjet e fshatrave dhe paqartësitë në ndarjen e përgjegjësiave për menaxhimin dhe administrimin e këtij shërbimi,

ndërmjet ndërmarrjeve dhe Komunës, kanë ndikuar negativisht në investimet që duhet të kryheshin në këto sisteme dhe në cilësinë e dhënies së shërbimit.

Dajçi është ndër të parat Komuna të cilat kanë tashmë në pronësi disa pjesë të sistemit të ujësjellësit. Pushtetet vendore kanë përfaqësuesin e tyre në “Bordin e Ujësjellësit” në Shkodër por kanë pak kontroll mbi menaxhimin si edhe elementet e menaxhimit dhe investimit të ndërmarrjes. Ashtu si edhe Komuna Dajç, shumë nga pushtetet vendore kanë shprehur gatishmërinë e tyre për të marrë përsipër shërbimin e ujësjellësit me kusht që ndërmarrjet ekzistuese të kenë likuiduar të gjitha borxhet e tyre ndaj të tretëve dhe, në mënyrë të veçantë, atë ndaj Korporatës Elektroenergjetike Shqiptare. Një nga kushtet e tjera kryesore është që linjat kryesore të sistemeve të ujësjellës kanalizimeve, pra ato linja që kërkojnë investime kapitale të konsiderueshme, të jenë të rikonstruara dhe në gjendje të mirë funksionale.

Paraqitje grafike e gjendjes së rrjetit të ujësjellës-kanalizimeve në Komunën Dajç

Në parim, sistemet e kanalizimeve të ujërave të zeza janë organizuar dhe funksionojnë sipas çdo fshati në Komunën Dajç. Në fakt, jo në të gjithë fshatrat e Komunës janë të shtrira këto rrjete. Vetëm 4 prej fshatrave kanë sisteme kanalizimesh të mirëfillta por në kushte të papranueshme, ndërsa pjesa tjetër e fshatrave përdorin gropat septike.

Në vitin 1991, në disa fshatra të Dajçit si në Samrish i Ri, Belaj, Rushkull dhe Suka Dajç, u ndërtuan rrjetet e furnizimit me ujë të pijshëm. Në fakt, asnjë nga këto rrjete nuk ka funksionuar siç duhet duke bërë që banorët

të përdorin në masë pusët, si burimet e vetme alternative. Furnizimi nga pusët është varianti i vetëm i përdorshëm edhe nga fshatrat e tjera të Komunës; ato janë 25-30m të thellë, me qëllim për të minimizuar rrezikun e ndotjes së ujit nëntokësor nga përzierja me ujërat e zeza që filtrojnë nga gropat e zeza.

Në fshatrat Belaj dhe Rrushkull është kryer një investim i financuar nga (Oxfam) për shtrirjen e tubacioneve plastike për furnizimin me ujë të pijshëm të popullatës. Megjithatë, kjo ndërhyrje nuk arriti të sjellë përmirësim të konsiderueshëm të situatës së furnizimit me ujë për shkak se furnizimi u realizua nëpërmjet çezmave publike dhe jo lidhjeve individuale. Së dyti, për shkak të problemeve serioze në projektim, rrjeti i ndërtuar siguronte një presion uji të pamjaftueshëm.

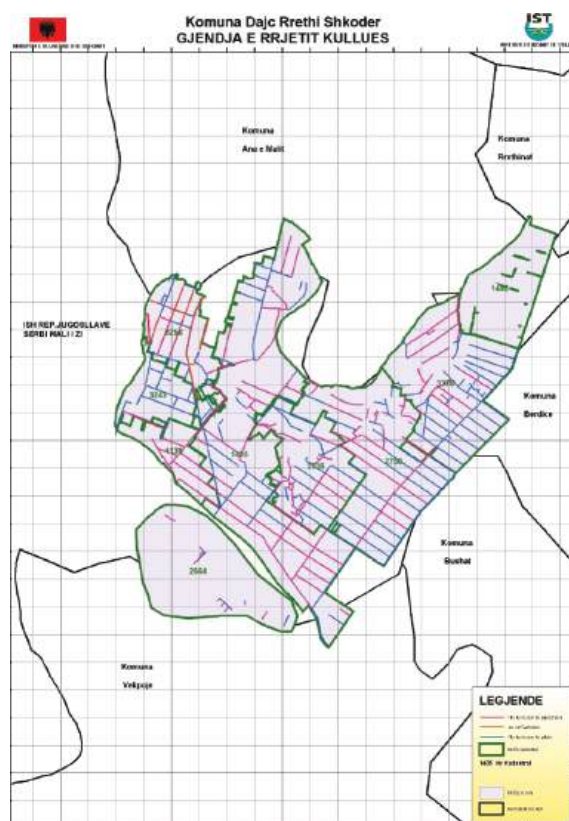
Sistemi i ujësjellësit për fshatin Samrish i Ri paraqitet me probleme që lidhen me rezervuarin e ujit. Problemet me projektimin e rezervuarit si dhe erozioni i tokës përreth tij kanë bërë që të nevojitet rindërtimi i plotë i tij. Uji i pijshëm për banorët në Suka Dajç sigurohet pjesërisht nga rrjeti i amortizuar i ujësjellësit si dhe nga pusët individuale. Rrjeti i furnizimit me ujë në Pentar u rindërtua në periudhën 2000-2001¹² dhe që në këtë moment është e nevojshme të ndërhyhet në një pjesë të tubacioneve dhe në rezervuarin e ujit.

Për sa i përket sistemit të kanalizimeve të ujërave të zeza, rrjeti shtrihet në fshatrat Pentar, Samrish i Ri, Belaj dhe Rrushkull. Megjithatë, sistemi është në kushte të këqija, me bllokime dhe shpërthime të shpeshta të pusetave. Në fshatrat Dajç, Samrish i Vjetër dhe Mushan rolin e sistemit e kryejnë gropat e zeza. Aktualisht, ujërat e zeza nuk trajtohen dhe zakonisht shkarkohen në kanale ujitjeje të hapura që shtrihen në tokën bujqësore dhe shpesh edhe në zona të banuara. Pushteti vendor ka realizuar ndërhyrje në rrjetin në Pentar, duke vendosur linja tubacionesh të reja më të mëdha të cilat derdhen në Lumin Buna.

Të gjitha sistemet ekzistuese të furnizimit me ujë si rezervuarët dhe linjat e tubacioneve kanë nevojë të rikonstruktohen, ndërsa në fshatrat ku këto sisteme

mungojnë është i nevojshëm ndërtimi i plotë i tyre. Mirëmbajtja dhe pajisja e mëtejshme me sisteme të furnizimit me ujë të pijshëm përbën një kërkesë tepër emergjente për Komunën ndërkohë që pajisja/shtrirja e sistemeve të kanalizimeve të ujërave të zeza konsiderohet si një përparësi e dytë. Kjo vjen për dy arsye: (i) duke qenë një zonë rurale, shërbimi i kanalizimit të ujërave të zeza mund të sigurohet në mënyrë të thjeshtë dhe të shpejtë nëpërmjet gropave septike; (ii) banorët që jetojnë në fshatrat e reja janë të prirur të rikthehen në vendbanimin/fshatin e tyre të mëparshëm dhe për pasojë nuk ka interes të investohet në sistemet e kanalizimeve të ujërave të zeza në fshatrat e reja si Samrish i Ri, Belaj i Ri etj.

Në lidhje me dy sistemet e tjera të rrjetit hidrik, përkatësisht ai i ujërave të shiut dhe i kanaleve të ujitjes, mungesa apo mosfunksionimi si duhet i tyre gjatë periudhave të shirave ka rezultuar me pasojë dëmtoese për tokën bujqësore. Aktualisht, Komuna

¹² Nëpërmjet një fondi nga Fondi Shqiptar i Zhvillimit FZHF.

Dajç disponon një sistem të plotë kanalizimesh ujitjeje dhe drenazhimi. Këto të fundit lidhen në sistem me kolektorin kryesor që kalon mes përmes territorit të Komunës. Një pjesë e mirë e këtyre kanaleve kanë një periudhë të gjatë kohe pa u mirëmbajtur duke bërë që një pjesë e mirë e tyre të mbushen me vegetacion duke penguar qarkullimin e lirshëm të ujërave¹³.

Kanalet e kullimit terciare pastrohen kryesisht nga vetë fermerët, ndërkohë që kanalet sekondare dhe primare duhen mirëmbajtur nga Drejtoria e

Ujërave/Enti në nivel qendror. Megjithatë, prej disa vitesh, mungon mirëmbajtja për këto kanale të cilat, në këto kushte, janë bllokuar nga ujërat e zeza dhe mbetjet e ngurta duke u bërë shkak për përmbytje. Dëmtimi i skarpateve përgjatë Lumit Buna si dhe mosfunksionimi si duhet i sistemit të kullimit, janë shkaqet kryesore të përmbytjeve në një pjesë të madhe të tokës bujqësore në Komunën e Dajçit. Përmbytjet shkaktojnë dëme të shpeshta në kulturat bujqësore dhe edhe në disa raste në shtëpitë e banimit.

2.9. Infrastruktura rrugore

Rrjeti rrugor në Komunën Dajç paraqitet në një gjendje relativisht të mirë. Qendra e Komunës ndodhet 22km larg qendrës së qytetit të Shkodrës.

Kjo qendër lidhet me aksin kryesor Bushat Velipojë nëpërmjet një rruge të asfaltuar dhe në një gjendje relativisht të mirë.

Pamje e aksit kryesor rrugor

Komuna Dajç ka nën administrim 71.3 km rrugë. Nga këto, 18 km janë rrugë komunale automobilistike të brendshme që lidhin fshatrat me njëri-tjetrin. Këto rrugë janë të paasfaltuara dhe në gjendje të keqe dhe të kalueshme e të përdorshme gjatë stinës së

thatë së verës. Territori i Komunës nuk përshkohet nga ndonjë rrugë nacionale. Rruga kryesore e cila lidh qendrën e Komunës me rrugën Bushat Velipojë është një rrugë rurale rajonale mirëmbajtja e së cilës kryhet nga Qarku Shkodër.

¹³ Në nivel rajonal, afërsisht vetëm 22% e tokës bujqësore ka ujitje, megjithëse potencialisht sipërfaqja e tokës së ujitur mund të ishte në rreth 70%; kjo përbën një tjetër pengesë serioze në fushën e bujqësisë.

Ajo që evidentohet në rrjetin rrugor të Komunës është profili i ngushtë i rrugëve në pjesën më të madhe të tyre. Zgjerimi i mundshëm i tyre, sidomos pranë qendrës së saj, do të kërkonte punime të rëndësishme inxhinierike pasi një pjesë e mirë e rrugëve të brendshme kufizohen me kanale kulluese, zhvendosja e të cilëve kërkon investime shtesë.

Vitet e fundit, një kontribut të madh në përmirësimin e rrjetit rrugor ka dhënë edhe komuniteti lokal. Vlen të përmendet shoqata “Alb-emigrantes” e cila ka sponsorizuar shtrimin e rrugës së qendrës së Komunës. Për rritjen e sigurisë së banorëve, përgjatë kësaj rruge janë shtrirë edhe shumë kurrize penguese të shpejtësisë. Po në vitin 2008, nëpërmjet një financimi të Intercooperation Albania, është sistemuar rruga e Pentarit dhe konkretisht aksi i parë i saj deri në Suka Dajç.

2.10. Transporti Publik

Në Dajç mungon një sistem transporti publik. Transporti i udhëtarëve kryhet nëpërmjet minibuseve privatë të licencuar që kryejnë lidhjen ndërmjet fshatrave të Komunës. Shërbimi i tyre zakonisht nuk ka orare të rregullta ose të përcaktuara.

Në fakt, transporti publik nuk konsiderohet si një çështje prioritare për administratën e Komunës, kjo edhe për shkak të mungesës së burimeve të nevojshme teknike dhe financiare.

2.11. Grumbullimi dhe Depozitimi i Mbeturinave

Sipas ligjit në fuqi, grumbullimi i mbeturinave është përgjegjësi e plotë e pushtetit vendor. Në territorin e Komunës nuk ekziston ende një shërbim apo sistem i mirëfilltë publik apo privat për grumbullimin e mbeturinave. Në vitin 2006 u përgatit një skemë grumbullimi e mbeturinave së bashku me faturën financiare për krijimin e pikave të grumbullimit në çdo fshat të Komunës. Për fat të keq, ky projekt nuk gjeti zbatim për shkak të mungesës së financimit. Numri i pikave të grumbullimit të mbeturinave është rritur nga 5 në vitin 2003 në 15 në vitin 2005, ndërkohë që ka vetëm një qendër të grumbullimit të mbeturinave. Grumbullimi i tyre dhe transporti bëhen në mënyrë jo të rregullt me karroca me kafshë apo nëpërmjet mjeteve me qira.

Mbeturinat shkarkohen në kanale të hapura kullimi dhe ujitjeje dhe, në më të shumtën e rasteve, ato digjen. Mospasja e një sistemi të largimit të mbeturinave shkakton bllokimin e kanaleve terciare të kullimit dhe, në disa raste, edhe të kolektorit kryesor që kalon mes përmes territorit të Komunës.

Një problem serioz për autoritetet vendore në Komunë dhe për vetë banorët është mungesa e një venddepozitimi të mbeturinave. Komuna Dajç ka shprehur ndërkohë gatishmërinë për të shfrytëzuar

në një kontekst afatgjatë, venddepozitimin rajonal të propozuar në territorin e Bashkisë Bushat. Ky projekt tashmë ka marrë miratimin në të gjitha instancat vendimmarrëse, si në nivel qeverisjeje qendrore ashtu edhe rajonale, dhe së shpejti pritet që të fillojë puna për ndërtimin e tij. Megjithatë, ky variant rrit kostot për shërbimin në territorin e Komunës Dajç, gjë që imponon llogaritje të kujdesshme për sa i përket ofrimit të shërbimit si dhe përcaktimit të tarifës së tij.

Deri në vënien në funksionim të landfillit rajonal të Bushatit, autoritetet vendore në Komunën Dajç kanë shprehur gatishmërinë për të hartuar dhe ngritur një sistem të grumbullimit të mbeturinave deri në gjetjen e një zgjidhjeje përfundimtare për caktimin e një pike/vendi depozitimi të mbeturinave.

2.12. Arsimi

Në fushën e arsimit parashkollor apo arsimit në përgjithësi, autoritetet vendore në Komunën Dajç kanë përgjegjësinë për mirëmbajtjen e këtij shërbimi dhe pagesën e mësuesve, ndërkohë që sistemi i mësimdhënies është në varësi të drejtpërdrejtë nga Drejtoria Arsimore Shkodër, varësi kjo që ndikon në mënyrë të drejtpërdrejtë në cilësinë e shërbimit.

Komuna Dajç ka gjithsej 9 institucione arsimore të arsimit të detyrueshëm nëntëvjeçar dhe atij të mesëm, me një numër prej 1053 nxënësish dhe 77 mësuesish gjithsej. Arsimi i detyrueshëm mbulohet

nga 4 shkolla fillore me një numër prej 157 nxënësish dhe 4 shkolla nëntëvjeçare me një numër prej 769 nxënësish. Komuna ka një shkollë të vetme të mesme me një numër prej 130 nxënësish, numër i cili ka qenë thajse konstant gjatë pesëvjeçarit të fundit.

Gjithashtu, në territorin e Komunës Dajç funksionojnë 6 kopshte, me një numër të përgjithshëm prej 70 fëmijësh. Ndërkohë, mungojnë çerdhet si dhe shkollat apo kopshtet private.

Gjatë viteve të fundit janë ndërtuar edhe dy shkolla të reja nëntëvjeçare, përkatësisht në fshatrat Shirq dhe Dajç, ndërkohë që janë rikonstruktuar dhe rehabilituar tre shkolla të tjera. Një ndër problemet kryesore në këtë aspekt lidhet me shkollën e mesme, e cila ndodhet larg qendrës urbane të Komunës dhe për pasojë nuk është lehtësisht e aksesueshme për të gjithë nxënësit.

Institucionet sportive të Komunës përbëhen vetëm nga 3 fusha të thjeshta sportive, ndërkohë që mungojnë qendrat apo institucionet kulturore. Sigurimi dhe mirëmbajtja e mjediseve arsimore dhe atyre argëtuese dhe të kohës së lirë është një detyrë e Komunës. Në këtë drejtim, Komuna vlerëson se me përgatitjen e një Plani Strategjik Zhvillimi për Dajçin, do të jetë e mundur të përcaktohet vendndodhja e shkollave dhe mjediseve të tjera sociale të reja, si dhe të hartohet një plan pune i mirëfilltë për ngritjen e tyre.

2.13. Shëndeti Publik

Kujdesi shëndetësor për komunitetin është një ndër çështjet më të ndjeshme. Përpjekjet e administratës së Komunës Dajç për përmirësimin e kushteve dhe të shërbimeve shëndetësore kanë gjetur zbatim; në bashkëpunim me Drejtorinë e Shëndetit Publik në Qarkun Shkodër dhe nëpërmjet financimit të qeverisë qendrore janë ngritur tri qendra shëndetësore të reja.

Në Dajç aktualisht funksionojnë 5 institucione shëndetësore; nga këto janë 2 ambulanca dhe 3 qendra shëndetësore, të cilat ndodhen përkatësisht në fshatrat Dajç, Pentar dhe Shirq. Në këto qendra punojnë tre mjekë të përgjithshëm. Ndërkohë, mungojnë një poliklinikë apo spital të cilat do të plotësonin më mirë nevojat e komunitetit.

2.14. Mjedis

Shtimi i aktivitetit ekonomik privat dhe individual pas vitit 1990 në Shqipëri e ka rritur ndjeshëm presionin dhe ndikimin negativ ndaj mjedisit. Gjatë kësaj periudhe zhvillimi dhe mjedisi jo gjithnjë kanë qenë në harmoni dhe kanë shkuar në të njëjtin drejtim. Nga ana tjetër, kërkesat për një mjedis të shëndetshëm janë rritur njëkohësisht me ndërgjegjësimin e autoriteteve dhe komunitetit, ndërkohë që zbatimi në praktikë ka qenë më i kushtëzuar nga një sërë faktorësh.

Në Komunën Dajç një ndër çështjet më evidente mjedisore është menaxhimi dhe mbrojtja e korridorit mjedisor të lumit Buna. Lumi Buna konsiderohet ndër lumenjtë kryesorë të Mesdheut për sa i përket prurjeve ujore. Prurja mesatare vjetore e Bunës arrin 670m kub/sek. Kjo e bën këtë lumë të jetë ndër lumenjtë me prurjen më të madhe në Mesdheun verior. Rol të madh në pakësimin e përmytjeve që ky lumë shkaktonte në të kaluarën, luajtën hidrocentralet e ndërtuar mbi Lumin Drin.

Buna është rrugë kalimi për 13 lloje e nënlloje peshqish që migrojnë nga liqeni për në det dhe anasjelltas. Ndër to përmendim *blinin* [Acipenser sturio] që është një lloj globalisht i rrezikuar, *kublen* [Alosa fallax nilotica], *ngjalën* [Anguilla anguilla], *levrekun* [Dicentrarchus labrax], *qefullin e verës* [Mugil cephalus], *qefullin e vjeshtës* [Liza ramada], *shojzën* [Platichthys flesus luscus] etj.

Problemet kryesore me Lumin Buna qëndrojnë në erozionin përgjatë brigjeve të tij, në shpyllëzimin që

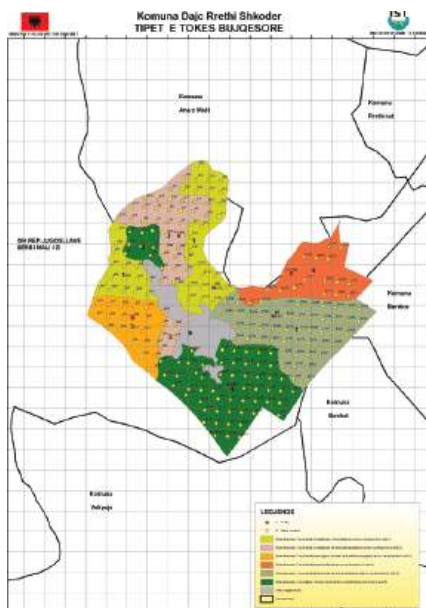
ndodh përgjatë dy anëve të tij si dhe në peshkimin. Aktualisht, peshkimi në këtë lumë është një aktivitet në rënie të vazhdueshme për shkak të rënies së sasisë së peshkut, rënie e cila evidentohet në të gjithë pellgun e liqenit të Shkodrës, lumin Drin, Buna etj.. Sipas Komunës, ujërat e zeza nuk përbëjnë problem ndotjeje për lumin në këtë zonë.

Ruajtja e tokës bujqësore në Komunën Dajç është një tjetër çështje me rëndësi mjedisore. Strategjia Rajonale e Shkodrës (2006) i referohet faktit se

në shumicën e vendeve të Evropës Perëndimore komuniteti i fermerëve zakonisht shihet si rojtari kyç i cilësisë së mjedisit rural. Përfitimi mjedisor më i madh do të rrjedhë nga një sektor bujqësor ekonomikisht i arsyeshëm, nëse është i organizuar mirë në mënyrë të mjaftueshme për të siguruar ‘mbrojtje mjedisore’. Aktualisht administrata e

Komunës shprehet se i vetmi problem për sa i përket tokës është gërryerja përgjatë brigjeve të Lumit Buna. Sipas Komunës, marrja e masave parandaluese urgjente ka një kosto të papërballueshme për të, ndërkohë që një ndërhyrje afatgjatë do të ishte mbjellja masive e drurëve përgjatë bregut të lumit (territorit në juridiksionin e Komunës).

Ndërkohë që shumë pak, për të mos thënë aspak, po bëhet për mbrojtjen e tokës bujqësore nga degradimi. Sipërfaqe të konsiderueshme, sidomos në pjesën jugore të territorit të Komunës, janë transformuar në kullota natyrore. Mungesa afatgjatë e punimit të këtyre tokave rrit rrezikun për uljen e rendimentit dhe pjellorisë së tyre.

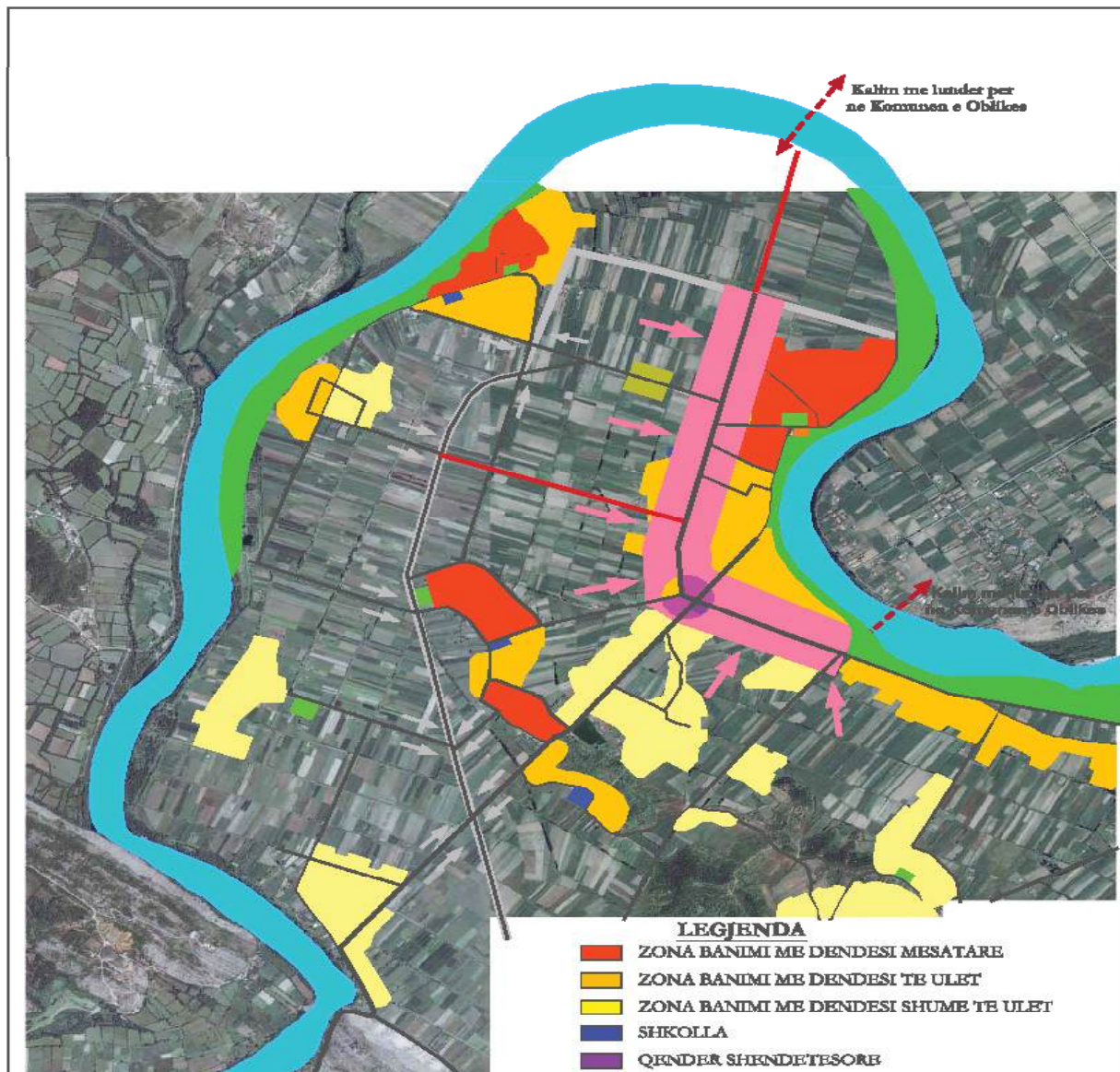
Në kushtet e mungesës së një shërbimi dhe trajtimi në mënyrë bashkëkohore të mbeturinave urbane në Dajç, largimi apo depozitimi i tyre në vende të papërshtatshme në kundërshtim me normat mjedisore përbën një problem të pazgjidhur dhe të akumuluar tashmë ndër vite.

2.15. Struktura Hapësinore Urbano-Rurale

Pas viteve '90, ashtu si edhe në zona të tjera të Qarkut të Shkodrës apo në Shqipëri, Komuna Dajç u përball me fluksin e ndërtimeve të reja midis të cilave mbizotërojnë ato me karakter rezidencial. Aktualisht, një numër i konsiderueshëm objektivash të reja evidentohen në të gjithë territorin e Komunës, kryesisht përreth qendrave të fshatrave apo përgjatë rrugëve ekzistuese të saj. Pjesa më e madhe e ndërtimeve të reja janë ngritur në territorin e fshatit Dajç, ndërkohë që edhe në fshatrat e tjera si në Shirq, Darragjat, Pentar dhe më pak në Samrish i Ri evidentohen ndërtime të reja me karakter rezidencial. Në sajë të terrenit të sheshtë dhe të konturimit të parcelave dhe kanaleve, vihet re një

strukturim hapësinor i rregullt (shih foton ajrore të fshatit Dajç). Këto kushte të reja parashtrojnë tashmë nevojën e një planifikimi të kujdesshëm të territorit, qoftë pjesës urbane të populluar të Komunës, qoftë të tokës bujqësore.

Në stadin aktual, Komuna Dajç nuk ka një plan hapësinor të detajuar, i cili të përfshijë të gjithë territoret nën administrim. Për këtë arsye, përgatitja e një dokumenti të tillë konceptohet si një nga prioritetet kryesore të Komunës, duke krijuar kështu instrumentin bazë për kontrollin dhe disiplinimin e ndërtimeve të reja në territorin e vet.

Vlerësim paraprak i gjendjes ekzistuese të organizimit territorial të Komunës Dajç

Në mënyrë të përmbledhur, çështjet kryesore që një plan i tillë do të duhet të trajtojë në Komunën Dajç janë: identifikimi i shtrirjes së ardhshme të zonave urbane duke parandaluar shpërdorimin e

tokës bujqësore si dhe duke identifikuar një skemë hapësinore urbane dhe rurale të Komunës në të ardhmen.

Pamje të strukturës hapësinore të fshatrave të Komunës Dajç, (foto ajrore e fshatit Dajç -2007)

Disa prej çështjeve që adresojnë nevojën e hartimit të planeve hapësinore janë: orientimi dhe/ose disipinimi i tendencës së shumë familjeve të fshatrave kodrinore si Suka Dajç, Belaj, Samrish i Ri, për t'u zhvendosur në drejtim të territoreve të vjetra në pronësi të tyre, kryesisht përgjatë brigjeve të Bunës. Këto familje u vendosën në mënyrë masive në këto territore kodrinore pas tërmetit të vitit 1979 si dhe për tu mbrojtur ndaj përmbytjeve të mundshme të Lumit Buna. Tashmë familjet tentojnë të shkojnë në tokat e tyre si dhe në zona ku mund të sigurojnë furnizimin me ujë, problem ky tepër evident për zonat kodrinore. Lëvizje të tilla të brendshme është e domosdoshme të drejtohen sipas një skeme hapësinore të studiuar mirë duke u bazuar në principet e eficiencës së përdorimit të tokës, eficiencës së shërbimeve dhe infrastrukturave si dhe të konsolidimit të dimensionit social urban të vendbanimeve.

Për fat të keq, Komuna Dajç nuk disponon kapacitetet e nevojshme teknike dhe financiare për përgatitjen e një plani hapësinor strategjik për të gjithë territorin që administron. Një plan i përgjithshëm hapësinor do të duhet të balancojë në mënyrë të kujdesshme dhe të detajuar përdorimet e tokës, duke u bazuar në principet e zhvillimit urban të përmendura më lart si dhe në mbrojtjen e tokës bujqësore dhe të mjedisit natyror në Komunë.

Për këtë qëllim është e domosdoshme që stafi i Komunës paraprakisht të forcojë kapacitetet e veta teknike si dhe të krijojë një bazë të detajuar të dhënash për tokën, urbane dhe bujqësore, ndërtesat, infrastrukturën etj. Forma dhe organizimi i punës do të varet në funksion të principeve të zhvillimit dhe objektivave që do të parashtrorë ky Plan Strategjik Zhvillimi.

2.16. Strehimi

Sipas të dhënave të administratës vendore, në Komunën e Dajçit nuk ka familje të pastreha të regjistruara. Në këtë kontekst, shqetësimi i autoriteteve të Komunës lidhur me këtë komponent shkon drejt problemit të mprehtë të legalizimit të

ndërtimeve dhe objekteve të banimit të ndërtuara pa leje dhe në mënyrë të pakontrolluar vitet e fundit, të motivuara nga nevoja për strehim dhe nga mungesa e një sistemi të përshtatshëm të kontrollit dhe menaxhimit të tokës nga ana e autoriteteve.

Pamje të objekteve tipike të banimit në Komunën Dajç

Nga vlerësimet e bëra për sa i përket situatës së ndërtimeve informale në Komunën Dajç, të cilat ndodhen tashmë në proces legalizimi, rezultojnë se rreth 90 për qind e tyre ndodhen në terriore pa probleme pronësie. Për këtë arsye, ecuria e procesit të legalizimit të ndërtimeve është e qetë dhe pa probleme. Shumica e ndërtimeve të reja janë kryer nga banorët vendas, si pasojë e nevojës për banesa më të mira si dhe rritjes së trungut familjar gjatë viteve. Ndërtesat e reja në përgjithësi paraqiten me një cilësi të mirë, por duke okupuar një sipërfaqe të konsiderueshme të tokës bujqësore. Numri i banorëve të rinj të ardhur në Komunë është thjesht i papërfillshëm. Sipas statistikave të Komunës, numri i ndërtimeve për t'u legalizuar arrin në 2400, çka evidenton nevojën për rritjen e kapaciteteve teknike dhe menaxhuese nga ana e administratës si dhe për mobilizimin e investimeve të konsiderueshme në infrastrukturë dhe shërbime në të ardhmen.

Vitet e fundit, në kuadër të decentralizimit, ka disa hapa të rëndësishëm edhe në fushën e administrimit të pronave të pushtetit vendor. Komuna Dajç ka në dispozicion listën e pronave/pasurive publike, sikurse përpunuar nga autoritetet

vendore, të miratuar tashmë nga qeveria qendrore. Komuna është në pritje të nisjes së fazës tjetër nga ana e qeverisë, për transferimin e këtyre pronave në pronësi të Komunës. Megjithatë, duhet përmendur që vlera e pronave publike që pritet të transferohen nga qeveria qendrore nuk përbën ndonjë aset të konsiderueshëm për t'u marrë parasysh në vlerësimin e mundësive për huamarrje nga ana e Komunës. Ashtu si edhe në njësi të tjera vendore rurale, administrata e ka të vështirë identifikimin e vlerës kapitale të pronave publike, duke krijuar kështu rrezikun e lënies së tyre në gjendje të papërdorur, shitjen nën vlerë apo përdorimin jo eficient të tyre. Autoritetet deklarojnë se pronat që priten të kalojnë janë shumë të pakta dhe nuk kanë vlerë të konsiderueshme ekonomike që të mund të vihen në shfrytëzim.

Toka në Komunën Dajç luhetet në çmimet, përkatësisht 100,000-200,000 Lekë/dynym tokë bujqësore dhe 400,000-500,000 Lekë/dynym tokë urbane. Gjithashtu, janë regjistruar disa raste të pakta të qiradhënies së tokës për shfrytëzim bujqësor. Në këto raste, çmimi është rreth 2,000 Lekë/dynym në vit.

2.17. Qeverisja e mirë

Administrata e Komunës Dajç ka 18 punonjës, me Kryetarin e Komunës si dhe anëtarë të tjerë të stafit administrativ, njëngakomponentë të rëndësishëm të funksionimit të administratës është rritja e eficiencës së shërbimeve të saj duke ulur kostot përkatëse si dhe duke luftuar korrupsionin. Gjatë procesit të diskutimit të komponentëve të dokumentit të Planit Strategjik të Komunës, thuajse nga të gjithë aktorët pjesëmarrës në këtë proces u theksuan përpjekjet dhe serioziteti i punës së administratës vendore për përmirësimin e shërbimeve dhe infrastrukturave në këtë zonë. Vetë rizgjedhja për të tretën herë e Kryetarit aktual në krye të Komunës flet për një mbështetje dhe besim të popullatës së zonës ndaj tij. Një ndër faktorët pozitivë që

flet për punën e mirë dhe përpjekjet e Komunës për përmirësimin e gjendjes është bashkëpunimi me aktorë të ndryshëm lokalë dhe rajonalë. Vlen të përmendet këtu bashkëpunimi me shoqatën lokale "Alb-Emigrantes", si edhe bashkëpunimi me Intercooperation Albania me qendër në Shkodër ku, nëpërmjet një bashkëfinancimi dypalësh, u mundësua sistemimi dhe asfaltimi i segmentit të parë të rrugës Kthesa e Dajçit – Pentar. Brenda kapaciteteve ekzistuese, Komuna ka bashkëpunuar seriozisht në përgatitjen e materialeve draft dhe finale me grupin e ekspertëve për përgatitjen e Planit Strategjik të Zhvillimit.

2.18. Çështjet Gjimore

Analiza e këtij elementi trajtohet nëpërmjet vlerësimit të rolit të gruas në jetën dhe aktivitetet e ndryshme në Komunë. Aktualisht, si edhe në shumë njësi të tjera vendore rurale në Shqipëri, shumica e grave në Komunën Dajç janë të angazhuara kryesisht në punët e bujqësisë dhe të blegtorisë

dhe shumë pak në aktivitete të tjera ekonomike, e kushtëzuar kjo edhe nga mundësitë e pakta për të tilla aktivitete në këtë zonë. Në Komunë nuk janë bërë vlerësime të detajuara lidhur me gjendjen e grave për sa i përket punësimit.

2.19. Transparenca

Lidhur me këtë komponent, ajo që duhet përmendur është hapësira ligjore që kanë njësitë vendore në Shqipëri lidhur me dhënien dhe shpërndarjen e informacionit për vendimmarrjen. Sipas Komunës, të gjitha vendimet që merren nga Këshilli Vendor afishohen në stendën e saj, ndërkohë që një

punë të mirë për informimin e publikut luajnë edhe kryeqendrat e fshatrave. Në përgjithësi, sipas komenteve në administratën e Komunës por edhe nga komentet e banorëve të kontaktuar, dhënia dhe transparenca e informacionit nuk përbën një problem për këtë zonë.

2.20. Pjesëmarrja e Publikut në Vendimarrje

Vetë procesi i përgatitjes së Planit Strategjik të Zhvillimit u konceptua si një proces i gjerë me pjesëmarrjen e aktorëve kryesorë në Komunë. Për këtë qëllim u organizuan gjatë periudhës

Maj 2007-Maj 2008, 4 takime të rëndësishme me përfaqësuesit kryesorë në zonë. Suksesi i këtij procesi flet për punën e mirë të bërë nga Komuna dhe grupi i punës i ngritur për këtë qëllim.

Si edhe në njësitë e tjera vendore, pjesëmarrja e publikut në vendimmarrje mundësohet më së miri nëpërmjet organizimit të mbledhjeve të hapura të Këshillit Vendor të Komunës. Sipas kuadrit ligjor ekzistues, çdo i banor apo i interesuar mund të marrë pjesë në mbledhjet e Këshillit Vendor dhe sipas prononcimeve të administratës vendore si edhe të anëtarëve të Këshillit kjo është një procedurë standard të cilën njësi e aplikon gjithnjë. Ndërkohë, me asistencën e ekspertizës teknike nga organizatat e ndryshme, (këtu mund të përmendim Intercooperation Albania) Komuna është angazhuar në organizimin e procesit të buxhetimit me pjesëmarrje. Kjo gjë do të mundësojë gradualisht rritjen e pjesëmarrjes së banorëve të Komunës në identifikimin e formës dhe destinacionit të disa prej investimeve kryesore në këtë zonë.

Për fat të keq, çështja e angazhimit dhe e pjesëmarrjes së komunitetit në proceset e

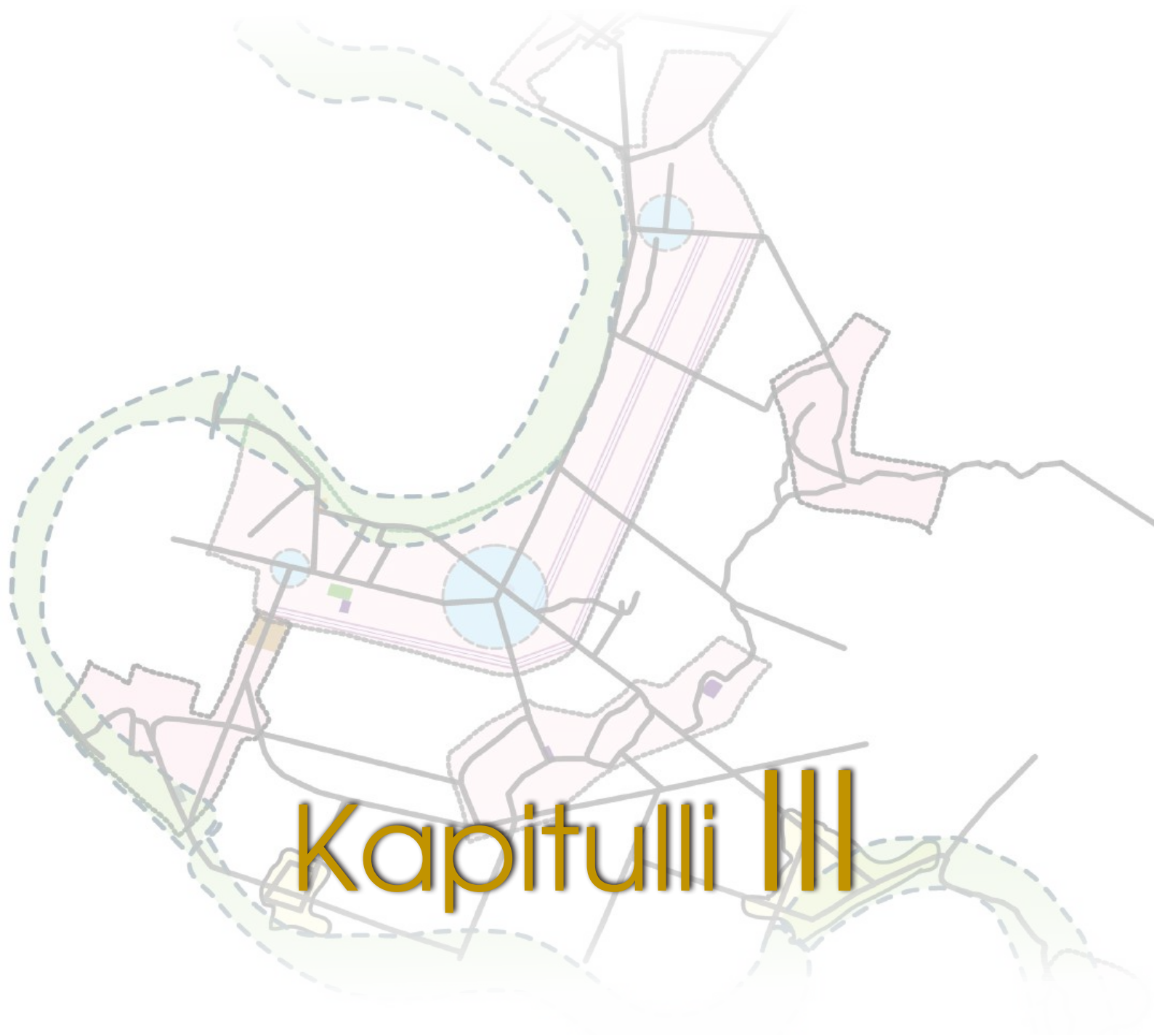
vendimmarrjes vendore në Shqipëri është një temë që nuk ka gjetur ende rezonancën e duhur. Ndonëse kuadri ligjor për qeverisjen vendore dhe procedurat ekzistuese administrative e krijojnë hapësirën e duhur për dhënien e kontributit në proceset vendimmarrëse nga ana e komunitetit, akoma nuk është krijuar një kulturë e tillë qytetare, ku qytetari ta ndiejë si domosdoshmëri civile angazhimin e tij në vendimmarrje, pa u ndikuar nga dinamika politike e lojës për pushtetin në njësitë vendore. Nëse në rastin e përgatitjes së Planit Strategjik të Zhvillimit të Komunës u angazhuan në mënyrë permanente shumë përfaqësues të zonës, iniciativa të tilla nuk duhet të mbesin në kuadrin e programeve apo projekteve të ndryshme por të bëhen pjesë integrale e funksionimit të administratës vendore në Komunë. Dhe kjo gjë ka nevojë si për angazhimin serioz të stafit të Komunës, ashtu edhe për ndërgjegjësimin e vetë banorëve për rëndësinë që mendimi dhe angazhimi i tyre ka.

2.21. Decentralizimi

Në këtë aspekt, Strategjia e Komunës prek zhvillimet e fundit që kanë të bëjnë pikërisht me transferimin e përgjegjësi dhe kompetencave në nivel lokal. Këtu përmenden çështjet e transferimit të pyjeve dhe kullotave si dhe transferimit të rrjeteve të ujësjellës-kanalizimeve të të gjitha njësive lokale si Bashkitë dhe Komunitatet.

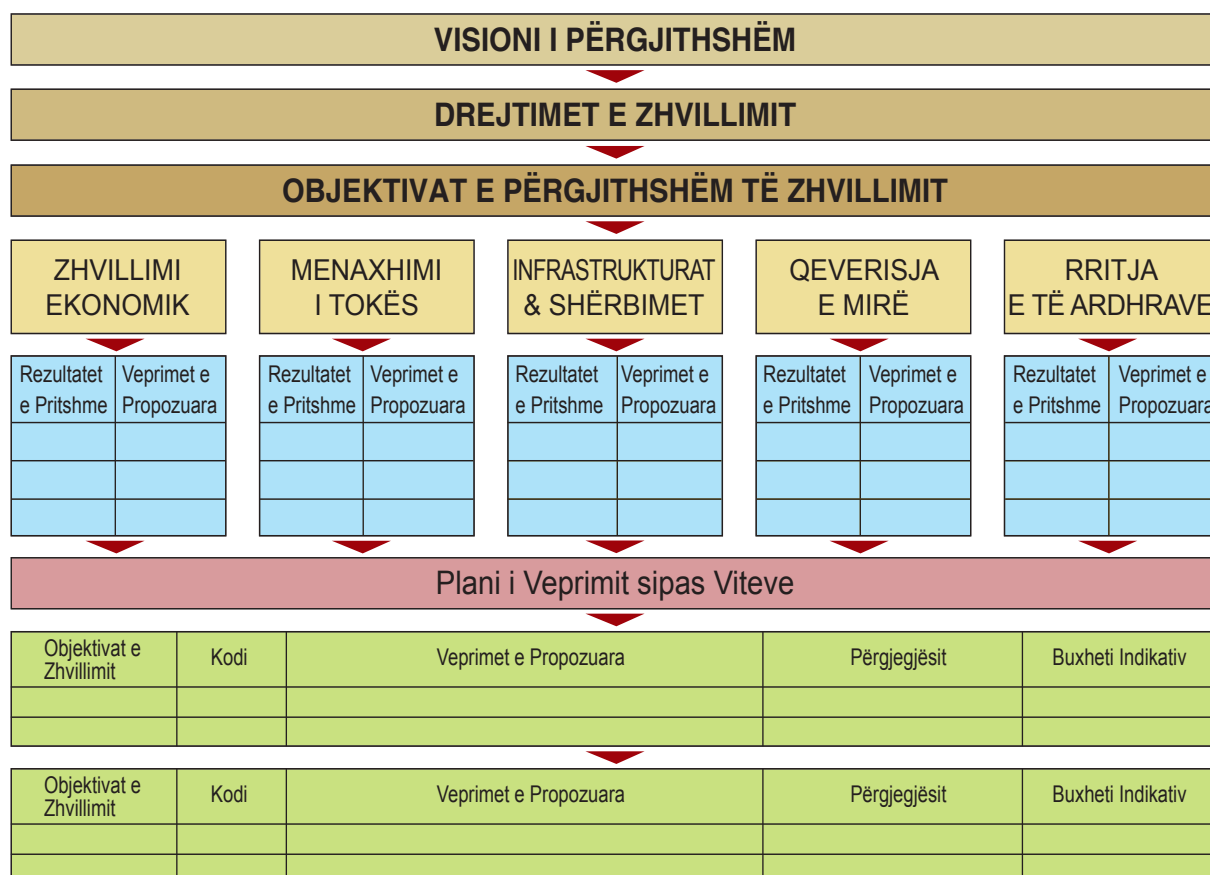
Me vendimin e Këshillit të Ministrave, janë përcaktuar dhe transferuar sipërfaqet e pyjeve dhe kullotave në të gjithë Qarkun e Shkodrës. Ndërkohë që Komuna, të cilës i është akorduar kthimi i 101,3

Ha pyje dhe 150 Ha kullota, nuk i ka marrë ende në pronësi këto të fundit, pasi këto duhet të kalojnë me procesverbal të posaçëm nga Drejtoria Rajonale e Pyjeve në Shkodër. Sipas Komunës, lista e miratuar e pyjeve dhe e kullotave nuk është e saktë pasi një pjesë e sipërfaqes së miratuar, rreth 60 Ha, janë ndarë me ligjin 7501. Këshilli i Komunës Dajç ka miratuar listën përfundimtare të pronave dhe ka kërkuar edhe një sipërfaqe shtesë, rreth 184 Ha "pyll", që i përket fshatit Pentar dhe që nuk është inventarizuar më parë por që rezultojnë e patrajtuar me ligjin 7501 "Për tokën".

Kapitulli III

Zhvillimi i Ardhshëm i Propozuar për Komunën Dajç

Skema e mësipërme paraqet strukturën logjike nëpërmjet të cilit është konceptuar lidhja e vizionit të Komunës, objektivat kryesore të zhvillimit të saj si edhe veprimet konkrete të propozuara. Në skemë janë përfshirë të gjitha funksionet dhe përgjegjësitë e autoriteteve lokale në Komunën Dajç, të strukturuar sipas sektorëve të ndryshëm, duke përcaktuar veprimet e nevojshme sipas secilit sektor.

3.1. Vizioni i Zhvillimit të Komunës Dajç

Dajçi si një qendër e rëndësishme e prodhimit bujqësor dhe blegtoral në Rajonin e Shkodrës, ku koordinohen më së miri traditat lokale të kultivimit dhe prodhimit bujqësor e blegtoral me karakteristikat e veçanta dhe potencialet natyrore që disponon zona.

Dajçi si një bërthamë e shëndoshë komunitare rurale, me shërbime dhe infrastruktura sociale cilësore dhe ku banorët bashkëpunojnë me autoritetet për sa i përket zgjidhjes së problemeve dhe shqetësimeve të tyre.

Dajçi me një mjedis natyror të pastër e të shëndetshëm, i cili mbrohet dhe ripërtërihet nga kujdesi si dhe mbështetja dhe monitorimi i kujdesshëm i autoriteteve vendore.

3.2. Drejtimet Kryesore të Zhvillimit – Përcaktimet e Grupit të Qytetarëve gjatë pjesëmarrjes së tyre në përgatitjen e Planit Strategjik të Komunës Dajç

- I. Orientimi i zhvillimeve të ardhshme ekonomike në Komunën Dajç me fokus kryesor rigjallërimin dhe konsolidimin e sektorëve të bujqësisë dhe blegtorisë.
- II. Riorganizimi dhe zhvillimi i fermave bazuar në identifikimin e kulturave të reja dhe përmirësimin e mëtejshëm të proceseve të prodhimit bujqësor dhe blegtoral.
- III. Eksplorimi i mundësive të zhvillimit dhe stimulimi i turizmit me fokus agro-turizmin dhe i aktiviteteve plotësuese të nevojshme në shërbime dhe infrastruktura.
- IV. Rritja dhe zhvillimi i tregtisë bazuar jo vetëm tek prodhimet bujqësore dhe blegtorale, por dhe në trend-zhvillimin e serave si dhe të pemëve dekorative.

3.3. Objektivat e Përgjithshëm të Zhvillimit të Ardhshëm të Komunës Dajç

Objektivat e mëposhtëm përfshijnë përcaktimet e Grupit të Qytetarëve, të strukturuar sipas prioriteteve, dhe përgjegjësitë që ka administrata e Komunës Dajç:

A. - NË FUSHËN E ZHVILLIMIT EKONOMIK;

Promovimi dhe zhvillimi i aktiviteteve të reja ekonomike në Komunën Dajç duke u përqendruar në përmirësimin e klimës së biznesit të prodhimeve bujqësore e blegtorale, promovimin e sipërmarrjes lokale si dhe krijimin e një mjedisi tërheqës për investitorët vendas dhe të huaj.

B. - NË FUSHËN E MENAXHIMIT TË TERRITORIT;

Konsolidimi i qendrës urbane kryesore të Komunës Dajç në kryqëzimin e rrugës së Pentarit me rrugën kryesore të Komunës si dhe disiplinimi i ndërtimeve të ardhshme rreth kësaj qendre dhe përgjatë korridoreve rrugore duke forcuar instrumentet e nevojshëm administrativë dhe teknikë për menaxhimin dhe kontrollin e territoreve urbane dhe rurale.

C. - NË FUSHËN E PËRMIRËSIMIT TË INFRASTRUKTURËS DHE SHËRBIMEVE;

Rritja e cilësisë së shërbimeve publike dhe infrastrukturës fizike dhe sociale në të gjithë territorin e Komunës Dajç duke respektuar riorganizimin e territoreve të propozuar, urbane dhe rurale të Komunës.

D. - NË FUSHËN E PËRMIRËSIMIT TË QEVERISJES VENDORE;

Rritja e kapaciteteve menaxhuese dhe administruese të pushtetit lokal në Komunën Dajç, në funksion të respektimit të pjesëmarrjes së publikut në vendimmarrje, mbështetjes së të drejtave sociale të grupeve të cenueshme si dhe mbrojtjes së mjedisit

F. - NË FUSHËN E RITJES SË TË ARDHURAVE LOKALE

Rritja e kapaciteteve të administratës së Komunës për mbledhjen e të ardhurave lokale si dhe identifikimi i burimeve të reja për financimin e projekteve të infrastrukturës dhe shërbimeve.

3.4. Analiza e detajuar e Objektivave të Zhvillimit në Komunën Dajç

3.4.1. Objektivi A - Zhvillimi Ekonomik i Komunës

Zhvillimi dhe konsolidimi i aktiviteteve bujqësore dhe blegtorale në Komunën Dajç është në kuadrin e sipërmarrjes private të banorëve të Komunës si dhe ndikohet nga niveli i investimeve që mobilizohen nga investitorë të huaj apo vendas. Për këtë arsye, administrata lokale e Komunës duhet të luajë një rol parësor në përafrimin e këtyre investimeve si dhe mbështetjen afatgjatë ndaj sipërmarrjeve të reja dhe atyre ekzistuese. Për këtë qëllim është e nevojshme marrja e veprimeve specifike duke u bazuar në prioritetet e zhvillimit si dhe në mundësitë financiare dhe njerëzore që administrata disponon.

Drejtimit kryesore të zhvillimit ekonomik në Komunën Dajç:

- A1. - rivitalizimi i aktiviteteve ekonomike bujqësore dhe blegtorale.
- A2. - promovimi i agroturizmit si një nga mundësitë e zhvillimit të ekonomisë lokale të Komunës.
- A3. - Promovimi i kulturave të fidanëve dekorativë si një variant i ri biznesi për zonën.
- A4. - Mbështetja dhe fuqizimi i aktiviteteve të vogla të shërbimit në zonë si mundësi shtesë punësimi.

	Rezultatet e pritshme	Veprime konkrete
A1	a. Promovimi i Komunës Dajç si një komunë me potenciale të konsiderueshme për prodhimin e kulturave bujqësore dhe blegtorale	1. përgatitja e një studimi për vlerësimin e kapaciteteve prodhuese të Komunës për produkte bujqësore dhe blegtorale 2. përgatitja e materialeve promovuese të Komunës Dajç lidhur me kapacitetet prodhuese të saj si dhe publikimi i tyre
	b. Përmirësimi i sistemit të të dhënave për tokën bujqësore në Komunën Dajç	1. vlerësimi teknik i të dhënave dhe bazës hartografike të tokës bujqësore në Komunë 2. krijimi i një grupi përgjegjës për përmirësimin e bazës së të dhënave për tokën bujqësore në Komunë 3. hartimi i projekteve konkrete për gjenerimin e fondeve të nevojshme për krijimin dhe përmirësimin e bazës së të dhënave
	c. Përmirësimi i infrastrukturës bujqësore në Komunë	1. hartimi i një vlerësimi teknik të gjendjes ekzistuese të rrjetit të kanaleve ujëtare dhe kulluese në territorin e Komunës si dhe përcaktimi i ndërhyrjeve të nevojshme përmirësuese 2. përgatitja e projekteve konkrete teknike për rehabilitimin dhe përmirësimin e rrjetit të kullimit dhe drenazhimit të tokës bujqësore në Komunë 3. organizimi i takimeve periodike me Bordin e Kullimit lidhur me mundësinë e ndërhyrjes në rrjetin e kanaleve kulluese në zonë
	d. Promovimi i krijimit të fermave të mëdha bujqësore dhe blegtorale.	1. organizimi i një anketimi të plotë në të gjithë territorin e Komunës për të identifikuar çështjet dhe problemet lidhur me ngritjen e fermave bujqësore dhe blegtorale; cilat janë mënyrat më të mundshme për këtë 2. përgatitja e një studimi / plan biznesi për mundësinë e krijimit të fermave bujqësore dhe blegtorale 3. organizimi i një forumi periodik të hapur, me bujqit dhe blegtorët, në Komunë, për të marrë opinionet e tyre për mundësinë / problemet e krijimit të fermave

	Rezultatet e pritshme	Veprime konkrete
A2	a. Përgatitja e një plani konkret dhe të detajuar për zhvillimin e aktiviteteve agroturistike në territorin e Komunës	1. ngritja e një grupi pune, me pjesëmarrjen e specialistëve në nivel lokal apo rajonal, për përgatitjen e planit 2. organizimi i takimeve për identifikimin e grupeve të ndryshme apo individëve për angazhimin në këto aktivitete 3. përgatitja e një anketimi në të gjithë Komunën që trajton mundësitë e zhvillimit të këtij sektori 4. finalizimi dhe publikimi i planit të aktiviteteve për zhvillimin e sektorit të agroturizmit në Komunën Dajç (duke përfshirë në të edhe profilin agroturistik të Komunës)
	b. Krijimi i mundësive financiare për zhvillimin e agroturizmit në Komunën Dajç	1. krijimi i një baze të dhënash dhe termash të mundësive të financimit në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar për zhvillimin e sektorit të agroturizmit 2. përgatitja e një pakete projekt-propozimesh drejtuar donatorëve të ndryshëm për zhvillimin e agroturizmit në Komunën Dajç
A3	a. Rritja e mbështetjes ndaj fermerëve që merren me kulturat e fidanëve dekorativë	1. asistimi dhe krijimi i një shoqate fermerësh që kultivojnë pemët dekorative në Komunën Dajç 2. përgatitja e një studimi teknik të detajuar që identifikon nevojat dhe mundësitë për zhvillim të këtyre kulturave në zonën e Komunës Dajç 3. organizimi i panairëve periodike (ekspozita) ku të reklamohen këto produkte të fermerëve të zonës 4. përgatitja, në bashkëpunim me shoqatën e re të fermerëve që kultivojnë pemët dekorative, e projekteve për rritjen e financimeve për këtë sektor
A4	a. Identifikimi i nevojave të biznesit të vogël në nivel Komune	1. anketimi i bizneseve të vogla ekzistuese në zonë për të identifikuar nevojat e tyre si dhe mundësitë për rritje 2. përgatitja e një vlerësimi të shpejtë lidhur me gjendjen dhe mundësitë për zhvillim të biznesit të vogël në Komunë 3. përcaktimi i një liste ndërhyrjesh në infrastrukturë dhe shërbime bazuar në mbështetjen ndaj biznesit të vogël në Komunë

3.4.2. Objektivi B – a. Menaxhimi i Tokës Bujqësore në Komunë

Thuajse i gjithë fondi i tokës bujqësore ekzistuese në Komunën Dajç është në pronësi private, kështu që marrja e masave të nevojshme për përmirësimin e gjendjes së tokës në të ardhmen ka lidhje të drejtpërdrejtë me nivelin e bashkëpunimit midis administratës së Komunës dhe banorëve të saj. Për këtë qëllim, lidhur me menaxhimin e zhvillimeve të ardhshme të tokës, Komuna duhet të angazhohet në:

Drejtimit Kryesorë për menaxhimin e tokave bujqësore:

- B-a1. mbrojtja e fondit të tokës bujqësore nga ndërtime të pakontrolluara me karakter rezidencial apo shërbimesh në tokat bujqësore të Komunës
- B-a2. orientimi i zhvillimeve të ardhshme urbane drejt qendrës së Komunës Dajç dhe aksit kryesor rrugor rajonal
- B-a3. mbrojtja e tokës bujqësore dhe zonave urbane nga erozioni gjërryes i lumit Buna si dhe nga degradimi apo kënetëzimi

	Rezultatet e pritshme	Veprimet konkrete
B-a1	a. përmirësimi i sistemit të kontrollit ndaj ndërtimeve të reja në Komunë	1. vendosja e tabelave informuese në qendër të Komunës dhe në zyrat e administratës ku të identifikohen zonat e përdorimit urban dhe rural të tokës 2. përcaktimi në terren i kufijve të zonave urbane dhe rurale të Komunës me pjesëmarrjen e banorëve si dhe të administratës lokale 3. ngritja dhe konsolidimi i bazës së të dhënave hartografike për çdo fshat të Komunës, ku të identifikohen kufijtë, objektet ekzistuese dhe llojet e zhvillimeve të lejuara brenda territoreve
B-a2	a. informimi i banorëve me përcaktimet e Planit të Zhvillimit Lokal të Komunës Dajç lidhur me format e përdorimit të tokës	1. organizimi i takimeve me banorët e çdo fshati të Komunës, ku të paraqitet kufiri i propozuar në Planin Strategjik të Zhvillimit midis zonave urbane dhe rurale si dhe kritere të tjera
	b. krijimi dhe forcimi i bashkëpunimit me Qarkun Shkodër për orientimin dhe kontrollin e zhvillimit të tokës në Komunë	1. organizimi i takimeve periodike me Qarkun Shkodër për mundësinë e forcimit të kontrollit mbi përdorimin e tokës në Komunën Dajç 2. identifikimi i një plani të përbashkët pune me Qarkun Shkodër për sa i përket mbështetjes dhe koordinimit të kontrollit mbi përdorimet e tokës urbane dhe rurale në Komunë
	c. orientimi i zhvillimeve përgjatë aksit kryesor të propozuar në Planin Strategjik të Zhvillimit	1. vlerësimi dhe identifikimi i nevojave për infrastrukturë fizike dhe sociale në zonën e përcaktuar të rritjes urbane të komunës 2. përgatitja e projekteve të ndryshme për financim lidhur me përmirësimin e infrastrukturës fizike dhe asaj sociale në këtë zonë
B-a3	a. mbrojtja e zonave të dëmtuara apo zonave të rrezikuara nga dëmtimet e mundshme në Komunë	1. përgatitja e një studimi teknik të detajuar i cili identifikon zonat e dëmtuara apo të rrezikuara në territorin e Komunës Dajç si dhe masat e nevojshme fizike për përmirësimin e gjendjes së tyre 2. organizimi i disa takimeve me banorët pranë zonave të rrezikuara dhe të dëmtuara lidhur me gjetjen e mundësive të ndërhyrjeve si dhe financimeve të nevojshme për përmirësimin e gjendjes 3. identifikimi në terren i kufijve të këtyre zonave si dhe vendosja e tabelave informuese për banorët

3.4.3. Objektivi B – b. Orientimi dhe Menaxhimi i Zhvillimeve Urbane

Drejtimit kryesore lidhur me menaxhimin e territoreve urbane të Komunës:

- B-b1. rritja e dendësisë së banimit të parcelave rezidenciale të propozuara në Komunë nëpërmjet sigurimit të hapësirave të nevojshme për ndërtim brenda zonave urbane të identifikuara
- B-b2. rritja e kapaciteteve për menaxhimin dhe kontrollin e zhvillimit dhe përdorimit të tokës urbane në Komunë
- B-b3. krijimi dhe konsolidimi i strukturave të qëndrueshme urbane, me hapësirat e nevojshme publike, sociale, të shërbimeve etj.

Thuaje të gjitha zonat e banimit (fshatrat) e Komunës Dajç kanë një dendësi urbane tepër të ulët që varion midis shifrave 25-40 banorë/Ha, në të cilën mbizotërojnë banesat rezidenciale me oborr të brendshëm. Sipërfaqet e oborreve janë të konsiderueshme, ndërkohë që një pjesë e madhe e tyre vazhdon të përdoret për prodhimin e produkteve bujqësore. Ajo që evidentohet menjëherë është mungesa e një tregu të kontrolluar të tokës për ndërtim. Rrjedhimisht, tendenca e banorëve të interesuar është të ndërtojnë në tokat bujqësore që i kanë në pronësi duke bërë që furnizimi me shërbime dhe infrastrukturë të jetë thuajse i pamundur. Për të adresuar këto probleme, Komuna Dajç duhet:

	Rezultatet e pritshme	Veprimet konkrete
B-b1	<i>a. të informojë publikun lidhur me kriteret e pranuarra për parcelizimin dhe ndërtimin e tokës urbane të miratuar sipas vijave të verdha të reja të përcaktuara në Planin Strategjik të Zhvillimit</i>	1. krijimi i një plani pune dhe të përgjegjëseve të aktoreve përgjegjës brenda administratës së Komunës 2. organizimi i takimeve informuese me banorët e fshatrave të Komunës për kriteret e përcaktuara në Planin Strategjik të Zhvillimit si dhe për përgatitjen e Planeve të Përgjithshëm Rregullues 3. përgatitja e materialeve (posterave, tabelave etj.) dhe reklamimi i tyre në qendrën e komunës, në rrugët kryesore etj.
B-b2	<i>b. të forcojë autoritetin e saj lidhur me menaxhimin e territoreve urbane në Komunë</i>	1. konsolidimi i Zyrës së Urbanistikës në Komunë nëpërmjet përmirësimit të ambienteve të punës, bazës së të dhënave hartografike si dhe logjistikës teknike të nevojshme 2. organizimi dhe financimi i trajnimeve për rritjen e kapaciteteve profesionale të zyrës së urbanistikës në Komunë lidhur me përpunimin e të dhënave territoriale si dhe dhënien e lejeve të ndërtimit 3. identifikimi i një plani kontrollesh periodike në zonat me prioritet të zhvillimit dhe dendësisimit urban në Komunë
B-b3	<i>a. të përgatisë Planet Rregulluese të Fshatrave të Komunës</i>	1. të përgatisë një plan pune (fazat e nevojshme) për hartimin e Planeve Rregulluese Urbanistike të fshatrave sipas zonave dhe kufijve të përcaktuar në materialet hartografike të Planit Strategjik të Zhvillimit 2. të përgatisë bazën e të dhënave të nevojshme për hartimin e Planeve të Përgjithshëm Rregullues të fshatrave të Komunës 3. të përgatisë Detyrat e Projektimit për këto Plane Rregullues 4. të analizoje dhe të identifikojë mënyrat e investimit për hartimin e Planit të Përgjithshëm Rregullues të fshatrave

INSTRUMENTAT E MENAXHMIT TE TERRITORIT

Në lidhje me përcaktimin dhe orientimin e shpërndarjes hapësinore të zonave të banimit, zonave mikse si edhe atyre ekonomike në komunën e Dajçit, në vijim paraqiten në këtë dokument, hartat me shpjegimet përkatëse.

Qëllimi i tyre është që të shprehin nëpërmjet organizimit të hapësirës territoriale objektivat kryesore ekonomike, sociale dhe ambientale të Komunës. Gjithashtu ato janë një instrument kyç për pjesëmarrjen e publikut, duke i ofruar qoftë aktorëve privatë apo publike mundësinë për të bashkëvepruar bazuar në një vision të qartë dhe të integruar.

Nga ana tjetër, ato do të aftësojnë mobilizimin e komunitetit më tej, drejt arritjes së qëllimeve të përbashkëta.

Qëllimi kryesor i këtyre materialeve të paraqitura është të orientojë zhvillimin, parë në këndvështrimin e menaxhimit të territorit. Në rastin e Komunës së Dajçit, këto instrumenta synojnë:

- ❖ Të drejtojnë përdorimin e përgjithshëm të tokës duke përcaktuar kornizat për zhvillimin territorial të Komunës Dajç.
- ❖ Të përcaktojnë korridoret kryesore të transportit
- ❖ Të përcaktojnë zonat mikse si dhe ato ekonomike

A. Zonat e banimit

Për komunën e Dajçit, zonat e banimit të paraqitura në hartë ndahen në dy lloje:

1. Në llojin e parë janë të përfshira **Zonat e Konsolidimit Urban**, të cilat kanë nevojë dhe janë subjekt për hartimin e planeve të përgjithshme rregulluese në të ardhmen, të master planeve tematike apo studimeve të tjera specifike (si psh studime të detajuara pjesore etj...). Në të njëjtën kohë këto zona kanë nevojë të plotësohen me gjithë infrastrukturën fizike dhe sociale të nevojshme për një zonë banimi dhe shërbimet përkatëse (rrjeti rrugor, sistemi i kanalizimeve, furnizimi dhe ujë dhe energji elektrike, transporti publik, shkolla, kopshte, qendra shëndetësore e sociale etj...). Dendësia e propozuar bruto në këtë zonë është 100 banorë/Ha, ndërsa dendësia neto është 140 banorë/Ha. Në këtë zonë propozohet të lejohen dhe inkurajohen (duke u bazuar në politikat vendore përkatëse) ndërtime të reja me qëllim konsolidimin e zonës dhe rritjen e efikasitetit të shërbimeve publike.
2. Në llojin e dytë janë të përfshira **Zonat e Ngrirjes Urbane**, të cilat nuk paraqesin nevojë për plane të përgjithshme rregulluese pasi propozimi konsiston në reduktimin dhe ndalimin e ndërtimeve të reja në të ardhmen.

Këto propozime për orientim kanë si objektiv:

- Të ndihmojnë në konsolidimin e zonave urbane
- Të ndihmojnë në dendësimin dhe rritjen e efikasitetit të shërbimeve në zonat urbane
- Të ndihmojnë në uljen e kostove të investimeve dhe të mirëmbajtjes së infrastrukturave në zonat urbane e më tej.

B. Zonat specifike:

Për Komunën e Dajçit, zonat specifike të paraqitura në hartë ndahen në dy lloje:

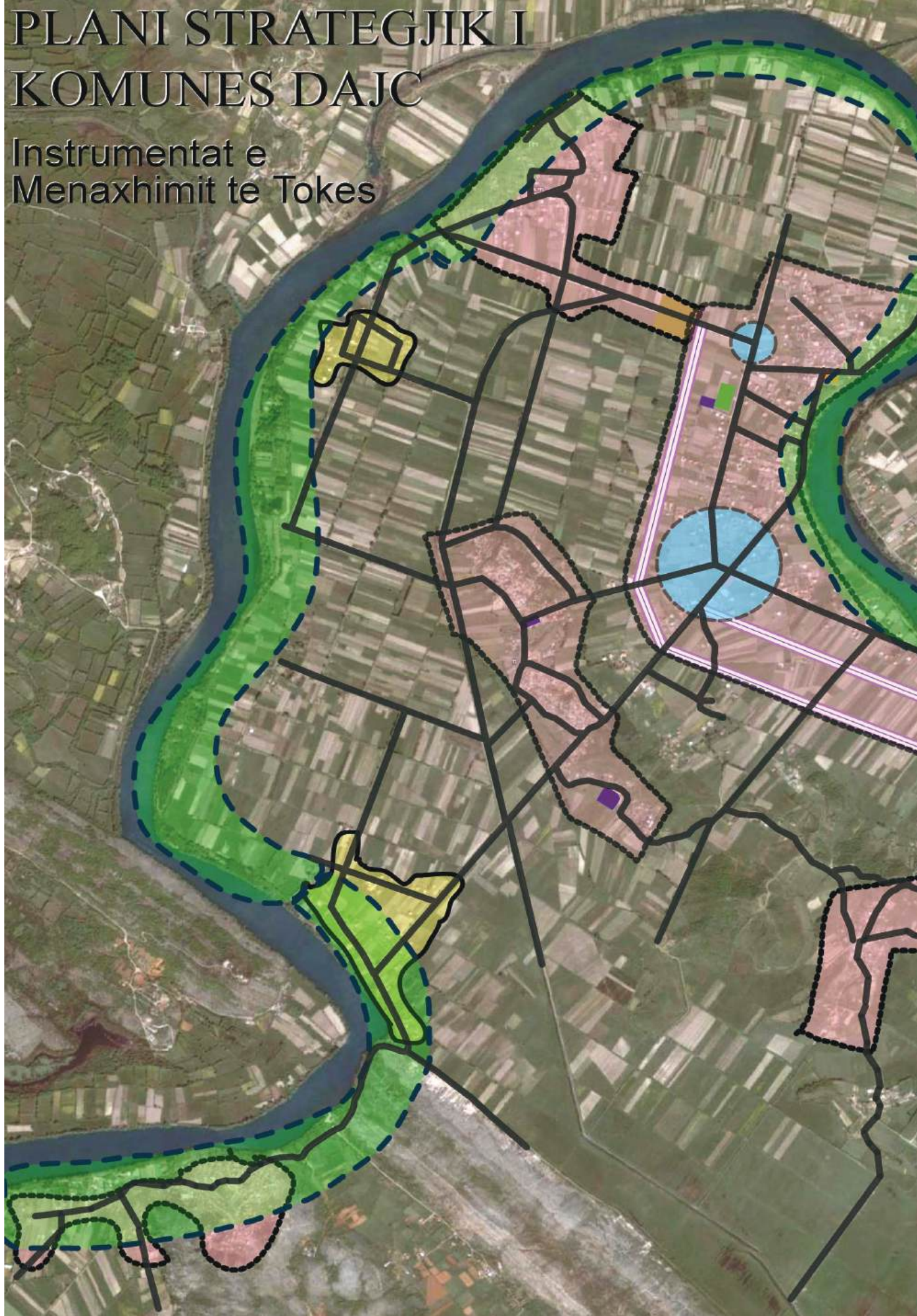
- ❖ **Zonat ekonomike:** këtu do të nënkuptojmë zonat e destinuara për zhvillimin e tregtisë, industrisë së lehtë të përpunimit të prodhimeve bujqësore dhe blegtorale të zonës dhe si dhe shërbimeve përkatëse. Në rastin e komunës Dajç këto zona janë të vendosura përgjatë rrugës kryesore të Komunës dhe pikërisht në afërsi të qendrës së re të propozuar të saj.
- ❖ **Zonat e gjelbra:** këtu përfshihen ato zona të gjelbra të cilat mbrohen me ligj dhe kërkojnë një vëmendje të veçantë si psh; krijimi i parku përgjatë brigjeve të lumit të Bunës, mbjellje e pemeve përgjatë brigjeve të lumit etj...

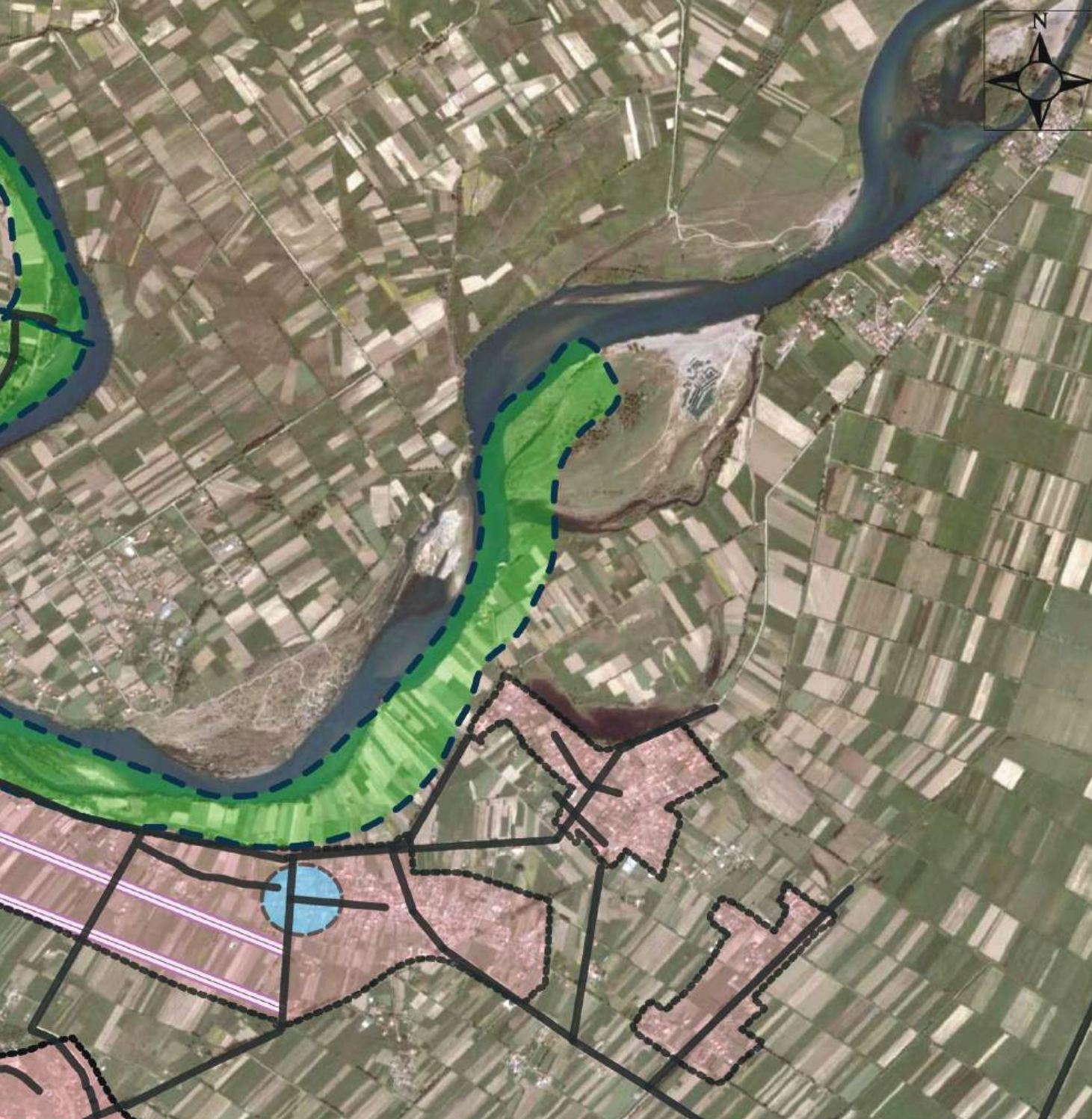
Komuna e Dajçit, nëpërmjet instrumentave të menaxhimit të territorit ka evidentuar hapin e parë drejt studimeve të detajuara, që do t'i nevojiten në të ardhmen për të organizuar territorin e saj si njësi vendore, bazuar në maksimalizimin e burimeve dhe minimizimin e kostove

Këto instrumenta të paraqitura në mënyrë skematike orientojnë studimet e sipërpërmendura në bazë të prioriteteve dhe të planeve të veprimit siç përcaktohen në këtë Plan Strategjik Zhvillimi.
(shih - Materialet Hartografike)

PLANI STRATEGJIK I KOMUNES DAJC

Instrumentat e
Menaxhimit te Tokes

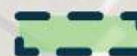

Legjenda

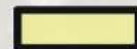
Zonat qe do te Plotesohen me Studime
Urbane & Projektet e Infrastrukturave
(Studime Urbane: Plane Rregulluese, Studime Pjesore, Dizain Urban etj..)

Zonat qe do te Plotesohen me
Studime dhe Projekte Mjedisore

Zonat qe do te jene ne Ngrirje

Zonat qe do te Plotesohen me Projekte te
Detajuara te Dizainit Urban

Akse te Reja te Propozuara

Komuna Dajç

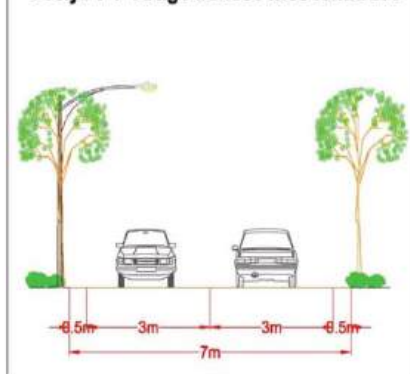

PLANI STRATEGJIK I KOMUNES DAJÇ

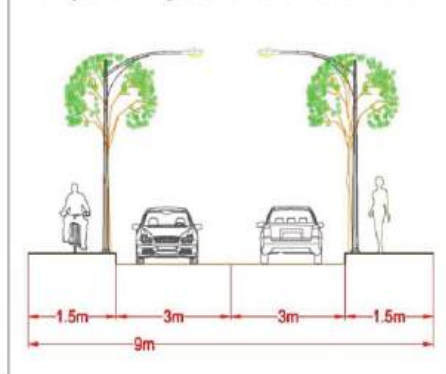
PROPOZIM PER RRJETIN RRUGOR NE KOMUNEN DAJÇ

PRERJET RRUGORE TE PROPOZUARA

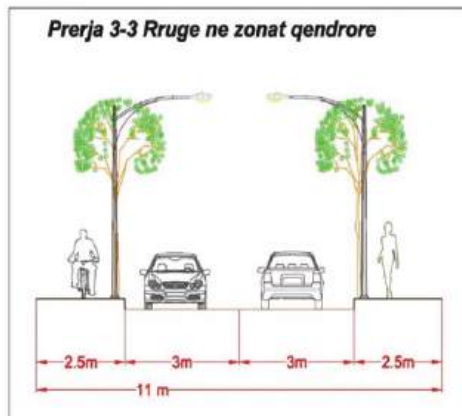
Prerja 1-1 Rruge lidhese mes fshatrave

Prerja 2-2 Rruge ne brendesi te fshatrave

Prerja 3-3 Rruge ne zonat qendrore

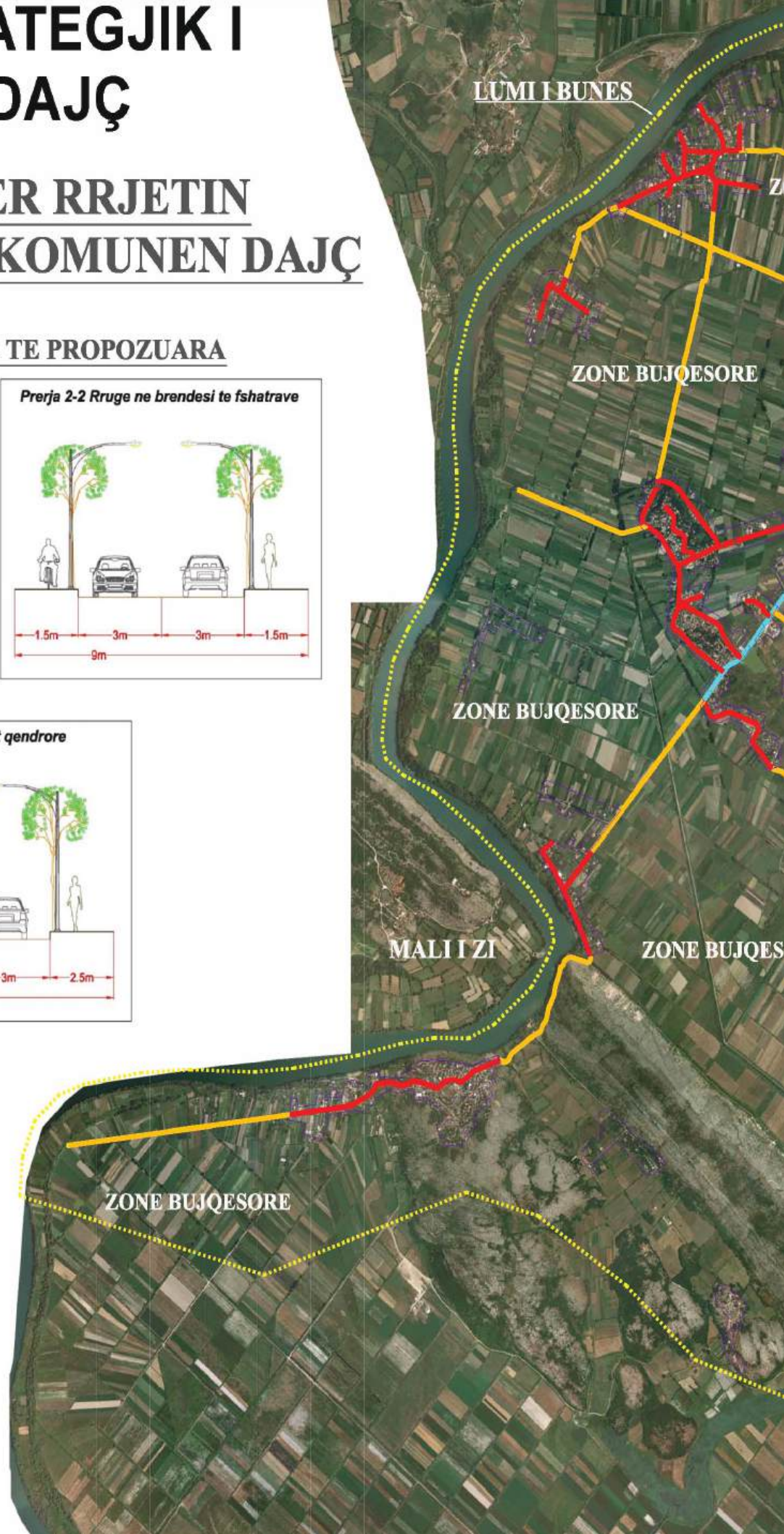

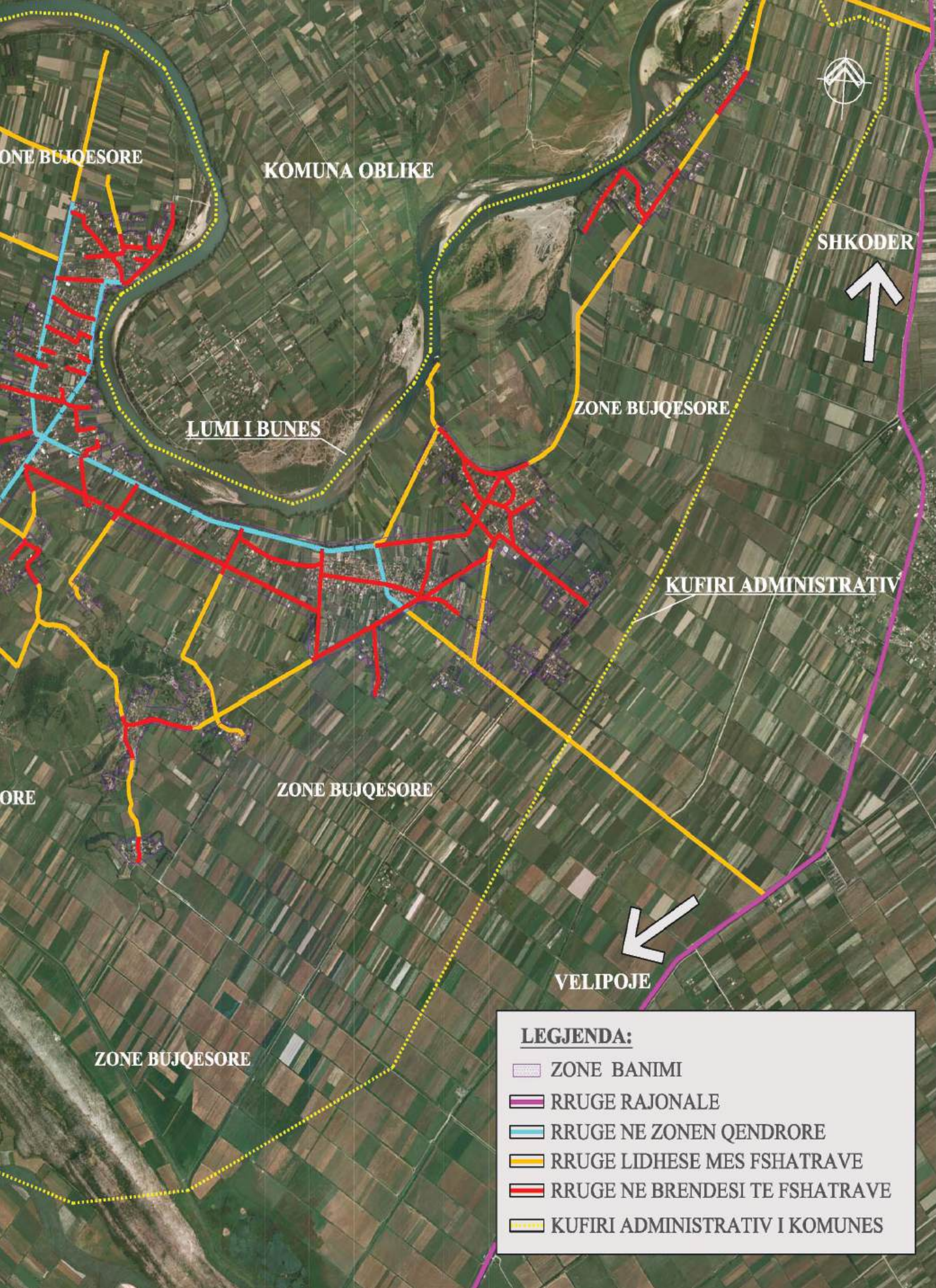
KOMUNA DAJÇ

inter
cooperation
Natural Resource Management
Rural Economy
Local Governance and Civil Society

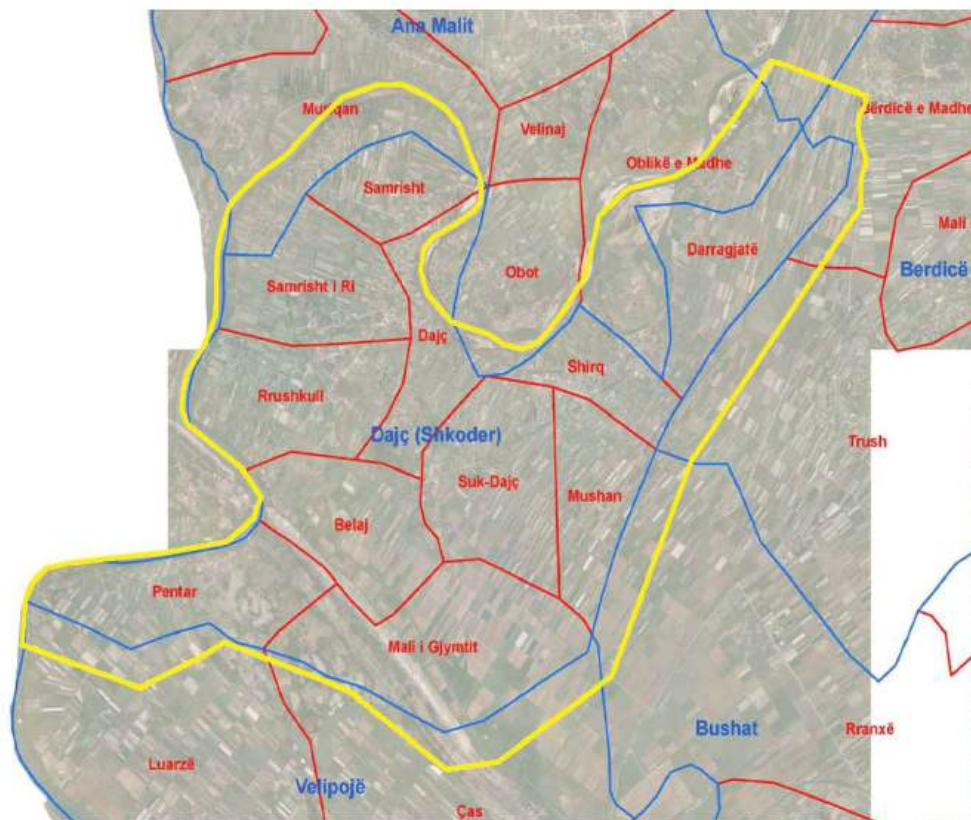
Schweizerische Eidgenossenschaft Swiss Cooperation Office Albania
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

PLANI STRATEGJIK I KOMUNES DAJC

PROPOZIM PER ZONAT URBANE NE KOMUNEN DAJÇ

 KUFIRI ADMINISTRATIV I KOMUNES DAJÇ

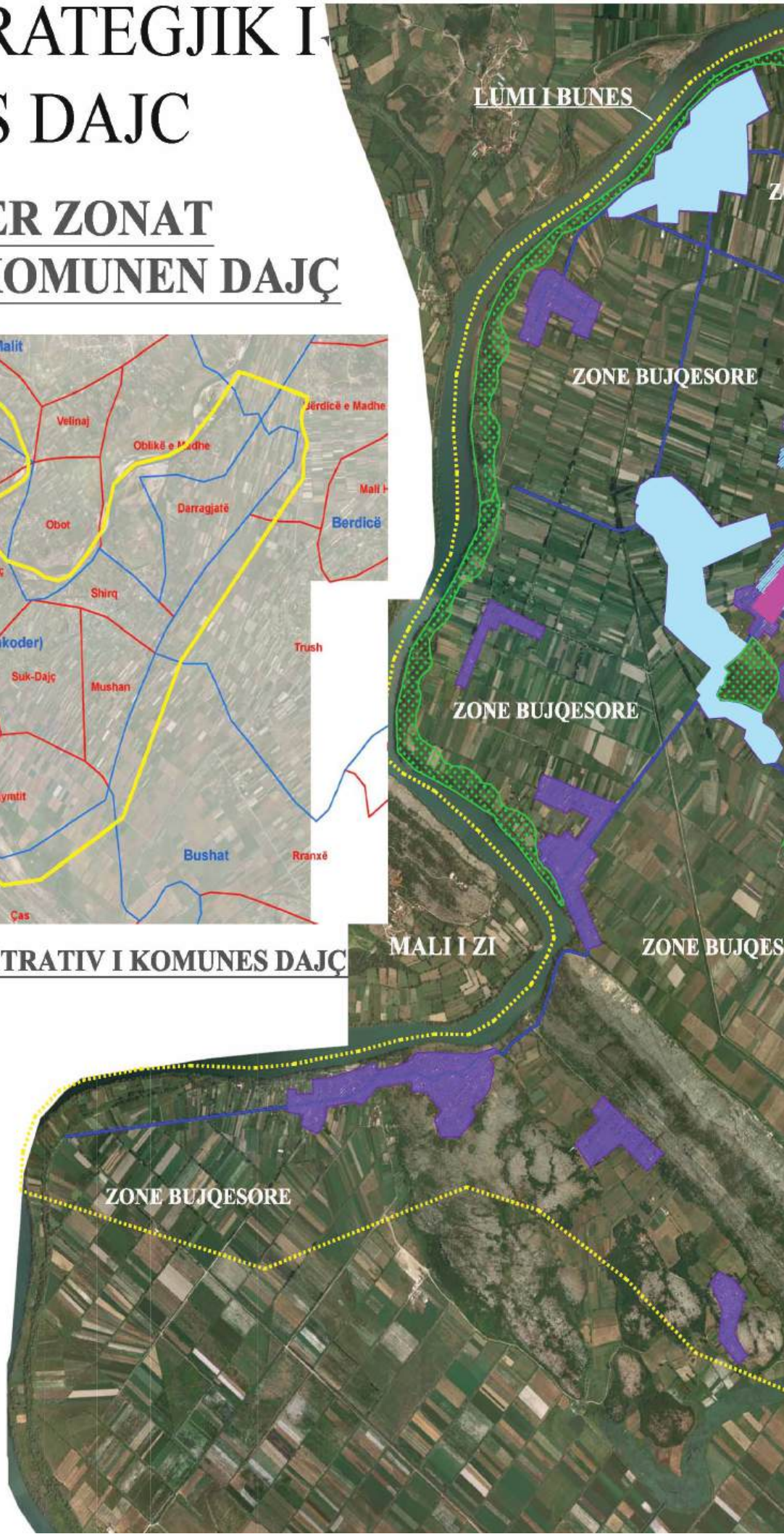

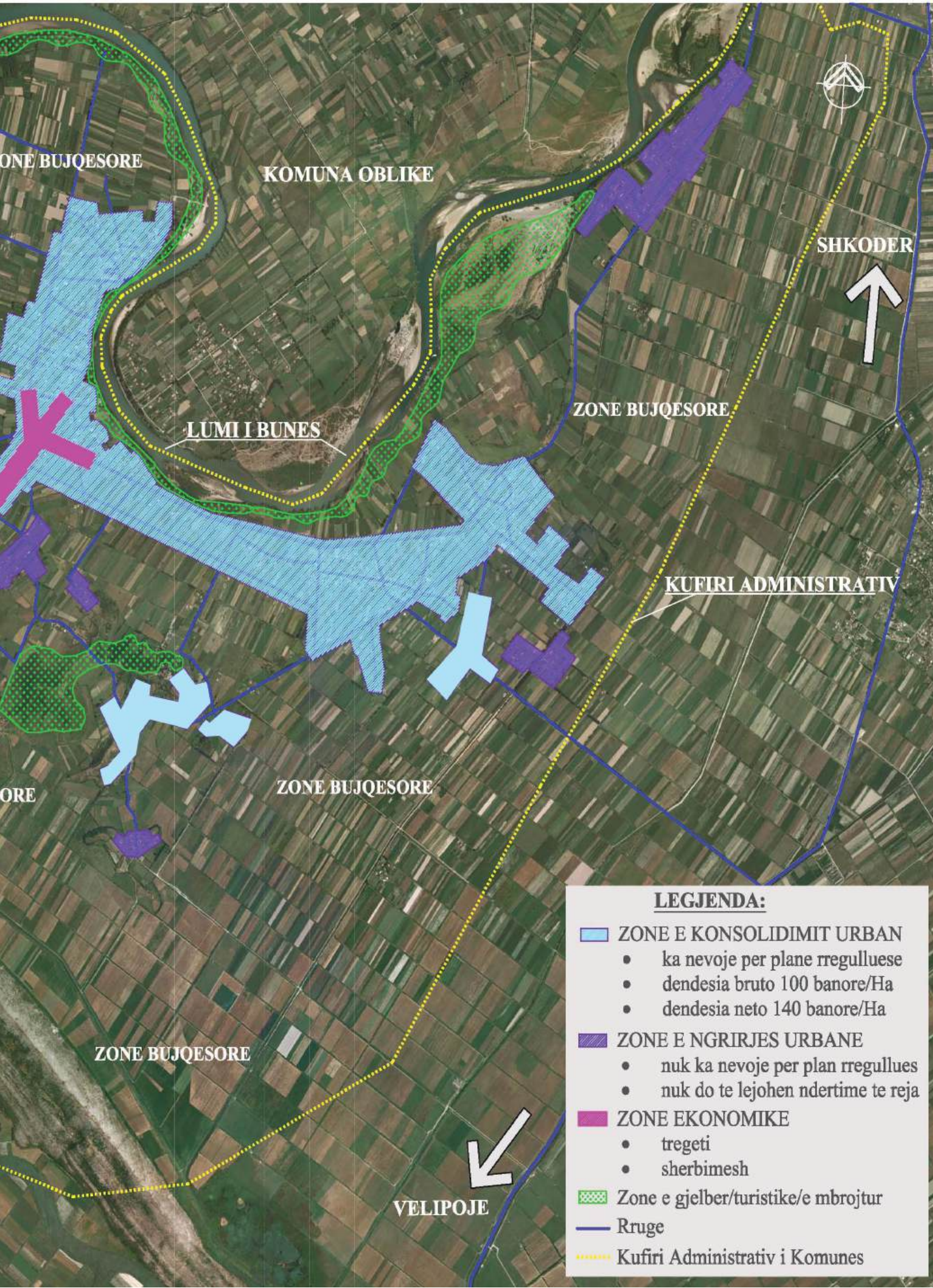
KOMUNA DAJÇ

inter
cooperation
Natural Resource Management
Rural Economy
Local Governance and Civil Society

Co-PLAN

Schweizerische Eidgenossenschaft Swiss Cooperation Office Albania
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

LEGJENDA:

- ZONE E KONSOLIDIMIT URBAN**
 - ka nevojë për plane rregulluese
 - dendësia bruto 100 banorë/Ha
 - dendësia neto 140 banorë/Ha
- ZONE E NGRIRJES URBANE**
 - nuk ka nevojë për plan rregullues
 - nuk do të lejohen ndertime të reja
- ZONE EKONOMIKE**
 - tregeti
 - shërbimesh
- Zone e gjelber/turistike/e mbrojtur**
- Rruge**
- Kufiri Administrativ i Komunes**

3.4.4. Objektivi C - Përmirësimi i Infrastrukturave dhe Shërbimeve

Drejtimet kryesore lidhur me zhvillimin e këtyre komponentëve:

- C-1. konsolidimi i rrjetit rrugor të Komunës Dajç duke përmirësuar komunikimin e zonave të ndryshme urbane
- C-2. ndërtimi i rrjeteve të ujësjellës-kanalizimeve në fshatrat e Komunës që nuk disponojnë këto lloj shërbimesh
- C-3. përmirësimi i kushteve fizike të shkollave dhe kopshteve të Komunës duke rritur kështu cilësinë e mësimdhënies
- C-4. krijimi dhe konsolidimi i një sistemi për grumbullimin dhe depozitimin e mbeturinave
- C-5. mbrojtja e mjedisit dhe përmirësimi i kushteve të tij në të gjithë territorin e Komunës

C1 - Propozime për Rrjetin Rrugor të Komunës

Për shkak të relievit të përshtatshëm fushor, ndërhyrjet në rrjetin rrugor të Komunës Dajç janë relativisht të lehta për t'u zbatuar. Një pjesë e mirë e rrugëve janë në gjendje relativisht të mirë, ndërkohë që ekzistojnë edhe shumë akse të tjera dytësore dhe tretësore të cilat kanë nevojë për riparim dhe asfaltim. Në kuadër të Planit Strategjik të Komunës Dajç, grupi i përbashkët i punës identifikoi nevojën për zgjerimin e profileve rrugore përgjatë akseve që kalojnë në zonat e propozuara urbane (shih-Materialet Hartografike) duke disiplinuar kështu vijat e ndërtimit përgjatë këtyre akseve. Ndërkohë, Plani përcakton edhe profilet standarde të rrugëve të brendshme të zonave të banuara, duke siguruar kështu njëtrajshmërinë e morfologjisë urbane.

Rezultatet e pritshme	Veprimet konkrete
a. krijimi i paketës së projekteve teknike për rehabilitimin e rrugëve të Komunës Dajç	1. përgatitja e termave të referencës, (Detyrave të Projektimit) për transformimin fizik të rrugëve të Komunës Dajç 2. përgatitja e një projekt-propozimi për donatorë të ndryshëm, për financimin e procesit të përgatitjes së projekteve teknike të rrugëve të komunës
b. orientimi i ndërtimeve të reja sipas vijave të ndërtimit të propozuara në Plan	1. pikeçimi në terren i akseve dhe i kontureve të propozuara të rrugëve kryesore të Komunës 2. vendosja e tabelave informuese në hyrje dhe përgjatë rrugëve kryesore për të informuar banorët me konturet e propozuara të rrugëve.

C2 - Propozime për përmirësimin e rrjeteve të ujësjellësve

Duke marrë shkas nga mangësitë në rrjetin e Ujësjellësit në Komunë, i cili furnizon në mënyrë të pjesshme vetëm 4 fshatra të saj, Plani Strategjik i Zhvillimit propozon një sërë masash konkrete për përmirësimin e gjendjes.

Rezultatet e pritshme	Veprimet konkrete
a. verifikimi i situatës ekzistuese të rrjetit të ujësjellësit në fshatrat e Komunës	1. vlerësimi në terren i gjendjes ekzistuese të rrjetit të ujësjellësve 2. përgatitja e inventarit të plotë teknik të rrjetit ekzistues të ujësjellësve në fshatrat e Komunës që e kanë këtë shërbim 3. përgatitja (gjetja-azhurnimi) i hartave ekzistuese të rrjetit të ujësjellësit për 4 fshatrat: Pentar, Samrish i Ri, Suka Dajç dhe Dajç i Ri.

<i>b. përgatitja e projekteve teknike për rrjetin e ujësjellësit për të gjitha fshatrat e Komunës Dajç</i>	1. përgatitja e Detyrave të Projektimit për përgatitjen e projekteve të Ujësjellësve për çdo fshat të Komunës Dajç 2. përgatitja e një projekt-propozimi për donatorë të mundshëm për financimin e përgatitjes së Projekteve të Ujësjellësve për Komunën Dajç 3. organizimi i disa takimeve me Qarkun Shkodër si dhe me donatorë të mundshëm në Rajonin e Shkodrës lidhur me mundësinë e financimit të projektimit të rrjeteve të ujësjellës-kanalizimeve për fshatrat e Komunës Dajç
<i>c. kalimi i rrjeteve ekzistuese të ujësjellës-kanalizimeve të fshatrave në Dajç në pronësi të Komunës.</i>	1. diskutimi i çështjes së pronësisë së rrjeteve ekzistuese të ujësjellësve në takimet me Qarkun Shkodër

C2 - Propozime për rrjetin e Kanalizimeve të Ujërave të Zeza

Duke qene se thuajse asnjë nga fshatrat e Komunës Dajç nuk ka një rrjet të mirëfilltë teknologjik kanalizimesh të ujërave të zeza, (edhe rrjeti në fshatrat në kodra është tepër i amortizuar) është e nevojshme që Plani Strategjik të marrë në konsideratë nisjen e këtij procesi përgatitor. Në këtë kuadër, Plani propozon:

Rezultatet e pritshme	Veprimet konkrete
<i>a. përgatitja e projekteve teknike për rrjetin e kanalizimeve të ujërave të zeza në Komunë</i>	1. përgatitja e një studimi për mundësinë e ngritjes së një pike për trajtimin e ujërave të zeza në territorin e Komunës 2. përgatitja e Detyrave të Projektimit për projektet e rrjeteve të kanalizimeve të ujërave të zeza për fshatrat e Komunës
<i>b. promovimi i metodologjisë së gropave septike teknologjike</i>	1. organizimi i takimeve me REC në Shkodër për të mundësuar organizimin e seminareve me banorët e Komunës lidhur me ngritjen e gropave septike teknologjike jondotëse 2. përgatitja e një studimi specifik lidhur me mundësinë e ngritjes së gropave septike teknologjike të përbashkëta për blloqet e ndryshme urbane brenda fshatrave 3. përgatitja e projekt-propozimeve për donatorë për financimin e gropave septike teknologjike të përbashkëta për blloqe banimi në Komunë

C3 - Përmirësimi i kushteve në shkollat dhe kopshtet e Komunës

Drejtimet kryesore të zhvillimit për këtë komponent të Strategjisë

- Përmirësimi i kushteve fizike në shkolla dhe kopshte
- Rritja e kapaciteteve financiare për investime në këtë sektor
- Krijimi i një plani afatgjatë për përmirësimin e mësimdhënies në kopshtet dhe shkollat e Komunës Dajç

Duke u bazuar në ndarjen e përgjegjësi midis administratës së Komunës dhe Drejtorisë Arsimore në Shkodër, Plani Strategjik i Zhvillimit identifikon këto lloje veprimesh kryesore për përmirësimin e situatës në arsim:

Rezultatet e pritshme	Veprimet konkrete
a. krijimi i bazës teknike dhe administrative të përshtatshme për përmirësimin e kushteve të kopshteve dhe shkollave në Komunë	1. kryerja e një vlerësimi teknik të plotë lidhur me kushtet teknike në shkollat dhe kopshtet e Komunës Dajç 2. hartimi i një raporti të plotë teknik ku të identifikohen të gjitha objektet apo zonat për ndërhyrje fizike
b. krijimi i projekteve për financim në kopshte dhe në shkolla	1. hartimi i projekt-propozimeve drejtuar institucioneve të ndryshme financiare për rehabilitimin e objekteve
c. lobim me grupet e interesit në Komunë	1. organizimi i takimeve me grupe të ndryshme prindërisht apo me shoqatat që veprojnë në Komunë për identifikimin e mundësive alternative të investimit në kopshte dhe shkolla
d. vlerësim i mundësive ekzistuese dhe potenciale	1. organizim dhe moderim i takimeve midis grupeve mësimore dhe prindërve për mundësitë e rritjes së cilësisë së mësimdhënies 2. përgatitja e një plani pune në bashkëpunim me grupet mësimdhënëse në të gjitha shkollat për këtë komponent.

C4 - grumbullimi dhe depozitimi i Mbeturinave

Sipas Udhëzimit Nr. 6, datë 27.11.2007 nga Ministria e Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit të Ujërave “Për Miratimin e Rregullave, Përmbajtjes dhe Afateve për Përgatitjen e Planeve të Administrimit të Mbetjeve të Ngurta”, identifikohen këto periudha kohore:

- Brenda dy vjetësh (2008-2009) Ministria e Mjedisit miraton Planin Kombëtar të Administrimit të Mbetjeve
- Brenda 1 viti pas miratimit të Planit Kombëtar duhet të përgatitet dhe të miratohet Plani Rajonal i Administrimit të Mbetjeve për çdo Qark (2010)
- Brenda 1 viti (2011) nga miratimi i Planeve Rajonale, të gjitha Bashkitë dhe Komunat duhet të miratojnë Planet e tyre të Menaxhimit të Mbetjeve

Në këtë situatë, Komuna Dajç, e cila nuk ka një shërbim të grumbullimit dhe depozitimit të mbetjeve, duhet të adoptojë një skemë të përkohshme shërbimi. Shtrirja e gjerë territoriale që ka Komuna si dhe distanca e dukshme midis fshatrave të saj bën që një shërbim i vetëm për të gjitha fshatrat njëkohësisht të jetë relativisht i pamundur nga pikëpamja financiare. Në këtë kontekst, Plani Strategjik propozon një variant të grumbullimit dhe depozitimit të diferencuar të mbeturinave për çdo fshat. Nëpërmjet një sistemi të dytë, këto mbeturina do të mund të grumbullohen nga pikat e depozitimit të fshatrave dhe të depozitohen në pikën e përbashkët të mbeturinave.

Lidhur me këtë të fundit, Komuna Dajç ka evidentuar një pikë të mundshme për ngritjen e pikës së depozitimit të mbeturinave që ndodhet në kreshtën e malit të Gjymtit, në jug të territoreve të Komunës. Ngritja e një pike të tillë do të kërkonte plotësimin e procedurave ligjore, e para prej të cilave është leja mjedisore që merret nga Ministria e Mjedisit. Një strategji tjetër është ngritja e një sistemi të kombinuar i cili do të mundësojë depozitimin e mbeturinave urbane në landfillin teknologjik që do të ndërtohet në territorin e Bashkisë Bushat. Për të dy skenarët e mësipërm, Plani Strategjik propozon:

Rezultatet e pritshme	Veprimet konkrete
a. përgatitjen e materialeve paraprake referenciale lidhur me mundësinë e shërbimit në Komunë	1. përgatitja e një anketimi në shkallë komune ku të evidentohen mënyrat e trajtimit të mbetjeve urbane në zonë, sasisë e prodhuara si dhe perceptimi i banorëve lidhur me to 2. përgatitja e një studimi fizibiliteti lidhur me ngritjen dhe funksionimin e shërbimit të grumbullimit dhe depozitimit të mbeturinave në Komunën Dajç

<i>b. vlerësimi dhe përcaktimi i pikës së depozitimit të mbetjeve</i>	1. përgatitja e vlerësimit të ndikimit në mjedis të zonës së depozitimit të mbeturinave në Malin e Gjymtit 2. vlerësimi i kostove dhe tarifës së nevojshme për mbulimin financiar të shërbimit sipas skenarit të depozitimit të mbetjeve në Landfillin Rajonal të Bushatit
<i>c. nisja dhe përfundimi i procesit për kontraktimin e shërbimit në zonë</i>	1. përgatitja e termave të referencës për kontraktimin e shërbimit të grumbullimit dhe depozitimit të mbetjeve për periudhën paraprake deri në vitin 2011 2. hapja dhe finalizimi i procesit të tenderimit të shërbimit
<i>d. përshtatja me përcaktimet ligjore të grumbullimit dhe depozitimit të mbetjeve</i>	1. përgatitja e një Plani të Menaxhimit të Mbeturinave për të gjithë Komunën Dajç duke u bazuar në Planin Kombëtar dhe Planin Rajonal të Menaxhimit të Mbetjeve për zonën e Shkodrës.

C-5. Mbrojtja e mjedisit natyror dhe përmirësimi i kushteve të tij në territorin e Komunës Dajç

Rezultatet e pritshme	Veprimet konkrete
<i>a. përmirësimi i kushteve fizike të korridorit të gjelbër të Bunës</i>	1. përcaktimi dhe qartësimi i kontureve të korridorit të Bunës të cilat do të jenë subjekt i mbrojtjes dhe i përmirësimit mjedisor nga ana e komunës 2. përgatitja e një projekti teknik ndërhyrjeje për përmirësimin e brigjeve si dhe gjelbërimin e tyre duke identifikuar fazat e ndërhyrjes si dhe kostot përkatëse
<i>b. gjelbërimi i korridoreve rrugore kryesore në Komunë në funksion të përmirësimit të imazhit të Komunës</i>	1. organizimi i takimeve me banorët, shoqatat lokale komunitare si dhe sipërmarrësit e zonës për mundësinë e gjelbërimit dhe mirëmbajtjes së korridoreve rrugore 2. përgatitja e një projekt-propozimi të mundshëm për donatorë për financimin e gjelbërimit të korridoreve rrugore

3.4.5. Objektivi D – Forcimi i Qeverisjes së Mirë

Drejtimet kryesore për këtë komponent në Komunën Dajç janë:

1. rritja e nivelit të transparencës nga ana e autoriteteve në Komunë;
2. rritja e pjesëmarrjes së publikut dhe grupeve të ndryshme në proceset e vendimmarrjes;

Rezultatet e Pritshme	Veprimet konkrete
<i>a. nisja dhe konsolidimi i një procesi të qëndrueshëm të informimit të publikut në Komunën Dajç</i>	1. përgatitja e Raportit Vjetor të Komunës Dajç dhe konsolidimi i këtij procesi vjetor në strukturën administrative të Komunës 2. organizimi i takimeve gjashtëmujore me pjesëmarrjen e përfaqësuesve të komunitetit lokal ku diskutohen çështje dhe probleme të Komunës 3. përgatitja dhe mirëmbajtja e stendave informuese në çdo fshat të Komunës Dajç
<i>b. nisja dhe konsolidimi i procesit të buxhetimit me pjesëmarrje</i>	1. organizimi i trajnimeve për rritjen e kapaciteteve të stafit të administratës së Komunës për proceset e buxhetimit me pjesëmarrje 2. organizimi i takimeve me Qarkun Shkodër në mbështetje të procesit të buxhetimit me pjesëmarrjen e qytetarëve në Komunën Dajç 3. përgatitja dhe miratimi në Këshillin Vendor të Komunës Dajç të programit vjetor (planit të punës) për buxhetimin me pjesëmarrje

3.4.6. Objektivi F. - Mobilizimi i Burimeve Financiare dhe Rritja e të Ardhurave në Komunën Dajç,

Objektivat Kryesore:

- 1. Përmirësimi i sistemit të informacionit mbi taksat lokale në Komunë
- 2. Rritja e të ardhurave lokale nga taksat dhe burime të tjera potenciale për Komunën Dajç

Komuna Dajç mund të gjenerojë fonde nga:

- **Të ardhurat e veta**
 - *taksa dhe tarifa të shërbimeve dhe infrastrukturave,*
 - *taksa të biznesit të vogël*
 - *taksa e pasurisë (ndërtesat dhe tokat, qoftë troje qoftë toka bujqësore)*

Të dhënat lidhur me situatën financiare të Komunës Dajç janë paraqitur në profilin e Komunës, në Kapitullin II të dokumentit. Duke u bazuar në përcaktimet e taksës së tokës bujqësore për Rajonin e Shkodrës, që në kategorizimin e niveleve të taksës mbi tokën klasifikohet në Zonën 2, të ardhurat nga taksa e tokës bujqësore, për kategoritë e ndryshme të tokës, arrijnë shifrën 6.4 milionë lekë. Kjo shifër del duke mos llogaritur transformimin e një pjese të tokës nga rurale në urbane, si pasojë e propozimeve të Planit Strategjik të Zhvillimit. Në këtë llogaritje duhet të shtohen edhe të ardhurat nga taksa e objekteve, të cilën e pengon mungesa e një inventari të plotë të objekteve në territorin e Komunës.

- **Granti i qeverisë qendrore**
 - *granti i pakushtëzuar (vjetor)*
 - *grantet e kushtëzuara (në varësi të kërkesave të Komunës për investime të ndryshme.*

- **Grante konkurruese nga Fondi Shqiptar i Zhvillimit**

Këto grante janë të kufizuara deri në kuotën 25,000 EUR në vit si dhe janë të orientuara në përmirësimin e infrastrukturave rrugore të njërive vendore (rrugët dytësore). Lidhur me këtë pikë, FSHZH ka miratuar një tabelë kriteresh përkatëse për vlerësimin e projekteve të cilat duhet të merren në konsideratë nga njësitë e qeverisjes vendore gjatë përgatitjes së tyre. Që nga Tetori i vitit 2007, Fondi Shqiptar i Zhvillimit do të asistojë Komitetin Monitorues për përzgjedhjen e fituesve për Grantet Konkurruese, të përbërë nga Ministria e Linjës, Ministria e Financave, Ministria e Brendshme si dhe përfaqësues të shoqatave të njërive vendore.

- **Hua të ndryshme nga bankat e nivelit të dytë**

Në bazë të Ligjit Nr. 9869, datë 04.02.2008 "Për Huamarrjen e Qeverisjes Vendore", Komuna Dajç mund të marrë hua afatgjata nga institucione të ndryshme financiare në varësi të kapaciteteve të Komunës për të gjeneruar të ardhura nga taksat e veta apo nga grantet e pakushtëzuara. Ajo që duhet pasur parasysh në këtë rast është që kësti vjetor (shërbimi i borxhit) që duhet paguar nuk duhet të tejkalojë 20% të vlerës së buxhetit vjetor të Komunës (granti i pakushtëzuar + taksat dhe tarifat lokale).

- **Donacione nga shoqata apo organizata të ndryshme lokale apo kombëtare apo edhe individë**

Komuna Dajç ka një eksperiencë pozitive në këtë drejtim pasi një nga shoqatat komunitare, "AlbEmigrant", ka investuar në asfaltimin e rrugës kryesore të Komunës, nga kthesa e Pentarit deri në qendër të Komunës. Kjo është një mundësi e mirë e kësaj komune, e favorizuar nga numri i madh i emigrantëve në Itali apo edhe në Amerikë, të cilët kanë shprehur dëshirën për të investuar në territorin e Komunës.

Si në rastin e granteve konkurruese nga ministritë e linjës ashtu edhe në rastin e atyre nga Fondi Shqiptar i Zhvillimit apo nga institucionet financiare huadhënëse, sukcesi bazohet në cilësinë e projekt-propozimeve që

Komuna (qeverisja vendore) drejton në autoritetin përkatës financues. Për çdo rast, Komuna ka përgjegjësinë që të përgatisë paraprakisht kuadrin e nevojshëm institucional dhe teknik (bazë të dhënash, projekt-propozime etj.) të cilat argumentojnë nevojën për investimin e kërkuar.

Për rritjen e të ardhurave dhe burimeve të brendshme financiare të Komunës Dajç Plani Strategjik propozon:

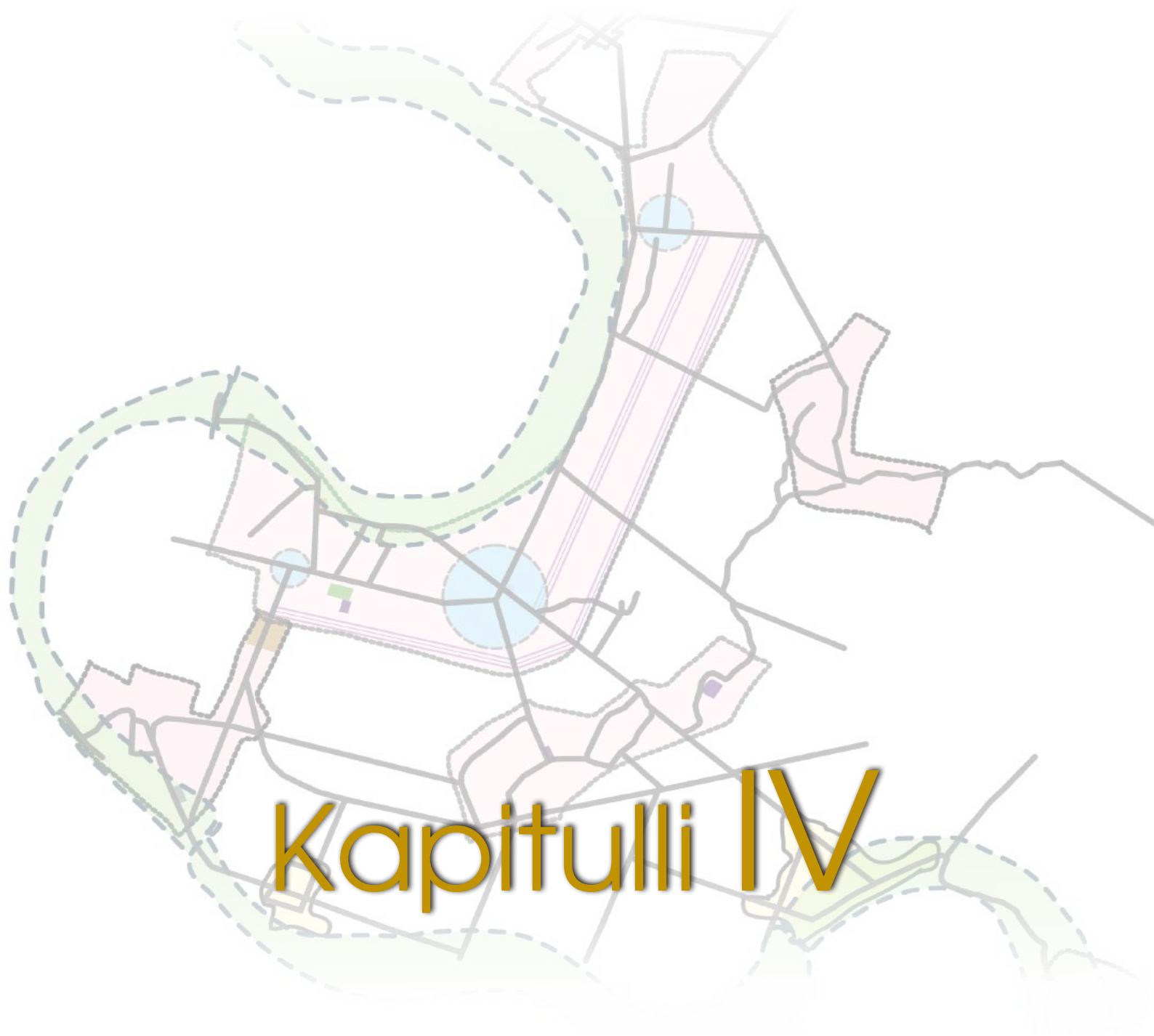
	Rezultatet e Pritshme	Veprimet konkrete të propozuara
1	a. përmirësimi i bazës së të dhënave fiskale në Komunën Dajç.	1. përgatitja e një Plani Pune dhe metodologjie për përmirësimin e bazës së të dhënave financiare të Komunës Dajç 2. verifikimi i numrit të plotë të objekteve dhe sipërfaqeve të tokës në territorin e Komunës për efekt të përcaktimit të saktë të bazës së taksës së pronësisë 3. krijimi i një baze sistemi informacioni financiar të përditësueshëm ku Komuna evidenton llojet e taksave lokale dhe tarifave, ecurinë e tyre gjatë viteve si dhe prognozatat për të ardhmen
	a. rritja e të ardhurave nga taksat lokale (taksa e objektit dhe taksa e tokës)	1. hartimi i një studimi social-ekonomik në të gjithë territorin e Komunës ku të evidentohen mundësitë financiare të banorëve (komunës) për të paguar taksat e pasurisë si dhe tarifatat e tjera lokale 2. organizimi i takimeve me banorët e fshatrave të ndryshëm ku të paraqiten përfundimet e studimit social-ekonomik si dhe të merren komentet dhe opinionet e tyre lidhur me taksën e pasurisë 3. promovimi i proceseve të buxhetimit të projekteve të përbashkëta ku zonat që paguajnë taksat e pronësisë do të përfitojnë
2	b. krijimi i bazës së nevojshme teknike për gjenerimin e financimeve të reja	1. hartimi i një studimi vlerësues ku të përcaktohen vlerat e pasurive publike që disponon Komuna Dajç të cilat mund të vendosen si garanci për hua afatgjata 2. financimi dhe organizimi i trajnimeve për rritjen e kapaciteteve të stafit lokal të Komunës për përgatitjen e Projekteve Teknike konkrete për aplikim në Fondin Shqiptar të Zhvillimit apo në investitorë dhe donatorë të ndryshëm 3. përgatitja e propozimeve të Projekteve Teknike për ndërhyrjet në infrastrukturë dhe shërbime

Një mundësi e mirë për Komunën Dajç janë financimet që mund të sigurohen në kuadër të IPA (Instruments for Pre-Accession Assistance), që është një program i Komunitetit Evropian për të asistuar vendet që aspirojnë të hyjnë në Bashkimin Evropian. Programi IPA ka një shtrirje kohore prej 2007 deri në 2013 dhe qëllimi kryesor i tij është që të rrisë efciencën dhe koherencën e fondeve të dhëna për asistencë, në funksion të një kuadri bazë, të njëjtë për të gjitha vendet aspirante.

Shqipëria është një nga vendet potenciale për kandidate për anëtarësim në Bashkimin Evropian. Programi IPA përbëhet nga 5 komponentë bazë që janë:

1. mbështetja për procesin e transicionit dhe të rritjes institucionale
2. bashkëpunimi ndërkufitar
3. zhvillimi rajonal
4. zhvillimi i burimeve njerëzore
5. zhvillimi rural

Siç vihet re, të gjithë komponentët e programit janë tepër relevantë për kontekstin e zhvillimit të Komunës Dajç. Në këtë aspekt, administrata e Komunës duhet t'u paraprijë proceseve duke rritur kapacitetet e saj dhe nivelin e informacionit për sa i përket këtij programi dhe mundësive që ai paraqet. Pozicioni kufitar i Komunës Dajç, profili i saj rural bujqësor si dhe kuadri rajonal në të cilin ndodhet krijojnë premisa të mira për financime të mundshme, të cilat duhen hulumtuar.

Kapitulli IV

Forma dhe Metodologjia e Zbatimit të Planit Strategjik të Zhvillimit të Komunës Dajç

4.1. Ndërhryjet Institucionale dhe Ligjore të Propozuara

Sikurse është përmendur në Kapitullin I të dokumentit, Plani Strategjik i Komunës Dajç është një plan i integruar zhvillimi për zbatimin dhe monitorimin e të cilit administrata e Komunës Dajç ka përgjegjësinë kryesore. Në kuadër të zbatimit të aktiviteteve të propozuara në Kapitullin e III është e nevojshme që të krijohen dhe të konsolidohen ato mekanizma institucionale që krijojnë hapësirën ligjore dhe teknike të nevojshme. Më konkretisht propozohet sa më poshtë:

- Ngritja e **Grupit të Zbatimit dhe Monitorimit të Planit Strategjik të Zhvillimit** të Komunës Dajç i cili do të përbëhet nga përfaqësues të administratës së Komunës, përfaqësues të Këshillit Lokal dhe përfaqësues të Grupit të Qytetarëve të angazhuar në procesin e përgatitjes së Planit. Ky grup do të ketë përgjegjësinë për koordinimin dhe monitorimin e Planit të Aktiviteteve të propozuar si dhe për garantimin e vazhdueshmërisë së zbatimit të tij. Grupi do të jetë nën lidhshirë të kryetarit të Komunës si dhe të një përfaqësuesi të Grupit të Qytetarëve.
- Përgatitja e serisë së studimeve, vlerësimeve teknike, anketimeve etj. duhet të jetë atribut i një strukture të posaçme siç është **Zyra e Koordinim-Zhvillimit** brenda administratës së Komunës. Për të mos fryrë artificialisht strukturën ekzistuese administrative të Komunës e cila ka kapacitete financiare dhe njerëzore të kufizuara, në përbërje të kësaj zyre mund të angazhohet vetëm 1 person me kohë të plotë, i cili të koordinojë punën me anëtarë të zyrave të tjera të Komunës.
- Promovimi paraprak i një Analize Institucionale e cila do të identifikojë nevojën për riorganizimin administrativ të Komunës Dajç në funksion të forcimit të përgjegjësisë dhe kapaciteteve administrative që merren me ndjekjen e angazhimeve dhe detyrave që imponon Plani Strategjik i Komunës.
- Nisja e proceseve të bashkëpunimit institucional me Komunat fqinje dhe Qarkun Shkodër për të identifikuar mundësitë e bashkëpunimit për ndërhryjet apo investimet e ndryshme për përmirësimin e shërbimeve apo infrastrukturave.
- Përmirësimi i bazës së të dhënave territoriale, financiare dhe infrastrukturore në Komunë për t'i paraprirë përgatitjes së një serie projektsh teknike apo studimesh të nevojshme fizibiliteti për zbatimin e mundshëm të Planit Strategjik të Zhvillimit.
- Rritja e kapaciteteve dhe nivelit të angazhimit të stafit të Komunës Dajç sidomos në aspektin e menaxhimit dhe monitorimit të territorit dhe infrastrukturave fizike nëpërmjet trajnimeve të vazhdueshme apo edhe përmirësimit të sistemit të raportimit dhe vlerësimit.
- Institucionalizimi i raporteve periodike të çdo zyre lidhur me ecurinë e zbatimit të Planit Strategjik drejtuar Zyrës së Koordinim-Zhvillimit dhe Grupit të Zbatimit dhe Monitorimit të Planit Strategjik të Zhvillimit.

4.2. PLANI I VEPRIMIT për Zbatimin e Planit Strategjik në Komunën Dajç 2009

Objektivat e zhvillimit	Kodi	Veprimet e propozuara	Përgjegjësit	Buxheti indikativ
A - Zhvillimi Ekonomik	A1-b1	Vlerësimi teknik i të dhënave dhe bazës hartografike të tokës bujqësore në Komunë	Zyra e Urbanistikës, ekspertë të fushës	200,000 Lekë
	A1-b2	Krijimi i një grupi përgjegjës për përmirësimin e bazës së të dhënave për tokën bujqësore në Komunë	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit	0 Lekë
	A1-b3	Hartimi i projekteve konkrete për gjenerimin e fondeve të nevojshme për krijimin dhe përmirësimin e bazës së të dhënave për tokën bujqësore	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Urbanistikës në Komunë, ekspertë të fushës	100,000 Lekë
	A1-d1	Organizimi i një anketimi të plotë në të gjithë territorin e Komunës, për të identifikuar çështjet dhe problemet lidhur me ngritjen e fermave bujqësore dhe blegtorale; cilat janë mënyrat më të mundshme për këtë	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Gjendjes Civile, ekspertë, nxënës të shkollave të mesme etj.	100,000 Lekë
	A2-a1	Ngritja e një grupi pune, me pjesëmarrjen e specialistëve në nivel lokal apo rajonal për përgatitjen e planit të zhvillimit të agroturizmit në Komunë	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, ekspertë etj.	0 Lekë
	A2-a2	Organizimi i takimeve me banorët për identifikimin e grupeve të ndryshme apo individëve që mund të angazhohen në këto aktivitete ekonomike	Ekspertë të agroturizmit, Zyra e Koordinim-Zhvillimit etj.	100,000 Lekë
	A3-a1	Asistimi dhe krijimi i një shoqate fermerësh që kultivojnë pemët dekorative në Komunën Dajç	Kryetari i Komunës, Juristi i Komunës, përfaqësues të fermerëve	20,000 Lekë
	A4-a1	Anketimi i bizneseve të vogla ekzistuese në zonë për të identifikuar nevojat e tyre si dhe mundësitë për zhvillimin e biznesit të pemëve dekorative në Komunën Dajç	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, ekspertë të agrobiznesit, nxënës të shkollave të mesme etj.	200,000 Lekë
B–Menaxhimi i Tokës	B-a1-a1	Vendosja e tabelave informuese në qendër të Komunës dhe në zyrat e administratës ku të identifikohen zonat e përdorimit urban dhe rural të tokës.	Zyra e Urbanistikës, teknikë etj.	100,000 Lekë
	B-a1-a2	Përcaktimi në terren i kufijve të zonave urbane dhe rurale të Komunës me pjesëmarrjen e banorëve si dhe të administratës lokale	Zyra e Urbanistikës, teknikë topografë etj.	300,000 Lekë
	B-a2-a1	Organizimi i takimeve me banorët e çdo fshati të Komunës, ku të paraqitet kufiri i propozuar në Planin Strategjik të Zhvillimit midis zonave urbane dhe rurale si dhe kritere të tjera	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, teknikë etj.	0 Lekë
	B-a2-b1	Organizimi i takimeve periodike me Qarkun Shkodër për mundësinë e forcimit të kontrollit mbi përdorimin e tokës në Komunën Dajç	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra Juridike e Komunës etj.	0 Lekë
	B-b1-a1	Krijimi i një plani pune dhe të përgjegjëseve të aktorëve përgjegjës brenda administratës së Komunës për informimin e publikut për parcelizimin dhe zhvillimin e territoreve urbane	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Urbanistikës, Kryetari i Komunës etj.	0 Lekë
	B-b1-a2	Organizimi i takimeve informuese me banorët e fshatrave të Komunës për kriteret e përcaktuara në Planin Strategjik të Zhvillimit si dhe për përgatitjen e Planeve të Përgjithshëm Rregullues	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Urbanistikës etj.	50,000 Lekë
	B-b1-a3	Përgatitja e materialeve grafike informuese për zonat urbane të propozuara në Strategji (postera, harta etj.) dhe reklamimi i tyre në qendrën e Komunës, në rrugët kryesore etj.	Zyra e Urbanistikës	100,000 Lekë

Objektivat e zhvillimit	Kodi	Veprimet e propozuara	Përgjegjësit	Buxheti indikativ
B–Menaxhimi i Tokës	B-b2-a1	Konsolidimi i Zyrës së Urbanistikës në Komunë nëpërmjet përmirësimit të ambienteve të punës, bazës së të dhënave hartografike dhe logjistikës teknike të nevojshme	Kryetari i Komunës, Zyra e Urbanistikës, ekspertë teknikë etj.	100,000 Lekë
C-Infrastrukturat dhe Shërbimet	C1-b1	Piketimi në terren i akseve dhe i kontureve të propozuara të rrugëve kryesore të Komunës	Zyra e Urbanistikës, ekspertë topografë etj.	500,000 Lekë
	C1-b2	Vendosja e tabelave informuese në hyrje dhe përgjatë rrugëve kryesore për të informuar banorët lidhur me konturet e propozuara të rrugëve	Zyra e Urbanistikës, ekspertë teknikë	100,000 Lekë
	C2-a1	Vlerësimi në terren i gjendjes ekzistuese të rrjetit të ujësjellësve në Komunë dhe përgatitja e dokumenteve përkatës	Zyra e Urbanistikës, ekspertë teknikë	300,000 Lekë
	C2-c1	Diskutimi i çështjes së pronësisë së rrjeteve ekzistuese të ujësjellësve në takimet me Qarkun Shkodër	Kryetari i Komunës, Zyra e Urbanistikës	0 Lekë
	C2-e1	Organizimi i takimeve me REC në Shkodër për të mundësuar organizimin e seminareve me banorët e Komunës lidhur me ngritjen e gropave septike teknologjike jondotëse	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Kryetari i Komunës etj.	0 Lekë
	C3-1-a1	Kryerja e një vlerësimi teknik të plotë lidhur me kushtet ekzistuese në shkollat dhe kopshtet e Komunës Dajç	Zyra e Urbanistikës, ekspertë teknikë, përfaqësues të shkollave etj.	50,000 Lekë
	C3-3-a1	Organizimi dhe moderimi i takimeve midis grupeve mësimore dhe prindërve për mundësitë e rritjes së cilësisë së mësimdhënies në shkollat e Komunës	Zyra e Shërbimeve, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, ekspertë, mësues etj.	50,000 Lekë
	C4-a1	Përgatitja e një anketimi në shkallë Komune ku të evidentohen mënyrat e trajtimit të mbetjeve urbane në zonë, sasi të e prodhuara si dhe perceptimi i banorëve lidhur me to	Ekspertë të posaçëm, Zyra e Urbanistikës etj.	50,000 Lekë
	C4-c1	Përgatitja e termave të referencës për kontraktimin e shërbimit të grumbullimit dhe depozitimit të mbetjeve për periudhën paraprake deri në vitin 2011	Ekspertë të posaçëm, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Kryetari i Komunës etj.	50,000 Lekë
	C4-c2	Hapja dhe finalizimi i procesit të tenderimit të shërbimit	Kryetari i Komunës, Zyra e Financës, Zyra e Shërbimeve etj.	0 Lekë
	C5-a1	Përcaktimi dhe qartësimi i kontureve të korridorit të Bunës të propozuara në Strategji, të cilat do të jenë subjekt i mbrojtjes dhe përmirësimit mjedisor nga ana e Komunës	Zyra e Urbanistikës, ekspertë topografë etj.	100,000 Lekë
D-Qeverisja e Mirë	D1-a1	Përgatitja e Raportit Vjetor të Komunës Dajç dhe konsolidimi i këtij procesi vjetor në strukturën administrative të Komunës	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Financës, Zyra e Shërbimeve etj.	50,000 Lekë
	D1-a2	Organizimi i takimeve gjashtëmujore me pjesëmarrjen e përfaqësuesve të komunitetit lokal ku diskutohen çështje dhe probleme të Komunës	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit etj.	0 Lekë
	D2-b1	Organizimi i trajnimeve për rritjen e kapaciteteve të stafit të administratës së Komunës për proceset e buxhetimit me pjesëmarrje	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Financës, ekspertë etj.	100,000 Lekë
	D2-b2	Organizimi i takimeve me Qarkun Shkodër në mbështetje të procesit të buxhetimit me pjesëmarrjen e qytetarëve në Komunën Dajç	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Financës etj.	0 Lekë
F-Burimet financiare	F1-a1	Përgatitja e një Plani Pune dhe metodologjie për përmirësimin e bazës së të dhënave financiare të Komunës Dajç	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Financës	0 Lekë
		Analiza dhe vlerësimi i punës njëvjeçare për zbatimin e Planit Strategjik të Komunës dhe përcaktimi i ndryshimeve të nevojshme.	Kryetari i Komunës, administrata e Komunës Dajç etj.	0 Lekë

4.3. PLANI I VEPRIMIT për Zbatimin e Planit Strategjik në Komunën Dajç 2010

Objektivat e zhvillimit	Kodi	Veprimet e propozuara	Përgjegjësit	Buxheti indikator
A - Zhvillimi Ekonomik	A1-a1	Përgatitja e një studimi për vlerësimin e kapaciteteve prodhuese të Komunës për produktet bujqësore dhe blegtorale	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, ekspertë të bujqësisë dhe blegtorisë etj.	200,000 Lekë
	A1-b3	Hartimi i projekteve konkrete për gjenerimin e fondeve të nevojshme për krijimin dhe përmirësimin e bazës së të dhënave për tokën bujqësore	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Urbanistikës në Komunë, ekspertë të fushës	100,000 Lekë
	A1-c1	Hartimi i një vlerësimi teknik të gjendjes ekzistuese të rrjetit të kanaleve ujitëse dhe kulluese në territorin e Komunës si dhe përcaktimi i ndërhyrjeve të nevojshme përmirësuese	Zyra e Urbanistikës, ekspertë teknikë të posaçëm etj.	200,000 Lekë
	A1-c3	Organizimi i takimeve periodike me Bordin e Kullimit lidhur me mundësinë e ndërhyrjes në rrjetin e kanaleve kulluese dhe ujitëse në zonë	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Urbanistikës etj.	0 Lekë
	A1-d2	Përgatitja e një studimi/plan biznesi mbi mundësinë e krijimit të fermave bujqësore dhe blegtorale në Komunën Dajç	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, ekspertë të bujqësisë, Zyra e Urbanistikës	100,000 Lekë
	A2-a3	Përgatitja e një anketimi në të gjithë Komunën që trajton mundësitë e zhvillimit të sektorit të agroturizmit në këtë territor	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, nxënës të shkollave të mesme, ekspertë etj.	300,000 Lekë
	A2-a4	Finalizimi dhe publikimi i planit të aktiviteteve për zhvillimin e sektorit të agroturizmit në Komunën Dajç (duke përfshirë në të edhe profilin agroturistik të Komunës)	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Urbanistikës, ekspertë etj.	100,000 Lekë
	A2-b1	Krijimi i një baze të dhënash dhe termash të mundësive të financimit në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar për zhvillimin e sektorit të agroturizmit	Zyra e Financës, Zyra e Urbanistikës, ekspertë etj.	100,000 Lekë
	A3-a2	Përgatitja e një studimi teknik të detajuar që identifikon nevojat dhe mundësitë për zhvillim të luleve dhe pemëve dekorative në zonën e Komunës Dajç	Ekspertë të bujqësisë, Zyra e Financës etj.	200,000 Lekë
	A3-a4	Përgatitja, në bashkëpunim me shoqatën e re të fermerëve që kultivojnë pemët dekorative, e projekt-propozimeve për rritjen e financimeve në këtë sektor	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Shoqata e Fermerëve të Zonës, ekspertë etj.	100,000 Lekë
	A4-a2	Përgatitja e një vlerësimi të shpejtë lidhur me gjendjen dhe mundësitë për zhvillim të biznesit të vogël në Komunë	Zyra e Financës, Zyra e Shërbimeve, ekspertë të biznesit	200,000 Lekë
B–Menaxhimi i Tokës	B-a1-a3	Ngritja dhe konsolidimi i bazës së të dhënave hartografike për çdo fshat të Komunës, ku të identifikohen kufijtë, objektet ekzistuese dhe llojet e zhvillimeve të lejuara brenda territoreve	Zyra e Urbanistikës, ekspertë topografë etj.	100,000 Lekë
	B-a2-b1	Organizimi i takimeve periodike me Qarkun Shkodër për mundësinë e forcimit të kontrollit mbi përdorimin e tokës në Komunën Dajç	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra Juridike e Komunës etj.	0 Lekë
	B-a2-b2	Identifikimi i një plani të përbashkët pune me Qarkun Shkodër për sa i përket mbështetjes dhe koordinimit të kontrollit mbi përdorimet e tokës urbane dhe rurale në Komunë	Kryetari i Komunës, Zyra e Urbanistikës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit etj.	0 Lekë
	B-a2-c1	Vlerësimi dhe identifikimi i nevojave për infrastrukturë fizike dhe sociale në zonën e përcaktuar të rritjes urbane të Komunës	Zyra e Urbanistikës, ekspertë të Urbanistikës dhe infrastrukturave etj.	100,000 Lekë

Objektivat e zhvillimit	Kodi	Veprimet e propozuara	Përgjegjësit	Buxheti indikativ
B–Menaxhimi i Tokës	B-a2-c2	Përgatitja e projekteve të ndryshme për financim lidhur me përmirësimin e infrastrukturës fizike dhe asaj sociale në zonën e rritjes urbane	Zyra e Urbanistikës, Zyra e Financës, ekspertë etj.	100,000 Lekë
	B-a3-a1	Përgatitja e një studimi teknik të detajuar i cili identifikon zonat e dëmtuara apo të rrezikuara në territorin e Komunës Dajç si dhe masat e nevojshme fizike për përmirësimin e gjendjes së tyre	Zyra e Urbanistikës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, ekspertë të mjedisit, inxhinierë etj.	200,000 Lekë
	B-a3-a2	Organizimi i disa takimeve me banorët pranë zonave të rrezikuara dhe të dëmtuara lidhur me gjetjen e mundësive të ndërhyrjeve si dhe financimeve të nevojshme për përmirësimin e gjendjes	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Urbanistikës, ekspertë të mjedisit etj.	50,000 Lekë
	B-a3-a3	Identifikimi në terren i kufijve të zonave të dëmtuara dhe në nevojë për rehabilitim si dhe vendosja e tabelave informuese për banorët	Zyra e Urbanistikës, ekspertë të mjedisit etj.	100,000 Lekë
	B-b1-a2	Organizimi i takimeve informuese me banorët e fshatrave të Komunës për kriteret e përcaktuara në Planin Strategjik të Zhvillimit si dhe për përgatitjen e Planeve të Përgjithshëm Rregullues	Zyra e Urbanistikës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Kryetari etj.	50,000 Lekë
	B-b1-a3	Përgatitja e materialeve grafike (postera, tabela, etj), për zonat urbane të propozuara në Strategji si dhe reklamimi i tyre në qendrën e Komunës, në rrugët kryesore etj.	Zyra e Urbanistikës	100,000 Lekë
	B-b2-a1	Konsolidimi i zyrës së Urbanistikës në Komunë nëpërmjet përmirësimit të ambienteve të punës, bazës së të dhënave hartografike dhe logjistikës teknike të nevojshme	Kryetari i Komunës, Zyra e Urbanistikës, ekspertë teknikë etj.	100,000 Lekë
	B-b2-a2	Organizimi dhe financimi i trajnimeve për rritjen e kapaciteteve profesionale të zyrës së Urbanistikës në Komunë lidhur me përpunimin e të dhënave territoriale si dhe dhënien e lejeve të ndërtimit	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Urbanistikës, ekspertë të urbanistikës	200,000 Lekë
	B-b2-a3	Identifikimi i një plani kontrollësh periodike në zonat me prioritet të zhvillimit dhe dendësisit urban në Komunë	Kryetari i Komunës, Zyra e Urbanistikës	0 Lekë
	B-b3-a1	Përgatitja e një plani pune (fazat e nevojshme) për hartimin e Planeve Rregulluese Urbanistike të fshatrave sipas zonave dhe kufijve të përcaktuar në materialet hartografike të Planin Strategjik të Zhvillimit	Kryetari i Komunës, Zyra e Urbanistikës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit etj.	0 Lekë
	B-b3-a2	Përgatitja e bazës së të dhënave të nevojshme për hartimin e Planeve të Përgjithshëm Rregullues të fshatrave të Komunës	Zyra e Urbanistikës, ekspertë të Urbanistikës etj.	100,000 Lekë
C-Infrastrukturat dhe Shërbimet	C1-a1	Përgatitja e termave të referencës, (Detyrave të Projektimit) për transformimin fizik të rrugëve të Komunës Dajç sipas propozimeve të Planit	Zyra e Urbanistikës, ekspertë të urbanistikës	300,000 Lekë
	C1-b1	Piketimi në terren i akseve dhe i kontureve të propozuara të rrugëve kryesore të Komunës	Zyra e Urbanistikës, ekspertë topografë etj.	500,000 Lekë
	C1-b2	Vendosja e tabelave informuese në hyrje dhe përgjatë rrugëve kryesore për të informuar banorët lidhur me konturet e propozuara të rrugëve	Zyra e Urbanistikës, ekspertë teknikë	100,000 Lekë
	C2-a2	Përgatitja e inventarit të plotë teknik të rrjetit ekzistues të ujësjellësve në fshatrat e Komunës që e kanë këtë shërbim	Zyra e Urbanistikës, ekspertë teknikë	200,000 Lekë
	C2-a3	Përgatitja (gjetja-azhurmimi) i hartave ekzistuese të rrjetit të ujësjellësit për 4 fshatrat: Pentar, Samrish i ri, Suka Dajç dhe Dajç i Ri	Zyra e Urbanistikës, ekspertë teknikë	300,000 Lekë
	C2-c1	Diskutimi i çështjes së pronësisë së rrjeteve ekzistuese të ujësjellësve në takimet me Qarkun Shkodër	Kryetari i Komunës, Zyra e Shërbimeve, Zyra e Financës etj.	0 Lekë
	C2-d1	Përgatitja e një studimi për mundësinë e ngritjes së një pike për trajtimin e ujërave të zeza në territorin e Komunës	Zyra e Urbanistikës, ekspertë të mjedisit etj.	300,000 Lekë
	C2-d2	Përgatitja e Detyrave të Projektimit për projektet e rrjeteve të kanalizimeve të ujërave të zeza për fshatrat e Komunës	Zyra e Urbanistikës, ekspertë, inxhinierë etj.	200,000 Lekë

Objektivat e zhvillimit	Kodi	Veprimet e propozuara	Përgjegjësit	Buxheti indikativ
C-Infrastrukturat dhe Shërbimet	C2-e1	Organizimi i takimeve me REC në Shkodër për të mundësuar organizimin e seminareve me banorët e Komunës lidhur me ngritjen e gropave septike teknologjike jondotëse	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Kryetari i Komunës etj.	0 Lekë
	C2-e2	Përgatitja e një studimi specifik lidhur me mundësinë e ngritjes së gropave septike teknologjike të përbashkëta për blloqet e ndryshme urbane brenda fshatrave	Ekspertë të mjedisit, inxhinierë, Zyra e Urbanistikës etj.	100,000 Lekë
	C3-1-a2	Hartimi i një raporti të plotë teknik ku të identifikohen të gjitha objektet apo mjediset mësimore për ndërhyrje fizike përmirësuese	Zyra e Urbanistikës, ekspertë, inxhinierë etj.	100,000 Lekë
	C3-2-a1	Hartimi i projekt-propozimeve drejtuar institucioneve të ndryshme financiare për rehabilitimin e objekteve mësimore	Zyra e Urbanistikës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, ekspertë etj.	100,000 Lekë
	C3-2-b1	Organizimi i takimeve me grupe të ndryshme prindërisht apo me shoqatat që veprojnë në Komunë për identifikimin e mundësive alternative të investimit në kopshte dhe shkolla	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, mësues, drejtorë shkollash, prindër etj.	0 Lekë
	C3-3-a1	Organizimi dhe moderimi i takimeve midis grupeve mësimore dhe prindërve për mundësitë e rritjes së cilësisë së mësimdhënies	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Shërbimeve, ekspertë, mësues etj.	50,000 Lekë
	C3-3-a2	Përgatitja e një plani pune në bashkëpunim me grupet mësimdhënëse në të gjitha shkollat për rritjen e cilësisë së mësimdhënies	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Kryetari i Komunës, mësues, drejtorë shkollash etj.	0 Lekë
	C4-a2	Përgatitja e një studimi fizibiliteti lidhur me ngritjen dhe funksionimin e shërbimit të grumbullimit dhe depozitimit të mbeturinave në Komunën Dajç	Ekspertë të mjedisit, inxhinierë, Zyra e Koordinim-Zhvillimit etj.	200,000 Lekë
	C4-b1	Përgatitja e vlerësimit të ndikimit në mjedis të zonës së depozitimit të mbeturinave në Malin e Gjymtit	Ekspertë të mjedisit, inxhinierë, Zyra e Koordinim-Zhvillimit etj.	200,000 Lekë
	C5-a2	Përgatitja e një projekti teknik të detajuar për përmirësimin e brigjeve të lumit Buna si dhe gjelbërimin e tyre duke identifikuar fazat e ndërhyrjes si dhe kostot përkatëse	Zyra e Urbanistikës, ekspertë të mjedisit, inxhinierë etj.	100,000 Lekë
	C5-b1	Organizimi i takimeve me banorët, shoqatat lokale komunitare si dhe sipërmarrësit e zonës për mundësinë e gjelbërimit dhe mirëmbajtjes së korridoreve rrugore	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Kryetari i Komunës, ekspertë të mjedisit etj.	50,000 Lekë
D-Qeverisja e Mirë	D1-a1	Përgatitja e Raportit Vjetor të Komunës Dajç dhe konsolidimi i këtij procesi vjetor në strukturën administrative të Komunës	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Financës, Zyra e Shërbimeve etj.	50,000 Lekë
	D1-a2	Organizimi i takimeve gjashtëmujore me pjesëmarrjen e përfaqësuesve të komunitetit lokal ku diskutohen çështje dhe probleme të Komunës	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit etj.	0 Lekë
	D1-a3	Përgatitja dhe mirëmbajtja e standave informative në çdo fshat të Komunës Dajç	Zyra e Urbanistikës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, inxhinierë etj.	100,000 Lekë
	D2-b3	Përgatitja dhe miratimi në Këshillin Vendor të Komunës Dajç të programit vjetor (planit të punës) për buxhetimin me pjesëmarrje	Kryetari i Komunës, Zyra e Financës etj.	0 Lekë
F-Burimet Financiare	F1-a2	Verifikimi i numrit të plotë të objekteve dhe sipërfaqeve të tokës në territorin e Komunës për efekt të përcaktimit të saktë të bazës së taksës së pronësisë	Zyra e Urbanistikës, inxhinierë topografë etj.	200,000 Lekë
	F2-a1	Hartimi i një studimi social-ekonomik në të gjithë territorin e Komunës ku të evidentohen mundësitë financiare të banorëve (Komunës) në raport me politikat fiskale të Komunës (taksat e pasurisë si dhe tarifat e tjera lokale)	Zyra e Financës, ekspertë të posaçëm, Zyra e Koordinim-Zhvillimit etj.	100,000 Lekë
	F2-a2	Organizimi i takimeve me banorët e fshatrave të ndryshëm ku të paraqiten përfundimet e studimit social-ekonomik si dhe të merren komentet dhe opinionet e tyre lidhur me taksën e pasurisë	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit etj.	0 Lekë

Objektivat e zhvillimit	Kodi	Veprimet e propozuara	Përgjegjësit	Buxheti indikativ
F-Burimet Financiare	F2-b1	Hartimi i një studimi vlerësues ku të përcaktohen vlerat e pasurive publike që disponon Komuna Dajç të cilat mund të vendosen si garanci për hua afatgjata	Zyra e Financës, ekspertë etj.	100,000 Lekë
		Analiza dhe vlerësimi i punës njëvjeçare për zbatimin e Planit Strategjik të Zhvillimit të Komunës dhe përcaktimi i ndryshimeve të nevojshme	Kryetari i Komunës, administrata e Komunës Dajç etj.	0 Lekë

4.4. PLANI I VEPRIMIT për Zbatimin e Planit Strategjik në Komunën Dajç 2011

Objektivat e zhvillimit	Kodi	Veprimet e propozuara	Përgjegjësit	Buxheti indikativ
A - Zhvillimi Ekonomik	A1-a2	Përgatitja e materialeve promovuese të Komunës Dajç lidhur me kapacitetet prodhuese të saj si dhe publikimi i tyre	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, teknikë të publikimit etj.	100,000 Lekë
	A1-c2	Përgatitja e projekteve konkrete teknike për rehabilitimin dhe përmirësimin e rrjetit të kullimit dhe drenazhimit të tokës bujqësore në Komunë	Zyra e Urbanistikës, Zyra e Financës, ekspertë, teknikë etj.	300,000 Lekë
	A1-c3	Organizimi i takimeve periodike me Bordin e Kullimit lidhur me mundësinë e ndërhyrjes në rrjetin e kanaleve kulluese në zonë	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Urbanistikës etj.	0 Lekë
	A1-d3	Organizimi i një forumi periodik të hapur me bujqit dhe blegtorët në Komunë, për të marrë opinionet e tyre për mundësinë/problemet e krijimit të fermave bujqësore	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Kryetari i Komunës, ekspertë të bujqësisë	50,000 Lekë
	A3-a3	Organizimi i panairëve periodike (ekspozita) ku të reklamohen produktet bujqësore dhe blegtorale të fermerëve të zonës	Shoqata e Fermerëve, Zyra e Koordinim-Zhvillimit etj.	200,000 Lekë
	A3-a4	Përgatitja, në bashkëpunim me shoqatën e re të fermerëve që kultivojnë pemët dekorative, e projekteve për rritjen e financimeve për këtë sektor	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Shoqata e Fermerëve të Zonës, ekspertë etj.	100,000 Lekë
	A4-a3	Përcaktimi i një liste ndërhyrjesh në infrastrukturë dhe shërbime bazuar në mbështetjen ndaj biznesit të vogël në Komunë	Zyra e Shërbimeve, Zyra e Financës, Zyra e Urbanistikës, përfaqësues të biznesit të vogël në Komunë etj.	100,000 Lekë
B–Menaxhimi i Tokës	B-a1-a3	Ngritja dhe konsolidimi i bazës së të dhënave hartografike për çdo fshat të Komunës, ku të identifikohen kufijtë, objektet ekzistuese dhe llojet e zhvillimeve të lejuara brenda territoreve	Zyra e Urbanistikës, ekspertë topografë etj.	100,000 Lekë
	B-a2-c2	Përgatitja e projekteve të ndryshme për financim lidhur me përmirësimin e infrastrukturës fizike dhe asaj sociale në këtë zonë	Zyra Urbanistikës, Zyra e Financës, ekspertë etj.	100,000 Lekë
	B-a3-a2	Organizimi i disa takimeve me banorët pranë zonave të rrezikuara dhe të dëmtuara lidhur me gjetjen e mundësive të ndërhyrjeve si dhe financimeve të nevojshme për përmirësimin e gjendjes	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Urbanistikës, ekspertë të mjedisit etj.	50,000 Lekë
	B-b3-a3	Përgatitja e Detyrave të Projektimit për Planet Rregulluese të fshatrave sipas përcaktimeve territoriale të Planit Strategjik të Zhvillimit	Zyra e Urbanistikës, ekspertë etj.	100,000 Lekë
	B-b3-a4	Analiza dhe identifikimi i mënyrave të investimit për hartimin e Planit të Përgjithshëm Rregullues të fshatrave (plan pune)	Kryetari i Komunës, Zyra e Urbanistikës, Zyra e Financës etj.	0 Lekë

Objektivat e zhvillimit	Kodi	Veprimet e propozuara	Përgjegjësit	Buxheti indikativ
C-Infrastrukturat dhe Shërbimet	C1-a2	Përgatitja e një projekt-propozimi për donatorë të ndryshëm, për financimin e procesit të përgatitjes së projekteve teknike të rrugëve të Komunës	Zyra e Urbanistikës, Zyra e Shërbimeve, ekspertë etj.	0 Lekë
	C1-b1	Piketimi në terren i akseve dhe i kontureve të propozuara të rrugëve kryesore të Komunës	Zyra e Urbanistikës, ekspertë topografë etj.	200,000 Lekë
	C2-b1	Përgatitja e Detyrave të Projektimit për përgatitjen e projekteve të Ujësjellësve për çdo fshat të Komunës Dajç	Zyra e Urbanistikës, ekspertë, inxhinierë etj.	300,000 Lekë
	C2-b2	Përgatitja e një projekt-propozimi për donatorë të mundshëm për financimin e përgatitjes së Projekteve të Ujësjellësve për Komunën Dajç	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Financës, Zyra e Urbanistikës, etj.	0 Lekë
	C2-b3	Organizimi i disa takimeve me Qarkun Shkodër si dhe me donatorë të mundshëm në Rajonin e Shkodrës lidhur me mundësinë e financimit të projektimit të rrjeteve të Ujësjellës-Kanalizimeve për fshatrat e Komunës Dajç	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, inxhinierë etj.	0 Lekë
	C2-d2	Përgatitja e Detyrave të Projektimit për projektet e rrjeteve të kanalizimeve të ujërave të zeza për fshatrat e Komunës	Zyra e Urbanistikës, ekspertë, inxhinierë etj.	200,000 Lekë
	C2-e3	Përgatitja e projekt-propozimeve për donatorë për financimin e gropave septike teknologjike të përbashkëta për blloqe banimi në Komunë	Zyra e Urbanistikës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, inxhinierë etj.	100,000 Lekë
	C3-2-a1	Hartimi i projekt-propozimeve drejtuar institucioneve të ndryshme financiare për rehabilitimin e objekteve mësimore	Zyra e Urbanistikës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, ekspertë etj.	100,000 Lekë
	C3-2-b1	Organizimi i takimeve me grupe të ndryshme prindërisht apo me shoqatat që veprojnë në Komunë për identifikimin e mundësive alternative të investimit në kopshte dhe shkolla	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, mësues, drejtorë shkollash, prindër etj.	0 Lekë
	C4-b2	Vlerësimi i kostove dhe tarifës së nevojshme për mbulimin financiar të shërbimit të grumbullimit dhe depozitimit sipas skenarit të funksionimit të Landfillit Rajonal të Bushatit	Zyra e Financës, Zyra e Shërbimeve, ekspertë të mjedisit, inxhinierë etj.	100,000 Lekë
	C5-a2	Përgatitja e një projekti teknik ndërhyrjeje për përmirësimin e brigjeve të lumit Buna si dhe gjelbërimin e tyre duke identifikuar fazat e ndërhyrjes si dhe kostot përkatëse	Zyra e Urbanistikës, ekspertë të mjedisit, inxhinierë etj.	100,000 Lekë
	C5-b1	Organizimi i takimeve me banorët, shoqatat lokale komunitare si dhe sipërmarrësit e zonës për mundësinë e gjelbërimit dhe mirëmbajtjes së korridoreve rrugore	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Kryetari i Komunës, ekspertë të mjedisit etj.	50,000 Lekë
	C5-b2	Përgatitja e një projekt-propozimi të mundshëm për donatorë për financimin e gjelbërimit të korridoreve rrugore	Zyra e Urbanistikës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Financës etj.	0 Lekë
D-Qeverisja e Mirë	D1-a1	Përgatitja e Raportit Vjetor të Komunës Dajç dhe konsolidimi i këtij procesi vjetor në strukturën administrative të Komunës	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Financës, Zyra e Shërbimeve etj.	50,000 Lekë
	D1-a2	Organizimi i takimeve gjashtëmujore me pjesëmarrjen e përfaqësuesve të komunitetit lokal ku diskutohen çështje dhe probleme të Komunës	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit etj.	0 Lekë
	D1-a3	Përgatitja dhe mirëmbajtja e stendave informative në çdo fshat të Komunës Dajç	Zyra e Urbanistikës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, inxhinierë etj.	100,000 Lekë
	D2-b3	Përgatitja dhe miratimi në Këshillin Vendor të Komunës Dajç i programit vjetor (planit të punës) për buxhetimin me pjesëmarrje	Kryetari i Komunës, Zyra e Financës etj.	0 Lekë
F-Burimet Financiare	F1-a3	Krijimi i një baze sistemi informacioni financiar të përditësueshëm ku Komuna evidenton llojet e taksave lokale dhe tarifave, ecurinë e tyre gjatë viteve si dhe prognozat për të ardhmen	Zyra e Financës, Zyra e Urbanistikës, ekspertë etj.	200,000 Lekë
	F2-a3	Promovimi i proceseve të buxhetimit të projekteve të përbashkëta ku zonat që paguajnë taksat e pronësisë do të përfitojnë	Kryetari i Komunës, Zyra e Financës etj.	0 Lekë

Objektivat e zhvillimit	Kodi	Veprimet e propozuara	Përgjegjësit	Buxheti indikativ
F-Burimet Financiare	F2-b2	Financimi dhe organizimi i trajnimeve për rritjen e kapaciteteve të stafit lokal të Komunës për përgatitjen e Projekteve Teknike konkrete për aplikim në Fondin Shqiptar të Zhvillimit apo në investitorë dhe donatorë të ndryshëm	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Financës, ekspertë teknikë	200,000 Lekë
	F2-b3	Përgatitja e propozimeve të Projekteve Teknike për ndërhyrjet në infrastrukturë dhe shërbime	Zyra e Urbanistikës, ekspertë etj.	100,000 Lekë
		Analiza dhe vlerësimi i punës njëvjeçare për zbatimin e Planit Strategjik të Zhvillimit të Komunës dhe përcaktimi i ndryshimeve të nevojshme	Kryetari i Komunës, administrata e Komunës Dajç etj.	0 Lekë

4.5. PLANI I VEPRIMIT për Zbatimin e Planit Strategjik në Komunën Dajç 2012

Objektivat e zhvillimit	Kodi	Veprimet e propozuara	Përgjegjësit	Buxheti indikativ
A - Zhvillimi Ekonomik	A1-c3	Organizimi i takimeve periodike me Bordin e Kullimit lidhur me mundësinë e ndërhyrjes në rrjetin e kanaleve kulluese në zonë	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Urbanistikës etj.	0 Lekë
	A1-d3	Organizimi i një forumi periodik të hapur me bujqit dhe blegtorët në Komunë, për të marrë opinionet e tyre për mundësinë/problemet e krijimit të fermave	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Kryetari i Komunës, ekspertë të bujqësisë	50,000 Lekë
	A2-b2	Përgatitja e një pakete projekt-propozimesh drejtuar donatorëve të ndryshëm për zhvillimin e agroturizmit në Komunën Dajç	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, ekspertë të turizmit etj.	100,000 Lekë
	A3-a3	Organizimi i panairëve periodike (ekspozita) ku të reklamohen këto produkte të fermerëve të zonës	Shoqata e fermerëve, Zyra e Koordinim-Zhvillimit etj.	200,000 Lekë
B–Menaxhimi i Tokës	B-a1-a3	Ngritja dhe konsolidimi i bazës së të dhënave hartografike për çdo fshat të Komunës, ku të identifikohen kufijtë, objektet ekzistuese dhe llojet e zhvillimeve të lejuara brenda territoreve	Zyra e Urbanistikës, ekspertë topografë etj.	100,000 Lekë
C-Infrastrukturat dhe Shërbimet	C2-b2	Përgatitja e një projekt-propozimi për donatorë të mundshëm për financimin e përgatitjes së Projekteve të Ujësjellësve për Komunën Dajç	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Financës, Zyra e Urbanistikës etj.	0 Lekë
	C2-b3	Organizimi i disa takimeve me Qarkun Shkodër si dhe me donatorë të mundshëm në Rajonin e Shkodrës lidhur me mundësinë e financimit të projektimit të rrjeteve të ujësjellës-kanalizimeve për fshatrat e Komunës Dajç	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, inxhinierë etj.	0 Lekë
	C2-e3	Përgatitja e projekt-propozimeve për donatorë për financimin e gropave septike teknologjike të përbashkëta për blloqe banimi në Komunë	Zyra e Urbanistikës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, inxhinierë etj.	100,000 Lekë
	C4-d1	Përgatitja e një Plani të Menaxhimit të Mbeturave për të gjithë Komunën Dajç duke u bazuar në Planin Kombëtar dhe Planin Rajonal të Menaxhimit të Mbetjeve për zonën e Shkodrës	Ekspertë të mjedisit, Zyra e Urbanistikës etj.	300,000 Lekë
	C5-b2	Përgatitja e një projekt-propozimi të mundshëm për donatorë për financimin e gjelbërimit të korridoreve rrugore	Zyra e Urbanistikës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Financës etj.	0 Lekë
D-Qeverisja e Mirë	D1-a1	Përgatitja e Raportit Vjetor të Komunës Dajç dhe konsolidimi i këtij procesi vjetor në strukturën administrative të Komunës	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Financës, Zyra e Shërbimeve etj.	50,000 Lekë

Objektivat e zhvillimit	Kodi	Veprimet e propozuara	Përgjegjësit	Buxheti indikativ
D-Qeverisja e Mirë	D1-a2	Organizimi i takimeve gjashtëmujore me pjesëmarrjen e përfaqësuesve të komunitetit lokal ku diskutohen çështje dhe probleme të Komunës	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit etj.	0 Lekë
	D1-a3	Përgatitja dhe mirëmbajtja e stendave informuese në çdo fshat të Komunës Dajç	Zyra e Urbanistikës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, inxhinierë etj.	100,000 Lekë
	D2-b3	Përgatitja dhe miratimi në Këshillin Vendor të Komunës Dajç të programit vjetor (planit të punës) për buxhetimin me pjesëmarrje	Kryetari i Komunës, Zyra e Financës etj.	0 Lekë
F-Burimet Financiare	F2-a3	Promovimi i proceseve të buxhetimit të projekteve në zonat urbane të cilat paguajnë taksën e pronësisë	Zyra e Financës, Kryetari i Komunës, ekspertë etj.	0 Lekë
	F2-b3	Përgatitja e propozimeve të Projekteve Teknike për ndërhyrjet në infrastrukturë dhe shërbime	Zyra e Urbanistikës, ekspertë etj.	100,000 Lekë
		Analiza dhe vlerësimi i punës njëvjeçare për zbatimin e Planit Strategjik të Zhvillimit të Komunës dhe përcaktimi i ndryshimeve të nevojshme	Kryetari i Komunës, administrata e Komunës Dajç etj.	0 Lekë

4.6. PLANI I VEPRIMIT për Zbatimin e Planit Strategjik në Komunën Dajç 2013

Objektivat e zhvillimit	Kodi	Veprimet e propozuara	Përgjegjësit	Buxheti indikativ
A - Zhvillimi Ekonomik	A1-d3	Organizimi i një forumi periodik të hapur me bujqit dhe blegtorët në Komunë, për të marrë opinionet e tyre për mundësinë/problemet e krijimit të fermave	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Kryetari i Komunës, ekspertë të bujqësisë	50,000 Lekë
	A3-a3	Organizimi i panairëve periodike (ekspozita) ku të reklamohen produktet e fermerëve të zonës	Shoqata e Fermerëve, Zyra e Koordinim-Zhvillimit etj.	200,000 Lekë
B–Menaxhimi i Tokës		Vlerësimi i aktiviteteve të kryera për menaxhimin e tokës gjatë periudhës 2009-2013 dhe identifikimi i masave apo ndryshimeve të nevojshme	Kryetari i Komunës, Zyra e Urbanistikës, administrata e Komunës Dajç etj.	0 Lekë
C-Infrastrukturat dhe Shërbimet	C2-b3	Organizimi i disa takimeve me Qarkun Shkodër si dhe me donatorë të mundshëm në Rajonin e Shkodrës lidhur me mundësinë e financimit të projektimit të rrjetëve të ujësjellës-kanalizimeve për fshatrat e Komunës Dajç	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, inxhinierë etj.	0 Lekë
		Vlerësimi i aktiviteteve të kryera për infrastrukturën dhe shërbimet sipas Planit Strategjik të Zhvillimit gjatë periudhës 2009-2013 dhe identifikimi i masave apo ndryshimeve të nevojshme	Kryetari i Komunës, administrata e Komunës Dajç etj.	0 Lekë
D-Qeverisja e Mirë	D1-a1	Përgatitja e Raportit Vjetor të Komunës Dajç dhe konsolidimi i këtij procesi vjetor në strukturën administrative të Komunës	Zyra e Koordinim-Zhvillimit, Zyra e Financës, Zyra e Shërbimeve etj.	50,000 Lekë
	D1-a2	Organizimi i takimeve gjashtëmujore me pjesëmarrjen e përfaqësuesve të komunitetit lokal ku diskutohen çështje dhe probleme të Komunës	Kryetari i Komunës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit etj.	0 Lekë
	D1-a3	Përgatitja dhe mirëmbajtja e stendave informuese në çdo fshat të Komunës Dajç	Zyra e Urbanistikës, Zyra e Koordinim-Zhvillimit, inxhinierë etj.	100,000 Lekë
	D2-b3	Përgatitja dhe miratimi në Këshillin Vendor të Komunës Dajç i programit vjetor (planit të punës) për buxhetimin me pjesëmarrje	Kryetari i Komunës, Zyra e Financës etj.	0 Lekë

Objektivat e zhvillimit	Kodi	Veprimet e propozuara	Përgjegjësit	Buxheti indikativ
F-Burimet Financiare	F2-a3	Promovimi i proceseve të buxhetimit të projekteve në zonat urbane të cilat paguajnë taksën e pronësisë	Zyra e Financës, Kryetari i Komunës, ekspertë etj.	0 Lekë
	F2-b3	Përgatitja e propozimeve të Projekteve Teknike për ndërhyrjet në infrastrukturë dhe shërbime	Zyra e Urbanistikës, ekspertë etj.	100,000 Lekë
		Analiza dhe vlerësimi i punës njëvjeçare për zbatimin e Planit Strategjik të Zhvillimit të Komunës dhe përcaktimi i ndryshimeve të nevojshme	Kryetari i Komunës, administrata e Komunës Dajç etj.	0 Lekë

4.7. Skema e Monitorimit dhe Indikatorët

Procesi i monitorimit dhe vlerësimit të Planit Strategjik të Zhvillimit të Komunës Dajç është thelbësor për suksesin e zbatimit dhe matjen e progresit të tij. Procesi i monitorimit dhe vlerësimit (PMV) është natyrisht pjesë e metodologjisë me pjesëmarrje dhe përfshin si të zgjedhurit lokalë ashtu dhe të gjithë përfaqësuesit e komunitetit lokal të Komunës, të cilët kanë dhënë ndihmesën e tyre që në hapat fillestare të hartimit të planit.

PMV do të kryhet mbi baza vjetore në përputhshmëri të plotë me analizën vjetore të Komunës, procesit për planifikimin e buxhetit vjetor dhe miratimin e tij, bazuar në çdo rast në propozimet dhe veprimet konkrete të shprehura në Planin Strategjik. Në të njëjtën kohë Plani do të monitorohet edhe në raport me vetë afatet e tij kohore të zbatimit, burimet e vëna në përdorim dhe buxhetet përkatëse të arritura.

Grupi i Zbatimit dhe Monitorimit të Procesit, i ngritur brenda strukturës administrative të Komunës Dajç, do të përgatisë raportet përkatëse drejtuar Kryetarit të Komunës si dhe Këshillit Lokal. Në të njëjtën kohë, ky grup do të jetë përgjegjës për organizimin e aktiviteteve informuese/forumeve me përfaqësuesit e komunitetit lokal të fshatrave të Komunës, ku do të diskutohet ecuria e zbatimit të Planit si dhe problematikat dhe mënyrat e zgjidhjes së tyre. Këshilli Vendor i Komunës Dajç, i cili është dhe organi që miraton ligjërisht Planin Strategjik të Zhvillimit sipas nevojave të veçanta, rezervon të drejtën, nëpërmjet një vendimi, për të propozuar një monitorim të jashtëm të progresit të Planit, duke kontraktuar ekspertë vendas apo të huaj me qëllimin për të forcuar përgjegjshmërinë dhe rritur transparencën për sa i përket komunikimit me komunitetin e Dajçit.

PMV krijon kështu hapësirë për matjen e performancës së administratës së Komunës në lidhje me ekzekutimin e funksioneve të tyre ligjore si edhe me progresin e arritjeve të tyre në raport me premtimet elektorale për periudhën legislative në vijim.

Në mënyrë më të prekshme, raporti i PMV për Planin Strategjik të Zhvillimit të Komunës Dajç do të përmbajë si më poshtë vijon:

- Informacionin e përditësuar dhe tendencat kyç të zhvillimit në përputhje me profilin e Komunës
- Evidentimin e vazhdueshëm të ndikimit të nismave dhe ndërhyrjeve konkrete
- Evidentimin e saktë të treguesve për çdo aktivitet të kryer
- Progresin e objektivave dhe grupeve të synuara (sa dhe si janë arritur...) etj.
- Udhëzime të mëtejshme në funksion të ndryshimeve të mundshme, kontrollin e treguesve në kohë, buxhetin dhe aktorët përgjegjës krahasuar me planin e propozuar për zbatim

Tabela 5. Skema e Propozuar e Monitorimit të Planin Strategjik të Zhvillimit

Tema	Afati (periodik)	Përgjegjës
Vlerësim i aktiviteteve të gjashtëmujorit sipas Planit të Veprimit të PS	Janar-Shkurt të çdo viti	Grupi i Punës për zbatimin e PS
Vlerësim Vjetor i Zbatimit të PS	Korrik-Gusht	Grupi i Punës për zbatimin e PS

Në fund të vlerësimit vjetor, Grupi për Zbatimin dhe Monitorimin e Planit duhet të dorëzojë një raport përmbledhës i cili do të paraqitet para Këshillit të Komunës. Ky i fundit ruan të drejtën që për çdo rast të bëjë kërkesë për raportim shtesë nëse e gjykon të nevojshme. Përcaktimi i afateve të mësipërme propozohet për faktin se raporti vjetor i ecursë së zbatimit të Planit, duhet t'i paraprijë diskutimeve për përcaktimin e buxhetit të vitit pasardhës.

PLANI STRATEGJIK I ZHVILLIMIT TË KOMUNËS DAJÇ